

Riksdagens protokoll

2008/09:112

Onsdagen den 6 maj

Kl. 09.00 – 14.53

16.00 – 16.11

Protokoll
2008/09:112

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 29 april.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:471

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:471 Prioritering av jobb

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 maj 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 27 april 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:472

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:472 Regeringens politik och vallöften

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 maj 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 maj 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:475 Verksamhetsavbrott i mindre företag
av Marie Engström (v)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 8 juni 2009.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 maj 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2008/09:Fi25–Fi27 till finansutskottet

2008/09:Sk20 till skatteutskottet

2008/09:K8 till konstitutionsutskottet

2008/09:Fi24 till finansutskottet

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkande 2008/09:KU24

Trafikutskottets betänkande 2008/09:TU17

Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2008/09:SfU10–SfU12

Socialutskottets betänkanden 2008/09:SoU20 och SoU24

Kulturutskottets betänkande 2008/09:KrU8

Finansutskottets betänkande 2008/09:FiU25

Försvarsutskottets betänkande 2008/09:FöU11

5 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 29 april

CU26 Insolvens- och utsökningsrätt

Punkt 1 (Så kallade bilmålvakter)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

138 för res. 1

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 21 fp, 20 kd

För res. 1: 107 s, 18 v, 13 mp

Frånvarande: 23 s, 13 m, 7 c, 7 fp, 4 kd, 4 v, 6 mp

Prot. 2008/09:112

6 maj

Punkt 2 (Utmätning av bostäder)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

138 för res. 2

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 21 fp, 20 kd

För res. 2: 107 s, 18 v, 13 mp

Frånvarande: 23 s, 13 m, 7 c, 7 fp, 4 kd, 4 v, 6 mp

Punkt 3 (Förbehållsbeloppet vid utmätning)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v)

Votering:

160 för utskottet

125 för res. 3

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 21 fp, 20 kd, 13 mp

För res. 3: 107 s, 18 v

Frånvarande: 23 s, 13 m, 7 c, 7 fp, 4 kd, 4 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU31 Fastighetsrätt

Punkt 7 (Tomträtt)

1. utskottet

2. res. (s, v)

Votering:

159 för utskottet

125 för res.

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 21 fp, 20 kd, 12 mp

För res.: 107 s, 17 v, 1 mp

Frånvarande: 23 s, 13 m, 7 c, 7 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU34 Konsumentfrågor

Punkt 4 (Obeställd reklam och telefonförsäljning)

1. utskottet

2. res. 4 (v)

Votering:

244 för utskottet

21 för res. 4

16 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 s, 83 m, 21 c, 22 fp, 20 kd

För res. 4: 3 s, 18 v

Avstod: 3 s, 13 mp

Frånvarande: 26 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 4 kd, 4 v, 6 mp

Punkt 7 (Reklam riktad till barn)

1. utskottet

2. res. 7 (s, v, mp)

Votering:

148 för utskottet

137 för res. 7

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 22 fp, 20 kd

För res. 7: 106 s, 18 v, 13 mp

Frånvarande: 24 s, 13 m, 7 c, 6 fp, 4 kd, 4 v, 6 mp

Punkt 8 (Lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam)

1. utskottet

2. res. 8 (s, v, mp)

Votering:

148 för utskottet

138 för res. 8

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 22 fp, 20 kd

För res. 8: 107 s, 18 v, 13 mp

Frånvarande: 23 s, 13 m, 7 c, 6 fp, 4 kd, 4 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2008/09:UU10
Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 (skr.
2006/07:85 och skr. 2008/09:85) och
utrikesutskottets utlåtande 2008/09:UU17
Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010 (KOM(2009)73).

*Berättelse om verk-
samheten i Europeiska
unionen under 2008
och Kommissionens
årliga politiska
strategi för år 2010*

Anf. 1 KENNETH G FORSLUND (s):

Fru talman! Det är ganska exakt en månad kvar till EU-parlamentsvalet, och vi debatterar det som har hänt i EU under 2008, huvudsakligen. Ett och annat kommer säkert att handla också om framtiden inom EU.

EU är världens största biståndsgivare. Sverige har ett ambitiöst biståndsmål om 1 procent av vår bruttonationalinkomst. Allt fler EU-länder uppfyller FN:s mål om 0,7 procent. Tillsammans är därför Sverige och de övriga 26 EU-länderna genom sitt gemensamma EU-bistånd världens största biståndsgivare.

EU:s bistånd spelar roll. Det bidrar till en bättre värld. Det bidrar också till en säkrare värld, till att bygga demokrati och frihet i länder där det inte har varit självklart tidigare. Det är ett viktigt arbete som EU gör internationellt, men EU spelar roll inte bara i världen utan också i den svenska vardagen.

För oss socialdemokrater är det viktigt vilka beslut som fattas i EU om exempelvis arbetsrätten och arbetsmarknaden. Det handlar om arbetsmarknaden som finns här i Sverige men som också är gemensam med de övriga 26 medlemsstaterna. Därför är det viktigt vilken politik och vilka frågor som svenska företrädare för fram i EU i de samtal och beslutsprocesser som sker där. Det är i och genom EU vi påverkar villkoren för jobben och arbetsmarknaden i Sverige, i resten av EU och i hela Europa.

Vi socialdemokrater vill att man ska få lön och arbetsvillkor utifrån var man jobbar, inte varifrån man kommer. Det är en viktig ståndpunkt för oss socialdemokrater. Det är en ståndpunkt som vi tycker att Sverige skulle driva tydligare och hårdare i EU-samarbetet. Vi har dock upprepade gånger kunnat höra regeringsföreträdare från den moderatledda regeringen säga att de av olika skäl inte har gjort det. Fredrik Reinfeldt har uttalat här i kammaren att han inte kan åka till EU med några lappar med frågor från oppositionen och driva dem åt oppositionen. Vi har en arbetsmarknadsminister, Sven Otto Littorin, som ständigt tycks hitta skäl för att inte driva dessa frågor på de ministerrådsmöten han deltar i. Kanske anser han att det inte fanns på dagordningen och kan därför inte tala om det. När andra tar upp det anser han sig inte vara förberedd för att tala om det, vilket är märkligt med tanke på hur mycket träningstid Sven Otto Littorin som arbetsmarknadsminister har fått här i kammaren i olika interpellationsdebatter.

Sverige måste agera tydligt i EU. Sverige har nu chansen som ordförande för EU under det andra halvåret 2009. Vi socialdemokrater vill att Sverige ska prioritera hållbarhet, trygghet och ett solidariskt Europa under det ordförandeskap som kommer. Jag vet att regeringen inte ännu offentliggör sitt ordförandeprogram, men låt oss hoppas att regeringen tar intryck av de socialdemokratiska förslagen. Vi talar trots allt utifrån lite erfarenhet av att driva EU-frågor och EU-ordförandeskap.

Sverige blev under det förra ordförandeskapet, under socialdemokratisk regering, känt för sina tre tydliga e:n. De stod för enlargement, employment och environment – alltså utvidgning, arbete och miljö.

Nu tycker vi socialdemokrater att Sverige borde prioritera tre tydliga s som i sustainability, security och solidarity – alltså hållbarhet, säkerhet och solidaritet. Utgångspunkterna för dessa frågor är det som vi tycker ska vara prioriterat under ordförandeskapet.

Vi vill se ett hållbart, tryggt och solidariskt Europa. Det tror vi att Sverige, resten av EU och resten av världen skulle tjäna på. Därför är det viktigt för oss.

Sverige har en viktig roll att spela i EU. Sverige är omvittnat skickligt på att påverka EU-processen. Det ska vi ta fasta på, i synnerhet under ett ordförandeskapsår. Men vi ska också ta fasta på det för att driva sådana frågor som är viktiga för Sverige, vare sig vi är ordförande i EU eller inte. Där tycker jag tyvärr att regeringen inte har hållit måttet. Man har inte lyckats med detta under 2008 som är det år som redovisas i den skrivelse som ligger till grund för dagens debatt.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till reservationerna 8, 17 och 21 i betänkandet.

I detta anförande instämde Kerstin Engle, Monica Green, Carina Hägg, Kent Härstedt och Ameer Sachet (alla s).

Anf. 2 HANS LINDE (v):

Fru talman! Vi har att debattera utrikesutskottets betänkande UU10 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008. Detta betänkande berör det gångna årets utveckling inom EU. Det är ett år som kanske inte direkt kan beskrivas som ett jubelår för oss vänner av folkligt inflytande, fackliga rättigheter och personlig integritet.

Under det gångna året har dokusåpan Lissabonfördraget fortsatt inför öppen ridå med alla de oväntade vändningar, svek och maktkamper som hör en riktig dokusåpa till. Den 12 juni röstade en tydlig majoritet av irländarna, 53,4 procent, nej till fördraget, vilket skulle ha inneburit att fördraget fallit enligt EU:s egna regler.

Men uppenbarligen har EU:s ledning inspirerats av Groucho Marx som brukade säga: "Jag har principer, men gillar du dem inte så har jag andra." För trots att EU:s grundlag ännu en gång fallit enligt EU:s egna regler har den återuppstått från de döda i ny skepnad.

Även Sverige valde att gå vidare med en ratificering, det irländska nej till trots. Utan att svenska folket tillfrågats röstade Sveriges riksdag ja till fördraget i november. Nu väntar vi på att irländarna ska rösta ännu en gång, för enligt en nu väletablerad EU-tradition måste medborgarna rösta om och om igen tills de röstar rätt.

Om Lissabonfördraget trumfas igenom skulle det innebära den enskilt största maktöverföringen från Sveriges riksdag till EU-nivå sedan vi gick med i unionen 1995. På drygt hundra områden skulle unionens makt och inflytande stärkas, från asyl- och flyktingfrågor till försvars- och rymdpolitik.

En annan fråga som överskuggat EU:s verksamhet under det gångna året är naturligtvis EG-domstolens domar i fallen Laval, Rüffert och Luxemburg. Det är domar som gjort det tydligt att EU sätter principen om den fria rörligheten för arbete före skyddet mot lönedumpning och lönta-garnas rätt till lika lön för lika arbete oavsett nationalitet. Fackliga strids-åtgärder för att kräva inhemska kollektivavtal betraktas som ett otillåtet marknadshinder i strid mot den fria rörligheten för arbete. På ren svenska innebär det att letter och polacker obehindrat ska kunna reas ut på den svenska arbetsmarknaden med konsekvensen att lönerna och arbetsvill-koren försämras för alla.

Vi vänsterpartister hade önskat att vi hade fått juridiskt bindande un-dantag för den svenska kollektivavtalsmodellen i samband med att vi ratificerade Lissabonfördraget. Den kampen förlorade vi, men vi kommer att fortsätta att driva frågan både här i riksdagen och i EU-parlamentet för att säkra de svenska kollektivavtalen, för vi vet att kollektivavtalen utgör ett fundament i den svenska arbetsmarknadsmodellen och därige-nom också i vår välfärd.

Lavaldomen är tyvärr inte det enda exemplet på att EG-domstolen satt näringslivets intressen före sociala och miljömässiga hänsyn. Under de senaste sex åren har EG-domstolen dömt 19 gånger i fall rörande mil-jö och folkhälsa. I samtliga dessa fall har domstolen gått på marknadens linje.

Men det gångna året har också varit ett mörkt år för oss som värnar den personliga integriteten. I hemliga förhandlingar med USA, Kanada, Schweiz och Japan har EU förhandlat det så kallade ACTA-avtalet som sägs ge myndigheterna skarpare vapen i kampen mot varumärkesför-falskning, men mycket tyder på att dessa skarpare vapen skulle kunna användas för omfattande kränkningar av den personliga integriteten. Lika oroväckande är den förda debatten om det så kallade telekompaketet som öppnar för att Internetleverantörer ska kunna stänga av enskilda personer från Internet på ett rättsosäkert sätt.

Det har varit ett år då EU-etablissemangets förakt för sina egna med-borgare slagit nya rekord. EU:s invånare ska i möjligaste mån inte tillfrå-gas om EU:s utveckling, och skulle folket mot förmodan tillfrågas är man bara beredd att lyssna så länge de säger rätt saker. Oron från en sam-lad europeisk fackföreningsrörelse har avfärdats som hjärnspöken och centrala frågor om allas vår rätt till integritet och ett privatliv har gömts i hemliga förhandlingar.

EU:s alltmer bristande folkliga förankring understryks väl med önsk-värd tydlighet av att de svenska EU-parlamentarikerna nu fått löneyft på 58 procent samtidigt som hundratusentals svenskar varslats om uppsä-gning under de senaste månaderna.

Fru talman! Dagens betänkande har också att behandla en rad framåt-syftande yrkanden. Vänsterpartiet har 17 reservationer där vi på punkt efter punkt försöker visa hur en annan utveckling av EU och svensk EU-

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verk-samheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

politik skulle kunna se ut. Jag kommer i denna debatt att fokusera på två av dem.

Om mindre än två månader tar Sverige över EU:s ordförandeskap. Vi skulle kunna göra detta ordförandeskap till ett trendbrott mot den ökade slutenheten inom EU och den ökade klyftan mellan EU-eliten och medborgarna. Vi skulle kunna använda ordförandeskapet för att flytta fram positionerna i klimatfrågorna inför toppmötet i Köpenhamn i december. Vi skulle kunna använda ordförandeskapet till att sätta frågan om de svenska kollektivavtalen högst upp på dagordningen för att motverka EG-domstolens attacker. Vi skulle också kunna använda detta ordförandeskap till att ta strid mot EU:s mörkerkrafter om kontroversiella frågor som kvinnors rätt till sin egen kropp och HBT-personers rätt att uttrycka sin sexualitet eller könsidentitet.

Låt oss konstatera att det inte är ett sådant ordförandeskap vi kommer att få. En regering som saknar en offensiv klimat- och miljöpolitik på hemmaplan kommer knappast att se till att EU skaffar sig det. De svenska kollektivavtalen och den överhängande risken för lönedumpning inom unionen kommer inte att stå på dagordningen, enligt klara besked från regeringen. Ju närmare vi kommer ordförandeskapet desto tydligare blir det att kontroversiella frågor om abort och HBT-personers rättigheter diskret och i tystnad förs från dagordningen.

Jag vill därför yrka bifall till reservation 22, där Vänsterpartiet presenterar huvudpunkterna i hur vi vill att ett svenskt ordförandeskap skulle kunna utformas.

Fru talman! I Sverige handlar debatten om EU ofta, alltför ofta, om Sverige i EU och EU i Sverige. Alltför sällan ser vi och diskuterar vad EU betyder i världen trots att alltmer av våra relationer med världen söder om Gibraltar sund går via Bryssel, oavsett om det handlar om bistånd, internationella militära insatser eller utrikespolitik.

Ett av de områden där maktöverföringen från nationell nivå till EU-nivå har varit som mest total är handelspolitiken. Någon egen svensk handelspolitik kan vi egentligen inte prata om längre. Våra handelsrelationer till omvärlden förhandlas av EU. Under de senaste åren har EU inlett en rad förhandlingar om regionala handelsavtal. Vi får väl erkänna att dessa regionala handelsavtal knappast har varit kioskvältare i riksdagen och i den svenska debatten, men de kommer att ha långtgående och avgörande betydelse för människorna i de berörda länderna. Därför vill jag lyfta upp också dessa frågor i denna debatt.

Utgångspunkten för EU i dessa handelsförhandlingar har varit att stärka det europeiska näringslivets globala marknadsandelar, och det har märkts. Centrala delar av dessa regionala avtal har varit att de berörda länderna ska öppna sina marknader och att gemensamma regler för utländska investeringar och offentlig upphandling ska införas.

I betänkandet berörs två av dessa avtal, EU:s associeringsavtal med Centralamerika och Andinska gemenskapen i Sydamerika. Förhandlingarna följer ett numera känt mönster. De europeiska företagens intressen står i fokus på bekostnad av möjligheterna att bekämpa fattigdom, stärka ursprungsbefolkningars rättigheter och skydda miljö och klimat i de berörda länderna. I vanlig ordning har EU använt mer eller mindre fula förhandlingsmetoder för att trumfa igenom avtal som egentligen ingen vill ha i Latinamerika.

I Sverige driver sedan en tid tillbaka flera folkrörelser krav på att avtalen ska främja utveckling, fattigdomsbekämpning och mänskliga rättigheter, till exempel rätten till mat. De så kallade Singaporefrågorna om investeringar och offentlig upphandling ska exkluderas från avtalen och förhandlingarna ska öppnas för folkrörelser i Latinamerika och Europa. Det är krav som också Vänsterpartiet stöder. Därför vill jag yrka bifall till reservation 12.

Fru talman! I dag är det en viktig dag för alla oss som bor och lever i EU, men kanske inte främst för att vi debatterar detta betänkande i riksdagen. I Tjeckien röstar i dag senaten om Lissabonfördraget. Ett nej där och fördraget skulle knappast kunna räddas trots EU-ledningens stora mått av politisk fantasi. I Bryssel röstar i dag EU-parlamentet om telekompaketet. Fortfarande är det oklart om de ändringsförslag som stärker rättssäkerheten och medborgarnas integritet kommer att gå igenom. I dag går man också in på tredje dagen av förhandlingar mellan EU och Andinska gemenskapen om det framtida associeringsavtalet.

Den massiva och omfattande maktöverföring som har skett från medlemsstaterna till EU har varit en utveckling som jag och Vänsterpartiet djupt motsatt oss, men i dag är det ett faktum. Det gör det ännu mer avgörande vem som företräder Sverige i EU. Vi får vänta till september 2010 innan vi kan byta ut Sveriges representanter i ministerrådet, men redan den 7 juni har vi medborgare och väljare i Sverige möjlighet att välja vem som ska företräda Sverige och svenska folket i EU-parlamentet. Därför vill jag avsluta med en förhoppning om att vi får ett högt valdeltagande i EU-parlamentsvalet den 7 juni.

Anf. 3 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Vi debatterar utrikesutskottets betänkande *Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008*. Samtidigt debatterar vi utrikesutskottets utlåtande om kommissionens årliga politiska strategi för år 2010.

Dessa ärenden rör skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen under år 2008. De rör också ett antal motioner som har väckts om EU-frågorna och som behandlas samtidigt med detta betänkande.

Jag börjar med att yrka bifall till reservation 3 i UU17 och reservationerna 17 och 21 i UU10.

Fru talman! Maktöverföringen från Sverige och från andra medlemsstater till EU fortsätter. År 2008 var inget undantag. Regeringen drev en politik som i och med att man kämpar för att få igenom Lissabonfördraget driver på att man flyttar makten ännu mer till EU.

För några år sedan, på den tiden då den nuvarande regeringen inte var regering utan satt i opposition, pratade man väldigt mycket om ett smalare men vassare EU. Det låter bra för väldigt många människor. Men i praktiken för man en rakt motsatt politik som handlar om att flytta ännu mer makt till EU.

Vad händer då med makten när den finns där i Bryssels korridorer? Jo, den blir osynlig. Det blir svårt för vanliga medborgare att se vad som händer. Det blir svårt för journalister att rapportera om var den politiska striden står. Det är till och med svårt för oss i riksdagen att veta vad det egentligen är som händer. Jag hoppas att åtminstone ministrarna har full

koll på beslutsprocessen. Men en del saker som jag har sett under de år som jag har suttit här i riksdagen får mig att tvivla på om ens våra ministrar alltid har full koll.

Makten inom EU finns någonstans i en dimma, och det är väldigt farligt för ett samhälle att ha det på det viset. Makt som inte kan kontrolleras och makt som existerar utan genomsådlighet resulterar i dåliga beslut. Det har vi också sett.

Det står i årsboken att Sveriges regering två gånger röstade emot beslut i ministerrådet under förra året. Två gånger slog regeringen näven i bordet och sade nej. Den ena gången gjorde man det tillsammans med alla medlemsstater utom en.

Detta är antingen ett tecken på en otrolig förmåga hos regeringen att få igenom sin vilja, eller ett tecken på bristande politiskt mod eller ett tecken på att man har en politisk kultur i EU där man inte förväntas rösta nej bara för att man tycker att ett beslut innehåller väldigt stora dåliga egenskaper. I stället förväntas man att lägga sig platt, få igenom någon liten kompromiss och rösta ja till någonting som man egentligen inte tycker om. Jag tror att det är det senare som är fallet. Jag tror nämligen inte att ens regeringen vill hävda att man har varit så otroligt skicklig att man har fått igenom sin vilja alla gånger utom en.

Fru talman! Det finns många saker som går att ta upp här. Det är många beslut som har tagits. Jag ska kortfattat gå igenom några få.

Jag ska börja med Lavaldomen. EG-domstolens dom i Vaxholmsfallet är ett hot mot kollektivavtalen, och den är ett hot mot den svenska modellen. Det är ett hot som uppstår på grund av att det är EU som bestämmer över Sveriges lagar. Detta betyder inte automatiskt att saker och ting kommer att gå illa. Men det krävs att Sveriges politiska institutioner, inklusive regeringen och inklusive riksdagen, tar strid i EU för att bevara den svenska modellen. Från Miljöpartiets sida vill vi att man gör en fördragsändring som garanterar rätten till kollektivavtal, som skyddar den svenska modellen och som garanterar medlemsstaternas rätt att försvara sig mot lönedumpning. Regeringen har inte velat lyssna på detta.

När det gäller klimatpolitiken ser vi att läget blir alltmer oroande. Det kommer ny forskning som visar att vi behöver göra mer. Men vad har regeringen gjort? Regeringen har hållit emot inom EU när länder som Tjeckien har försökt försvaga EU:s redan svaga klimatpolitik. Det är inte tillräckligt.

EU använder fortfarande en stor del av sin budget till projekt som skadar klimatet. Man lägger pengar på motorvägar och flygplatser i stället för att lägga pengarna på saker som är bra för klimatet som investeringar i nya energikällor och investeringar i järnvägar som gör att vi kan minska flygandet.

Från Miljöpartiets sida kräver vi att man ska lusläsa EU:s budget och ta bort de saker som skadar klimatet. Regeringen har inte velat driva den frågan.

Fru talman! Jag vill avsluta med att säga några ord om ordförandeskapet. Jag kommer ihåg år 2001 när Sverige hade ordförandeskapet förra gången. Då presenterade den dåvarande regeringen en lista med tre prioriteringar, de tre e:na. Det var väldigt slagkraftigt och kanske lite klyschigt. Men det var i alla fall en tydlig fokusering på tre saker som man ville åstadkomma. Har vår nuvarande regering presenterat en lika

tydlig fokusering? Nej, man talar om att en prioritering är klimat, energi och miljö. En annan prioritering är jobb, tillväxt och konkurrenskraft. Nästa prioritering är ett tryggare och öppnare Europa, Östersjöstrategi, relationer med närområdet, EU som global aktör och fortsatt utvidgning. Man ska även jobba med budgeten för EU.

Det är möjligt att regeringen klarar av att få igenom allt detta. Men i mina öron låter inte detta som en prioritering. Prioritering handlar om att man prioriterar de saker som man är säker på att få igenom. Jag är lite orolig för att regeringen i sin vilja att åstadkomma många goda saker kanske inte prioriterar tillräckligt hårt.

Från Miljöpartiets sida har vi motionerat om ett mycket klokt förslag om att även prioritera kampen mot den globala fattigdomen. Det är en väldigt viktig fråga.

Jag vet att det går att kritisera mig för att vara inkonsekvent när jag å ena sidan föreslår att man ska lyfta fram kampen mot den globala fattigdomen och å andra sidan sätter ett litet frågetecken för om man kanske inte borde prioritera hårdare. Men det är inte alltid möjligt att vara konsekvent till hundra procent i politiken.

Jag vill i alla fall önska regeringen lycka till inför arbetet med ordförandeskapet. Det finns många bra frågor som regeringen har för avsikt att driva.

Jag vill bara beklaga alla de dåliga beslut som man har drivit fram under föregående år, och jag hoppas på en förbättring.

I detta anförande instämde Bodil Ceballos (mp).

Anf. 4 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m):

Fru talman! Fru Europaminister! Jag vill tacka Europaministern för att hon är med oss här i kammaren även i år när vi diskuterar verksamheten inom EU.

Som bekant är vi just nu mitt uppe i det stora Europaåret för Sverige. Det gör frågorna om och verksamheten i EU särskilt relevanta. Officiellt börjar Sveriges ordförandeskapshalvår den 1 juli. Redan i veckan ska viktiga frågor avhandlas, till exempel i morgon då det östliga partnerskapet lanseras på ett extra toppmöte i Prag. På lördagen den 9 maj firar vi Europadagen, det datum för 59 år sedan då EU föddes. Om en månad hålls Europaparlamentsval.

Glädjande nog kan vi även konstatera att Europa och Europeiska unionen just nu intar en allt större del av diskussionerna i vårt samhälle. Samtidigt noterar jag att debatten om ett eventuellt utträde nästan helt har försvunnit. Äntligen har sakpolitiken tagit över och Europapolitiken blivit en naturlig del i vår vardag.

Vi har insett vikten av ett fördjupat Europasamarbete. Regeringens goda och framgångsrika insatser i EU har även noterats av Sveriges EU-kommissionär Margot Wallström som gett regeringen höga betyg för arbetet under det gångna året och för förberedelserna hittills av ordförandeskapet – ett som jag tycker välförtjänt beröm.

I dag diskuterar vi det betänkande där regeringens skrivelse om årsboken om EU 2008 behandlas. Denna skrivelse berättar om det arbete som regeringen har gjort under det gångna året i EU. Vi talar även om EU-kommissionens årliga strategi för 2010. Vi tittar alltså även framåt.

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

Fru talman! Frågan om EU:s utvidgning intar återigen glädjande nog en särställning i vår EU-politik. Det ligger helt i linje med programmet under vår första ordförandeskapsperiod 2001. Sverige har ansträngt sig hårt för att förverkliga kommissionens övergripande utvidgningsstrategi, med särskilt fokus på Kroatien, Makedonien, Turkiet och västra Balkan. Inom EU är Sverige ett av de mest utvidgningsvänliga länderna, och riksdagen har ett flertal gånger enhälligt beslutat om ett EU-perspektiv för Ukraina, Moldavien och Vitryssland. Kroatien ser ut att kunna slutföra sina anslutningsförhandlingar redan 2009 om reformtakten blir tillräckligt hög. Det vore ett fantastiskt resultat för det svenska ordförandeskapet om så verkligen skedde.

I detta sammanhang vill jag även lyfta fram det östliga partnerskapet som tillkom genom ett svensk-polskt initiativ och som är av synnerligen stort intresse. Detta lanseras, som sagt, i morgon i Prag. På detta sätt bekräftar hela EU medlemskapsperspektivet för våra östra grannländer. En viktig punkt i detta samarbete är även viseringslättnader som ska förenkla utbudet och samarbetet. Jag välkomnar allt arbete som Europaministern och utrikesministern lägger ned i denna fråga.

EU:s utvidgning har starkt bidragit till fred, demokrati och stabilitet på hela vår kontinent. Genom denna process bidrar EU också med så kallat nation building på Balkan. Medlemskapsperspektivet är en förstärkande kraft som fungerar som soft power i den meningen att det kan motverka de Europanegetiva och radikala krafterna i de olika länderna.

Regeringen har även aktivt arbetat för att genomföra och konkretisera EU:s Östersjöstrategi. Det handlar om att bekämpa övergödning och överfiske och om att ta itu med föroreningarna från de EU-länder som har sin kust mot Östersjön.

Det handlar också om att mildra finanskrisens effekter i regionen och om att öka välbördet genom forskningssatsningar och genom tillämpning av EU:s konkurrensregler. Vidare handlar det om att göra regionen mer attraktiv och tillgänglig genom satsningar på transportsystem eftersom avstånden är långa och befolkningen är utspridd över stora ytor.

Slutligen handlar Östersjöstrategin om att öka säkerheten och samarbetet i regionen. Det gäller exempelvis samordning av krishanteringen och om övervakning av sjöfarten.

EU har under det gångna året gjort stora framsteg i arbetet med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Sverige spelar i detta arbete en mycket aktiv roll, till exempel i och för Europas nyaste land, Kosovo. I morgon besöker Kosovos talman riksdagen och träffar oss i utrikesutskottet för att tala om gemensamma projekt.

Allt detta har resulterat i ett förstärkt inflytande inte bara i vårt närområde genom den europeiska grannskapspolitiken utan också i de olika konflikthärdarna runt om i hela världen.

Fru talman! Som en viktig grundprincip i EU-arbetet slås det under budgetfrågorna fast att subsidiaritetsprincipen, som vi svenskar brukar kalla för närhetsprincipen, måste råda och genomsyra allt arbete, alla beslut och alla avtal som lägger grunden för EU-samarbetet. Vid den kommande budgetöversynen ska stor tyngd läggas på en sund ekonomisk förvaltning, särskilt nu i den ekonomiska kris som råder i hela världen.

Mycket har gjorts under det gångna året i frågorna rörande frihandel. Här är Sverige en stark förespråkare för ett öppnare och mer frihandels-

sinnat EU. Mer behöver göras för att avskaffa tullar och montera ned de i flera avseenden förödande och resursslukande jordbruksstöden. Med dagens prisuppgångar på världsmarknaden finns här ett gyllene tillfälle att pedagogiskt visa på de positiva aspekterna av en betydligt mer avreglerad jordbrukspolitik.

Under hela 2008 förberedde Sverige ordförandeskapet med dess fem övergripande områden: miljö, jobb och tillväxt, ett tryggare och öppnare Europa, Östersjösamarbetet och EU:s roll som global aktör samt utvidgningen.

Den 20 november 2008 ratificerade riksdagen Lissabonfördraget – ett viktigt steg mot ett bättre fungerande Europa – som träder i kraft när det är ratificerat av alla medlemsländer. I dag röstar tjeckiska senaten om detta, och i oktober i år håller Irland folkomröstning. Fördraget ska förbättra EU:s handlingskraft och utvidgningsförmåga.

Den sista bilagan i årsboken handlar om de områden där Sverige röstat emot ministerrådet, två gånger, eller lagt ned sin röst, fyra gånger. Detta visar att vår regering har lyckats bra med att förhandla och företräda våra intressen – det syns ju inte hur ofta vi genom förarbetet inte har behövt rösta emot eller lägga ned vår röst. Det visar också att även små länder kan göra stor skillnad i ministerrådet.

Nu är inte ens två månader kvar till ordförandeskapet. För att det ska bli lyckat är det viktigt med borgfred mellan regeringen och oppositionen och med ett bra samarbete mellan regeringen och riksdagen. Om vi inte lyckas med det kan det få förödande konsekvenser. Vi har ju sett hur det gick för regeringen i Tjeckien.

Vi måste förbereda oss väl. Man kan aldrig utesluta oväntade problem utifrån.

2008 års berättelse visar på ett lyckat svenskt arbete och är en bra förberedelse för det andra halvåret i år.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag om att lägga regeringens skrivelse till handlingarna och avslag på alla reservationer.

Anf. 5 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! I det betänkande vi nu har att debattera berörs också en rad yrkanden från oppositionen om hur vi skulle vilja att ordförandeskapet såg ut i stället för det som regeringen planerar för.

Uppenbarligen kommer det här ordförandeskapet att tvingas ta hand om en lång rad stora och svåra frågor. Stora och kontroversiella frågor kommer att finnas på EU:s dagordning oavsett om man vill det eller inte, till exempel de kontroversiella frågorna om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Eftersom jag inte bara är ledamot i utrikesutskottet utan också sitter med i riksdagens SRHR-grupp skulle jag vilja lyfta fram de frågorna och ställa några konkreta frågor till Walburga Habsburg Douglas.

Utvecklingen på området är oerhört oroväckande i Europa. I länder som Irland, Polen och Malta förvägras kvinnor rätten till sin egen kropp. Också i andra länder, bland annat i de baltiska staterna, ser vi en oroväckande utveckling. Det här påverkar EU. Det bromsar viktiga biståndsprojekt, och EU har inte kunnat agera gemensamt i FN-systemet. Även i utrikespolitiken har Malta och Polen förhindrat EU att agera och

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

protestera när enskilda länder runt om i världen kränkt kvinnors rätt till sin egen kropp.

Därför vill jag fråga Walburga Habsburg Douglas hur man kommer att lyfta upp dessa frågor inför ordförandeskapet. Det finns en överhängande oro hos många organisationer som jobbar med frågorna att man från svensk sida kommer att välja att prioritera ned frågan under ordförandeskapet. Man kommer att prioritera frågan om finanskris och liknande i stället och låta kvinnornas rättigheter passera.

Jag har tre frågor till Walburga Habsburg Douglas. Vad kommer den svenska regeringen konkret att göra under sitt ordförandeskap för att stärka respekten för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter? Vad kommer regeringen att göra för att stärka jämställdhetsperspektivet inom unionens biståndspolitik? Sist en fråga om det som Walburga Habsburg Douglas lyfte upp, nämligen om medlemskapsförhandlingarna: Vad kommer Sverige att göra under sitt ordförandeskap för att lyfta upp dessa viktiga frågor i relationerna till kandidatländerna?

Anf. 6 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Tack, Hans Linde, för frågorna! De är angelägna, och de genomsyrar hela vår politik. Jag tror inte att man på något sätt kan skilja vad vi jobbar med i Sverige från det vi jobbar med inom EU. Frågorna om sexuell och reproduktiv hälsa och även jämställdhet är viktiga för oss här.

När jag kom till Sverige blev jag förvånad och lycklig över att se hur bra jämställdhetsarbetet fungerar här. Jag tror inte att det finns en så stor skillnad i vårt arbete utåt. Jag anser att oppositionen inte behöver frukta att vi glömmer bort frågorna, även om vi i ordförandeskapsprogrammet, där ni säger att vi har för många fokuseringar, försöker dra ned till fem punkter. Det är självklart att våra egna värderingar alltid ligger till grund när vi förhandlar och pratar med andra länder.

Anf. 7 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Jag får tacka Walburga Habsburg Douglas för svaret, även om det egentligen inte var svar på någon av mina tre frågor.

Det här är viktiga och centrala frågor för Sverige, och de har faktiskt varit det för företrädare för både oppositionen och majoriteten, får jag erkänna. Det skulle vara naturligt att många förväntar sig att Sverige ska lyfta upp frågorna under ordförandeskapet. Runt om i Europa sätter man hög tilltro till att Sverige ska våga stå upp och gå till motoffensiv mot mörkerkrafterna, som vi har sett flytta fram sina positioner i unionen de senaste åren.

Nu finns det en växande oro. Det kommer trots allt signaler från det svenska ordförandeskapet att man har valt att prioritera ned frågorna, de försvinner bort från dagordningen, man mäktar inte med att också ha med de kontroversiella frågorna under detta fullspäckade ordförandeskap.

Därför skulle jag ändå vilja ha några konkreta exempel från Walburga Habsburg Douglas, om dessa frågor ska genomsyra hela ordförandeskapet, vilka konkreta initiativ Sverige kommer att ta under sitt ordförandeskap för att lyfta upp SRHR-frågorna i något sammanhang.

Anf. 8 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik:

Fru talman! Jag är lite förvånad att ni å ena sidan säger att vi fokuserar på för många olika frågor och å andra sidan vill lyfta fram andra frågor. Jag tycker själv att jämställdhet är så grundläggande att dessa frågor finns med i varje diskussion vi för. Då behöver de inte lyftas fram särskilt som en egen punkt i vårt ordförandeskapsprogram. Vi har alltid med de grundläggande avgörande FN-resolutionerna 1325 och 1820 när vi förhandlar med andra länder. Jag tror säkert att de länder som nu ansöker om att bli medlemsländer i EU vet var vi står i frågorna och vet att vi försöker hjälpa dem.

Anf. 9 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! EU gör skillnad. EU är en spännande idé och möjlighet – demokratiskt för var och en av oss 500 miljoner medborgare.

Fru talman! Tänk tanken: Ett parlament som utmanar regeringarna i de olika medlemsländerna att göra mer. Ett parlament som vi som parlamentariker kan arbeta tillsammans med för att åstadkomma skillnad.

EU möter många förväntningar, inte bara från oss. Det handlar om fred och frihet från början, men också i dag. Så sent som för ett drygt halvår sedan hade vi Georgienkonflikten, en konflikt mellan Georgien och Ryssland. EU gjorde skillnad. EU gör än i dag skillnad för att vara med och skapa förutsättningar för fred och frihet. Utan EU:s närvaro i Kosovo eller på andra ställen i vår närmiljö, utan insatser i Tchad och på andra ställen, skulle människor fara illa, mer illa än vad de gör ändå.

EU möter förväntningar också när det gäller nya medlemmar som knackar på, fru talman. De vill vara med och förverkliga en dröm. Vi ska vara öppna och välkomna de nya medlemmar som knackar på.

EU möter förväntningar därför att EU ger medborgarna nya möjligheter. Det är möjligheter att röra sig, att förverkliga idéer, starta företag, driva på för att utveckla ett Europa där nationalstaten inte sätter gränser, inte stänger in eller förminskar.

Med våra förenade krafter kan vi, och ska vi, göra skillnad för medborgare i Sverige, i Europa och i världen. Ytterst handlar det om oss vanliga människor som behöver EU:s möjligheter för att förverkliga demokrati och öppenhet, för att utveckla ekonomin, för att skapa jobb, för att klara de stora utmaningarna som vårt jordklot står inför, inte minst klimatet.

I den skrivelse som regeringen har presenterat fullföljer man det åtagande som regeringen har enligt regeringsformen. Enligt regeringsformen 10 kap. 1 § ska regeringen fortlöpande informera riksdagen om arbetet inom Europeiska unionen. Det har man återigen gjort i den skrivelse som nu ligger till grund för det betänkande som utrikesutskottet presenterar. Jag noterar, fru talman, att det är en skrivelse som EU-nämnden – jag förmodar att ordföranden kommer att uppmärksamma det mer senare – med glädje bedömer har en bredd. Det här är också intressant. Vi har från utrikesutskottets sida öppnat för alla riksdagens utskott att lämna synpunkter. Fem av utskotten har svarat, och det redovisas i betänkandetexten.

Det här är också spännande, fru talman, därför att det här är ett år när vi också har försökt att förändra riksdagens egna arbetsformer. Det syns i det betänkande som vi nu behandlar. Riksdagen ska komma in på ett

annat sätt. Inte minst har vi i utrikesutskottet visat att vi har förändrat lite av de arbetsformer som tidigare har gällt när det gäller samråd mellan regering och riksdag. Det är spännande.

Jag noterar att regeringen tidigare har berättat för riksdagen att Sverige ska tillhöra kärnan i Europeiska unionen. I skrivelsen finns det en tydlig vilja att leva upp till detta uttalande. Precis som Walburga Habsburg Douglas sade, fru talman, noterar jag den kommentar som Margot Wallström, Sveriges EU-kommissionär, nyligen lämnade vad gäller den svenska regeringens arbete inom EU. Sverige kan göra skillnad, precis som Hans Linde sade. Det beror lite grann på vilka som representerar Sverige både i regeringskretsen och i parlamentet, fru talman.

Jag vill också beröra EU-fördraget. Det har naturligtvis under det gångna året varit en viktig fråga, och det är också under det här året en viktig fråga. Det handlar egentligen om att stärka medborgarnas möjligheter – röst. Det handlar om att stärka det parlamentariska inflytandet mycket i de delar där vi lämnar över makt till den europeiska nivån. Vi lämnar över makt därför vi är övertygade om att den europeiska nivån kan göra skillnad på ett sätt som vi i Sverige inte ensamma klarar.

Det är därför väldigt positivt att vi får en förstärkning av Europaparlamentet om vi får det nya fördraget. Jag hoppas verkligen att det tjeckiska beslutet i dag kommer att vara positivt och att vi sedan kommer att få ett fördrag under det svenska ordförandeskapet så att vi kan börja förnya och utveckla Europeiska unionens arbete. Detta gäller inte minst utrikes- och säkerhetspolitiken, fru talman. Där är förväntningarna väldigt stora på att Europa ska kunna vara med och göra skillnad genom att tala gemensamt med en röst.

Den 7 juni, om nästan på dagen en månad, är valet till Europaparlamentet. Det är ett viktigt val som handlar om vilka krafter som ska stärkas. Från min utgångspunkt som centerpartist är det självklart att stärka de krafter i Europa som vill jobba för frihet, ekonomisk utveckling och jobb och vill ta ansvar för att möta de utmaningar vi står inför globalt och klara klimatuppdraget.

Den 1 juli tar vi över ordförandeskapet. Det välkomnar vi från Centerpartiets sida. Grunden har lagts på ett bra sätt under de år som redovisas i den skrivelse som regeringen presenterat. Vi välkomnar det östra partnerskapet och de initiativ som tagits därvidlag.

Vi välkomnar också Östersjöstrategin för vårt eget innanhav som har så stor betydelse och som det är så viktigt att vi får på plats under vårt ordförandeskap. Centralt är återigen ett nytt klimatavtal där vi måste få med världens länder på att komma överens i Köpenhamn. Där är förväntningarna på EU och det svenska ordförandeskapet stora. Vi kommer att göra allt för att detta ska kunna möta framgång. Det handlar inte bara om dagen utan framför allt om morgondagen och kommande generationer. Det gäller dina och mina barn och deras barn och barnbarn.

Fru talman! Det har varit ett viktigt arbetsår, som redovisas av regeringen. Det lägger grunden för det kommande ordförandeskapet. Det är ett viktigt arbete vi kommer att ha under året och hösten som ordförandeland. Det är viktigt att vi i vårt arbete i parlamentet säkerställer detta, och det är viktigt att vi når fram till ett fördrag som ger Europaparlamentet makt och möjligheter att svara upp mot medborgarnas krav. Det är avgö-

rande vem som representerar Sverige i ministerrådet, och det är avgörande vem som representerar Sverige i Europaparlamentet.

Fru talman! Om man läser utrikesutskottets betänkande och det tjugotal reservationspunkter som finns är det uppenbart att det finns en opposition som består av spridda skurar. Det finns en opposition som i mångt och mycket leds av Vänstern och Miljöpartiet. Vänstern vill fortfarande lämna Europeiska unionen, och Miljöpartiet går i spagat.

Fru talman! Tack för att vi har en regering som vill och kan göra skillnad i Europeiska unionen! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 10 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag begärde replik när Kerstin Lundgren påstod att det stärker demokratin att EU-parlamentet får mer makt. Jag kan hålla med om att det är bra att EU-parlamentet kan få mer makt om den makten kommer från kommissionen. Det vore bra om EU-parlamentet skulle få initiativrätt, vilket det inte får med Lissabonfördraget.

Jag vill nog hellre hålla med Sieps, Svenska institutet för Europapolitiska studier, när det säger att Lissabonfördraget innebär att man flyttar makt från Sveriges riksdag till EU-parlamentet. Man försvagar de nationella parlamenten när man stärker EU-parlamentet. Det ser jag som en nettoförlust, eftersom demokratin är starkare i Sveriges riksdag och de nationella parlamenten än vad den är i EU.

Jag kan exemplifiera detta. I Sveriges riksdag skulle inte Centerpartiet kunna komma undan med att som i telekompaketsfrågan driva en politik i regeringen och den motsatta politiken i parlamentet. I EU-parlamentet kommer Centern undan med detta. Demokrati förutsätter en genomskådlighet.

I EU-parlamentet kunde Centern komma undan med att driva en politik i kemikaliefrågan om Reachpaketet som försvagade Reachpaketet samtidigt som det utmålade sig själv som miljöns vän. Demokratin försämras när makten flyttar till parlamentet. Demokrati förutsätter åskådlighet.

Anf. 11 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Jag tackar Max Andersson för repliken. Jag hör en tövan eller en osäkerhet om huruvida Max Andersson verkligen ser Europaparlamentet som en viktig arena för demokratin eller inte.

Fru talman! För mig är det centralt vad medborgarna får för möjligheter att säga sin mening och att medborgarnas röst kommer fram och hörs tydligt. Det ska Europaparlamentet svara upp mot. Det gäller både telekompaketet, som Max Andersson nämnde som ett exempel, och Reach.

Europaparlamentet är en kraft som gör skillnad. Det har visat det gång efter annan redan med dagens fördrag. Med det nya fördraget kommer dess makt att öka. Det är en makt som parlamentarikerna kommer att använda för att leva upp till medborgarnas röst.

Fru talman! Jag tycker inte att demokrati handlar om att vi ska krama en exklusiv beslutsrets egna rum och att vi ska sitta här och fatta beslut därför att vi är bäst på att fatta beslut. För mig handlar demokrati om att medborgarna ska få möjligheter och makt och att deras röst ska höras.

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

Fru talman! Jag tycker att Europaparlamentet har visat ett fantastiskt prov på det. Dess röst gör skillnad. Regeringarna kan inte längre komma och byta äpplen mot päron. Det finns ett Europaparlament som är medbeslutande och som kräver att dess åsikt ska höras och går in direkt i förhandlingarna för att påverka och utveckla.

Fru talman! Vad skulle ha varit effekten av Reachpaketet, Max Andersson, om inte parlamentet funnits där? Vad skulle effekten ha blivit för telekom om inte parlamentet hade funnits där?

Anf. 12 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag noterar att Kerstin Lundgren inte riktigt svarade på mina underförstådda frågor om varför Centern driver en politik i regeringen om telekompaketet och samtidigt driver den motsatta politiken i parlamentet.

Jag noterade också att jag inte ens fick höra Kerstin Lundgren förneka att den politik som Centern drev i Reachfrågan försvagade Reach. I stället får jag höra något om medborgarperspektiv.

För att medborgarna ska kunna få inflytande i en parlamentarisk demokrati måste det finnas en möjlighet för medborgarna att veta vilken politik som faktiskt drivs av parlamentarikerna. Demokratin förutsätter ansvarsutkrävande, öppenhet och att medborgarna vet vilken politiker som driver vilken fråga.

Det förutsätter att politiker inte kommer undan med att driva en politik i Sverige och den motsatta politiken i Bryssel och inte kommer undan med att säga att de gör en sak när de i själva verket gör tvärtom.

För medborgarna är det en förlust när makten går in i Bryssels och Strasbourgs dimmor. Det är det medborgarperspektiv som innebär att demokratin faktiskt försvagas när makten flyttar från Sveriges riksdag, där det funkar minst sagt bra, till parlamentet i Bryssel och Strasbourg, där det inte fungerar.

Avslutningsvis: Kerstin Lundgren sade att nu handlar det inte längre om att byta äpplen mot päron. Vi borde alla kunna enas om att i Bryssel och Strasbourg är det precis det politik handlar om.

Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Det kan säkert vara dimmigt i både Bryssel och Strasbourg, här i Stockholm och på andra ställen i världen. Men om vi pratar om det politiska inflytandet är det just den parlamentariska öppenheten som är större, fru talman, i Europaparlamentet än i Sveriges riksdag. Det är Europaparlamentet som ger medborgarna en möjlighet att vara med och granska, vara med och höra och vara med och påverka. Europaparlamentet har en stor betydelse i dag och kommer att ha en större betydelse i morgon. Det är därför, fru talman, som valet den 7 juni är så oerhört viktigt.

Det är en självklar utgångspunkt för mig som centerpartist, och jag utgår från att Max Andersson som miljöpartist också har den, fru talman, att man på varje ställe där man är försöker kämpa. Vi kämpar för öppenhet. Vi kämpar för att försöka få så mycket öppenhet som möjligt för medborgarna och så mycket frihet som möjligt för medborgarna i Sverige genom Sveriges riksdag och genom Sveriges regering. Men vi gör det också utifrån den situation som man befinner sig i på den europeiska

nivån. Det är precis, fru talman, som när vi går ut och tittar på Miljöpartiets agerande i kommuner i Sverige och här i riksdagen. Då kommer vi att finna att det ser lite olika ut. Det beror på att man måste utgå från det ställe man befinner sig på när man formar politiken och besluten, fru talman.

En politik för öppenhet och för en hållbar miljö och hållbarhet är den politik som vi driver gemensamt från Sverige och Europaparlamentet. Det är vad vi vill göra i framtiden och vad vi har gjort under det gångna året, fru talman.

Anf. 14 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Det är nästan ett stående inslag i Kerstin Lundgrens anförande att attackera oppositionen och anklaga den för att vara splittrad i stort sett oavsett vad vi diskuterar i den här kammaren.

Jag har full förståelse för att Kerstin Lundgren väljer att arbeta utifrån strategin anfall är bästa försvar med tanke på de centerpartistiska avtrycken i EU:s utveckling under de senaste åren. För hur blev det egentligen med retoriken om smalare men vassare? Inte kan väl EU sägas ha blivit så mycket smalare men vassare genom Lissabonfördraget, som röstades igenom här i riksdagen, när man på närmare 100 områden flyttade makt från nationell nivå till EU-nivå. Knappast kan en europeisk gemensam rympolitik vara så mycket smalare men vassare.

Jag begärde egentligen replik för att jag ville lyfta en annan fråga. Betänkandet berör en lång rad frågor. En fråga som inte är någon ki-oskvältare här i Sverige, som jag sade tidigare i mitt anförande, men som är helt avgörande för många människor i andra delar av världen är EU:s handelspolitik.

Just i dagarna sitter man i Bryssel och förhandlar med Andinska gemenskapen om ett handelsavtal. För oss i Sverige kommer handelsavtalet inte att ha så stor påverkan. Latinamerika och de berörda länderna är ingen stor marknad för oss. Men för de berörda länderna i Latinamerika är EU den näst största marknaden. Det kommer att vara helt avgörande för dessa länder och deras möjligheter hur handelsregler utformas. Det handlar om deras möjligheter till ekonomisk utveckling, att bekämpa fattigdom och så vidare.

Ett av de länder som EU och därigenom också Sverige just i dagarna sitter och förhandlar med är Colombia. Det är ett land där en fackföreningsaktivist mördas var tredje dag. Landet toppar statistiken i världen när det gäller mord på fackligt aktiva. Från Vänsterpartiets sida hade vi krävt att de fackliga frågorna ska upp på förhandlingarna och att man villkorar avtalen med att ILO:s kärnkonventioner måste ratificeras.

Detta har ni från majoriteten yrkat avslag på, egentligen utan några som helst motiveringar. Därför skulle jag vilja veta från Kerstin Lundgren hur man från regeringens och Centerpartiets sida vill använda förhandlingarna för att lyfta de fackliga frågorna och de mänskliga rättigheterna.

Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Precis som sägs här är det avgörande att vi har en handelspolitik från EU:s sida som bidrar till öppenhet. Möjligheterna att handla ger möjligheter till utveckling. En fri handel är någonting som vi

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

från vår sida verkligen skulle välkomna – helst av allt på mer multilateral basis.

Det som jag ser som en lite riskabel utveckling är de olika handelsavtal som sluts. Risken är, fru talman, att vi i olika enskildheter vill försöka föra in olika detaljfrågor som reglerar eller hindrar den fria handeln. Jag tycker att de fackliga rättigheterna är oerhört viktiga. Det är självklart. Det är viktigt att vi hävdar dem när vi pratar mänskliga rättigheter och utveckling. Då är de en del i att få en god ordning i världen.

Men när vi pratar handelspolitik är det från vår utgångspunkt centralt att försöka säkerställa att vi får en handelspolitik som främjar så goda handelsmöjligheter som möjligt för EU men också för de länder som vi samverkar med. Det är det som är i fokus.

Det är också därför, fru talman, som vi i vår biståndspolitik arbetar för att föra till stöd för att utveckla handel och för att kunna vara en god handelspartner. Vi vet att just handel är centralt för att åstadkomma skillnad och utveckling för medborgarna i de länder som vi pratar om.

Anf. 16 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Jag tror att Kerstin Lundgren använde nästan alla sina två minuter till att tala. Men inte var det så mycket svar på min fråga. Hon berörde över huvud taget egentligen inte det som jag tog upp, nämligen de pågående förhandlingarna med Andinska gemenskapen om ett nytt associeringsavtal.

Det här är ett brett och brokigt betänkande, och jag har full förståelse för att man inte kan djupdyka i varje yrkande. Men det är trots allt så att Kerstin Lundgren tillsammans med den övriga majoriteten har valt att yrka avslag på Vänsterpartiets tolv yrkanden om handelsavtalet. Där har vi lagt fram konkreta förslag på hur man ska stärka respekten för mänskliga rättigheter, stärka fokus på fattigdomsbekämpning och så vidare. Då förväntar jag mig ändå att man ska få ett något mer djupdykande svar än det här.

För Vänsterpartiet är det uppenbart och tydligt – och det här kanske är en skillnad mellan mig och Kerstin Lundgren – att handelspolitik aldrig kan skiljas från frågan om mänskliga rättigheter. Det kan aldrig vara så att vi öppnar upp EU:s marknader för länder där man försöker bygga konkurrensfördelar genom att kränka de mänskliga rättigheterna och där man genom mord och övergrepp på fackföreningsaktivister vinner marknadsandelar på den globala marknaden. Det är fullständigt oacceptabelt. Därför hade vi velat se att man från EU:s sida tydligt villkorade avtalet med Colombia med att respekten för de mänskliga rättigheterna och de fackliga rättigheterna förstärks. Men uppenbarligen har vi olika ingångar, jag och Kerstin Lundgren.

Kerstin Lundgren pratar också om ökad öppenhet inom handeln och om att handeln ska bli friare. Det låter ju fint. Men om vi tittar just på det konkreta fallet med Andinska gemenskapen, vilket vi också lyfte upp i vår motion som ni har avslagit, har man agerat på det precis motsatta sättet där. Andinska gemenskapen har fyra länder. De har i 40 år försökt bygga regional samverkan i Latinamerika. Men det EU nu väljer är att förhandla med två av länderna och lämna två efter. Man väljer att splittra upp organisationen och därigenom också bygga murar och skapa klyftor i

Latinamerika. Det skapar inte ökad öppenhet. Det skapar inte ökad frihandel att splittra upp ett fungerande regionalt samarbete på det sättet.

Jag skulle vilja ha en förklaring av Kerstin Lundgren. Varför väljer man från majoritetens sida att stödja den destruktiva förhandlingslinje från EU:s sida där man splittrar och ställer länder mot varandra? Det skapar inte öppenhet, och det skapar inte friare handel.

Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Det finns nog en grundläggande skillnad mellan Hans Linde och mig. Det handlar om tron på reglering och villkor. När jag läser Hans Lindes reservationer och hör hans argument finns det inte bara ett villkor utan, som han nämnde, rätt många villkor som han vill föra på. Tron på den fria handeln, att avreglera och att sänka trösklar för handeln, är inte lika stor hos Hans Linde.

Fru talman! För min del handlar det centralt om att nå framgång när det gäller Doharundan. Det skapar möjligheter för alla som verkligen vill delta i den fria handeln. En del väljer ju att ställa sig lite utanför av egna skäl, men makten ligger då i det egna landet. Det måste man naturligtvis respektera. Från vår utgångspunkt är det viktigt att försöka nå fram till en friare handel globalt. De handelsavtal som sluts får inte motverka en sådan utveckling. Det är ett centralt perspektiv från vår utgångspunkt.

Anf. 18 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman, EU-ministern och ärade kolleger i utrikesutskottet och EU-nämnden! En debatt om Europeiska unionens framtid, visioner och utmaningar känns synnerligen aktuell att ha just denna dag, onsdagen den 6 maj 2009.

Om bara några timmar röstar den tjeckiska senaten om Lissabonfördraget. Vi Europavänner här i kammaren önskar innerligt ett tjeckiskt ja. Det skulle definitivt främja att EU inriktar sig på fred, frihet och framtiden och framför allt blir mer dugligt, demokratiskt och dagsaktuellt. I dag är det också exakt 15 år sedan kanaltunneln mellan Frankrike och Storbritannien invigdes. Det är en tunnel som har inneburit oerhört mycket för att binda samman människor över kontinenten. Framför allt är det bara 32 dagar kvar till Europaparlamentsvalet den 7 juni då nästan 7 miljoner röstberättigade svenskar bland totalt uppemot 300 miljoner röstberättigade EU-invånare får chansen att påverka unionens framtid. Och inte att förglömma att vi nu på lördag, den 9 maj, firar Europadagen.

Europeiska unionen har varit en succéartad historia under sin livstid. Vi får aldrig glömma framstegen. I början och mitten av 1970-talet var nästan hälften av EU:s 27 länder diktaturer. Spanien, Grekland och Portugal, som i dag är stabila demokratier, marknadsekonomier och charterparadis för många svenskar, upplevde eller hade nyss sett militärdiktatur. Långt in på 1980-talet var Östeuropa fortfarande präglad av ofrihet, planekonomi och minimal egenmakt för individen. Tyskland klövs av en geografisk Berlinmur och en mental Stasikultur. Ungern, Polen och Tjeckoslovakien förpestades av socialism och kommunism. Bulgarien och Rumänien levde under mörkermännen Nicolae Ceausescus och Todor Zjivkovs grymma styre.

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

Det är oerhört viktigt att minnas historien och påminna om att EU har varit avgörande för denna goda utveckling. En del partier på vänsterkanten brukar raljera över att alliansens riksdagsledamöter just framhåller fredens och frihetens Europa. Det kanske inte är så konstigt egentligen när dessa partiers ideologiska referensramar för Europa snarare har varit Berlinmurar, planekonomi och kommunistiska enpartisystem. Men för oss andra kan Europas framtid aldrig förstås utan att lära av det förgångna.

I dag, den 6 maj år 2009, har vi bara en diktatur kvar i Europa, Vitryssland. Det är också ett högaktuellt land, som nämndes, då landet i morgon den 7 maj deltar i toppmötet i Prag då det östliga partnerskapet invigs. Det här är ett väldigt vällovligt initiativ som är alldeles för viktigt för att låta sig kapas av diktatorn Aleksandr Lukasjenko som dagligen förtrycker oliktankande. EU måste ställa stenhårda krav på att oppositionen ska få verka fritt och ge ökat demokratibistånd till den.

I en alldeles färsk rapport från den amerikanska organisationen Freedom House som heter *Worst of the Worst*, världens mest repressiva samhällen, finns Vitryssland med i den absoluta bottenligan. Det är ett land som ligger bara 70 mil från Skånes gräns.

Den 18 april höll Folkpartiets systerparti i Vitryssland, det liberala oppositionspartiet Party of Freedom och Progress, konstituerande kongress. Deltagarna där trakasserades men gladdes också starkt över det stöd som de bland annat fick via EU-minister Cecilia Malmström.

Den europeiska utrikespolitiken ska, liksom den svenska, sträva efter att vara glasklar värderingsmässigt, modig i handling och aktivistisk på fältet.

Men Europa saknar inte utmaningar. Det kan nog alla vara överens om från höger till vänster i denna kammare. Tusen och åter tusen flickor och kvinnor kommer till Europa som sexslavar. EU måste kunna bekämpa den gränsöverskridande kriminaliteten i form av människohandel, narkotikasmuggling, penningtvätt och terrorism. För att uppnå detta vill vi i Folkpartiet skapa ett europeiskt FBI. Det är också intressant att många av de partier som röstade nej till Lissabonfördraget i höstas inte tycks inse att vi behöver Lissabonfördraget för att kunna bekämpa denna gränsöverskridande brottslighet.

Klimatshotet och koldioxidutsläppen är också gigantiska utmaningar för Europas framtid. EU kan och vill bli världens starkaste miljöorganisation. Här var Lissabonfördraget återigen väldigt viktigt i kampen för att klimatförändringarna skulle bli en ny politisk prioritet för unionen.

Frågan om ett svenskt deltagande i EMU får inte heller glömmas bort för morgondagen. Ett framtida ja till euron är ytterligare ett steg på vägen mot ett enat Europa som innebär mer samarbete.

Utmaningarna finns också globalt, vilket flera talare har lyft i debatten. Vi ser hur matkrisen runt om i världen ökar. Spannmålspriserna stiger, och undernäringen når vidriga nivåer på många håll i utvecklingsländerna. Det är ännu en desperat signal om att Europeiska unionen måste reformera sin jordbrukspolitik och slakta subventionerna. I dag går över 40 procent av budgeten till olika stödsystem, och det är fullkomligt oacceptabelt. Tullmurar ska rivas, handelshinder monteras ned och u-länderna ges tillträde till våra marknader. Att stoppa svälten i södra Afrika är inte en afrikansk angelägenhet utan en global skyldighet.

EU är också dessvärre fortfarande år 2009 en alltför gubbig union. 70 procent av EU-parlamentarikerna och EU-kommissionärerna är fortfarande män, och då är ändå EU bättre än de europeiska nationella parlamenten. Där sitter det i snitt 22 procent kvinnor med Malta som bottenpapp med bara 9 procent kvinnliga riksdagsledamöter.

Sju av EU:s medlemsländer erbjuder inte ens 10 procent av alla barn under tre år barnomsorg. En tredjedel av alla EU:s kvinnor i arbetsför ålder arbetar deltid medan mindre än en tiondel av männen gör det. Kvinnor med barn under tolv år får lägre lön än män medan män i samma situation får högre lön. Dåligt utbyggd barnomsorg och sambeskattnings som hämmar kvinnligt förvärvsarbete är dessvärre norm i alltför många europeiska länder år 2009.

Frågan om kvinnors rätt till fria, säkra och lagliga aborter är dessvärre en tabubelagd fråga. De är också förbjudna på grund av konservativa ideal och religiöst hyckleri i länder som Polen, Irland och Malta.

Oppositionen uttrycker i flera reservationer att EU måste bli bättre på att främja kvinnors rättigheter. Jag tror att vi alla i denna kammare kan skriva under på detta. Då måste vi också konkret se vad man kan göra. Det handlar inte bara om att säga att vi ska lyfta frågorna. Det är viktigt. Där tycker jag att regeringen borde kunna ha ett mycket mer progressivt och tydligt förhållningssätt än i dag. Men jag förstår inte konkret vad det är man vill lyfta fram just här. Vill man ha en lagändring? Vill man ha en gemensam abortlagstiftning i hela Europa? Vad är det man konkret är ute efter att förändra?

Jag är samtidigt väldigt glad över att många liberaler runt om i Europa har valt att lyfta abortfrågan. Det handlar framför allt om att få en diskussion om att abort inte ska ses som en folkhälsofråga utan som en mänsklig rättighet. Det åstadkommer vi inte allra bäst genom att beskriva en gemensam abortlagstiftning i EU utan genom att stödja de grupper av kvinnorättsaktivister som vill påverka sina nationella parlament för att kvinnor ska få rätt till fria, lagliga och säkra aborter.

Jag är glad över att belgiska liberaler nyligen lyckades få med sitt parlament på att stödja en resolution som krävde att Belgiens regering framförde en officiell protest till Heliga stolen på grund av katolicismens fördömande av kvinnors rätt till fri abort, homosexuellas rättigheter med mera. Jag tycker också att den svenska regeringen definitivt borde ha gjort samma sak och fört fram en officiell protest till Heliga stolen och Vatikanen i och med att deras politik undergräver svenska biståndssatsningar.

Fru talman! Europa lever nu i en tung tid av global lågkonjunktur, varsel och industri i kris. Men i stället för att blicka inåt mot det egna bör vi vårda, vurma för och värna internationalism, solidaritet och globalisering. Protektionism, isolering och inåtvändhet är varken gårdagens eller framtidens lösningar.

Fru talman! Vi behöver i stället mer liberal frihandel, öppna gränser och globalisering, men framför allt måste solidariteten globaliseras.

Anf. 19 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Vi har att debattera ett brett betänkande som täcker en lång rad frågor. Däremot finns det några frågor som inte ligger i det här betänkandet. Här ligger inte frågor om kommunism. Här ligger inte frå-

gor om öststatsdiktaturer. Här ligger inte heller frågor om planekonomi, vare sig i majoritetens texter eller i oppositionens reservationer. Jag måste säga att delar av Birgitta Ohlssons anförande nog svärta ned Birgitta Ohlssons egen heder mer än någon annans i den här kammaren.

Birgitta Ohlsson efterfrågar vad oppositionen konkret vill göra för att stärka jämställdhetsarbetet under det svenska ordförandeskapet. Om inte Birgitta Ohlsson har sett det beklagar jag att hon inte har kunnat läsa vare sig motioner eller reservationer från oppositionen. Vi har presenterat en lång rad olika förslag. Från Vänsterpartiets sida har vi i reservation 22, som jag tidigare yrkade bifall till, talat om att anta starka och tydliga rådsslutsatser som handlar om SRHR-frågorna.

Jag har i tidigare replikskifte här lyft fram att jag tycker att det är viktigt att Sverige under sitt ordförandeskap inom ramen för biståndspolitik lyfter SRHR-frågorna och tar rådsslutsatser om hur man kan stärka detta område. Jag har föreslagit att man under det svenska ordförandeskapet i de olika medlemskapsförhandlingarna ska lyfta just SRHR-frågor och HBT-frågor. Vi vet tyvärr av erfarenhet från förhandlingarna med Bulgarien och Rumänien att de frågorna prioriterades för lågt och att vi har fått äta upp det i efterhand.

Jag begärde trots allt replik för en konkret fråga till Birgitta Ohlsson. Hon pratade utförligt om diktaturen i Vitryssland. Det är en kritik som jag till hundra procent delar. Men Lukasjenko är inte den enda diktatorn som har varit på väg till Europa de senaste dagarna. Under de kommande dagarna kommer man i Prag att inleda diskussioner på en konferens om den södra korridoren. Turkmenistan är inbjudet, och Turkmenistans president kommer till Prag.

Jag har inte hört ett enda kritiskt ord från Folkpartiet om att en av de presidenter som har mest blod på sina händer och som har gjort sig skyldig till de mest grymma och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna välkomnas till cocktailpartyn under kristallkronorna i EU. Varför så tyst om denna president som kommer till unionen?

Anf. 20 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag vill inleda med att fokusera lite på jämställdhetsaspekten. Jag tycker att det är utmärkt att Vänsterpartiet, Miljöpartiet och flera andra partier lyfter jämställdhetsfrågorna i Europeiska unionen. Jag tror att vi kan göra ett stort arbete, inte minst i och med att många av oss har många kvinnliga toppkandidater på våra listor. Jag säger inte att det bara är Sveriges ansvar att kryssa kvinnor som är feministiskt medvetna, och män likaså, men jag tror att vi faktiskt med tanke på vår historia när det gäller att ha en progressiv jämställdhetspolitik behöver fler personer som kan driva dessa frågor med styrka. Det vet vi att exempelvis Eva-Britt Svensson från Vänsterpartiet har gjort med bravur i Europaparlamentet. Det erkänner jag helt och fullt som liberal.

Att regeringen saknar agenda vad gäller jämställdhetspolitiken i Europeiska unionen inför ordförandeskapet håller jag inte riktigt med om. Vi vet att det kommer att vara en konferens i höst om människohandel och trafficking där även prostitutionsfrågan kommer upp samtidigt som Svenska institutet har tilldelats miljoner för att marknadsföra svensk jämställdhetspolitik där också information om sexköpslagen förstås ingår. Det kommer att vara en stor equality summit där jämställdhetsfrå-

gorna kommer att lyftas, och man kommer att jobba med diskriminering i alla dess former.

Vi kan också nämna i denna kammare i dag att Cecilia Malmström faktiskt var den första svenska ministern som deltog i en europeisk Pri-deparad. Det fanns många tillfällen för den socialdemokratiska regeringen att sända ut ministrar som Jens Orback, Mona Sahlin och andra under förra mandatperioden, men så skedde inte.

Lissabonfördraget är också en viktig nyckel för jämställdhetspolitiken i Europa, framför allt om man som jag, vilket säkert Hans Linde också instämmer i, vill bekämpa torskarna, sexhandeln och sexindustrin som hör hemma på historiens sophög och inte i ett modernt Europa. Då behöver man samarbeta. Polisen behöver samarbeta över gränserna. Man måste ha fler kontakter, och där är Lissabonfördraget en kugge.

Avslutningsvis ska jag kommentera Turkmenistan. Det är också ett väldigt intressant land som man verkligen ska fördöma vad gäller dess brott mot mänskliga fri- och rättigheter. Jag kan rekommendera Svenska Helsingforskommitténs seminarium som kommer att arrangeras inom två veckor där jag själv förmodligen kommer att delta och där vi kommer att diskutera Turkmenistans grova diktatur.

Anf. 21 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Jag satt själv på Skansen och lyssnade till EU-ministernas tal när hon invigde Europride, och jag måste säga att jag var väldigt glad att vi hade en svensk minister som var på plats och höll det talet. Men det kan inte kompensera för att vi går in i ett ordförandeskap där det är så lite på agendan som handlar om HBT-frågor och SRHR-frågor. Det var det jag frågade om. Varken jag eller någon annan från oppositionen har påstått att det saknas jämställdhetsfrågor helt och hållet under ordförandeskapet, men när det gäller de kontroversiella frågorna om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter får vi nu tydliga signaler att de nedprioriteras och stryks från dagordningen.

Jag skulle någon gång vilja få ett tydligt besked från majoriteten. Vilka konkreta initiativ kommer man under ordförandeskapet att ta när det gäller frågor om kvinnors rätt till sin egen kropp och när det gäller HBT-personers rätt att uttrycka sin sexualitet och sin könsidentitet?

Det var väl bra att vi slutligen kunde få höra ett kritiskt ord från Folkpartiet om samarbetet med Turkmenistan! När frågan var uppe i EU-nämnden för drygt tio dagar sedan var jag den ende som ställde kritiska frågor om det möte som nu ska hållas inom samarbetet inom den så kallade södra korridoren som kommer att innebära ett fördjupat samarbete framför allt inom gasfrågor och ekonomiska frågor mellan EU och en av de värsta diktaturerna på jorden.

Den deklaration som presenterades inför det här mötet innehöll inte ett enda ord om mänskliga rättigheter eller demokrati, och det var inga folkpartister som kritiserade det då. Så det är bra att det kommer nu, men det är väl lite väl nattståndet att lyfta fram den kritiken på ett seminarium två veckor efter att man haft det stora toppmötet i EU!

Detta är tyvärr inte det enda område där man inom EU har ett fördjupat samarbete med Turkmenistan. För två veckor sedan valde EU-parlamentet att rösta ja till ett nytt handelsavtal med Turkmenistan utan att man ställde krav på mänskliga rättigheter och demokrati. Våra två väns-

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

terpartister valde att rösta nej. De tyckte att det var orättfärdigt att vi undertecknade det här handelsavtalet. Jag skulle vilja att Birgitta Ohlsson klargjorde hur de folkpartistiska ledamöterna röstade när det gäller detta handelsavtal.

Anf. 22 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Som jag nämnde tidigare kommer regeringen att lyfta frågor om diskriminering i sin helhet, och jag är säker på att HBT-perspektivet självklart ingår i den nya lagstiftningen i den europeiska unionens direktiv som tas fram vad gäller diskriminering. Jag tror att EU-ministern kan lägga ut texten lite mer om vad regeringen planerar på det hållet. Det är alltså en fråga som kommer upp, och jag vet att flera av Folkpartiets kandidater till EU-parlamentet – Martin Andreasson och Barbro Westerholm med flera – har sagt att detta är den definitiva profilfråga som de har i kampanjen inför valet den 7 juni.

När det gäller Turkmenistan tror jag att det är ett land som dessvärre är ganska allmänt glömt i denna kammare. Jag tror att varken jag eller Hans Linde i någon av de utrikespolitiska debatterna har lyft Turkmenistan särskilt mycket. Det kan kanske ha skymtat någon gång när man har gjort en liten verbal resa över världens grymma diktaturstater, men jag tror att vi alla kan känna att vi måste lyfta detta land. Det här gäller inte bara Turkmenistan, utan hela Centralasien är ju ganska glömt i dagens debatt. Vi ser hur religiösa fundamentalister flyttar fram sina positioner. Vi ser hur kvinnors rättigheter går tillbaka. Vi ser att det är oerhört viktigt att Sverige via sitt demokratibestånd faktiskt stöder de krafter som finns som vill förändra för att skapa mer frihet och öppenhet.

Jag vet dessvärre inte hur de folkpartister som sitter i EU-nämnden röstade i denna fråga, för jag är inte själv ledamot av EU-nämnden. Jag vet däremot att Folkpartiet var det enda parti som lyfte Vitryssland tydligt när det gäller just denna konferens om det östliga partnerskapet som börjar i morgon i Prag, och detta är jag stolt över.

Anf. 23 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Det är sällan man blir överraskad inom politiken, men jag blev ganska överraskad när kommissionär Margot Wallström gick ut och var väldigt tydlig med att säga att den nuvarande regeringen har ett större engagemang och gör ett bättre EU-arbete än den förra regeringen.

Men sedan lyssnar man på debatten här i dag med Kenneth G Forslund, Hans Linde och Max Andersson och hör de diametralt motsatta uppfattningarna om Europapolitiken, och då känner och förstår man att det finns väldigt mycket ångest på den rödgröna avbytarbänken. Det är väl detta som Margot Wallström på något sätt vill varna för, några veckor före Europavalet. Jag kan inte få det till något annat. Hon kan naturligtvis också ha lutat åt en väldigt djup ärlighet som hon ville lufta i sammanhanget, men jag tror mer att det är ett konstaterande av att det finns bekymmer på den här sidan.

Fru talman! Skrivelsen innehåller nio olika teman, och jag vill beröra några av dem.

Vi kan konstatera, vilket också har gjorts tidigare, att 2009 är och kommer att bli ett väldigt svenskt EU-år. Vi har val till Europaparlamen-

tet i juni och vi byter kommission på sensommaren, och Sverige håller i ordförandeklubban för hela EU under hela hösten.

I december hålls den viktiga internationella klimatkonferensen i Köpenhamn, FN:s klimatkonferens, som förhoppningsvis kommer att lägga grunden för en ambitiös kommande klimatpolitik, en förhoppning som jag tror att vi alla delar.

Kristdemokraterna anser att jordens resurser ska förvaltas, inte förbrukas. Att avvärja klimathotet och hejda de globala klimatförändringarna är en av vår tids allra största utmaningar.

EU måste faktiskt axla ett globalt ledarskap i frågan och utveckla det internationella samarbetet. Vi måste stödja utvecklingsländerna i den här politiken. Vi måste minska koldioxidutsläppen genom att exempelvis skärpa reglerna för maxutsläppen från våra nya bilar. Vi måste satsa på att skapa särskilda korridorer för godstransporter med järnväg, och vi måste fokusera på att hitta miljöeffektiva lösningar för energi- och transportområdet. Det finns mycket att göra, och det är min förhoppning att finanskrisen inte ska sätta stopp för den här utvecklingen. Jag ser en viss risk för det. Saknar man resurser saknar man också handlingskraft.

Miljöfrågorna i och kring Östersjön blir frågor som kommer upp på agendan under det svenska ordförandeskapet. Östersjön är ett känsligt hav med allvarliga miljöproblem, och problemen är skapade av oss, av oss 84 miljoner människor runt detta innanhav. Östersjön lider av syrebrist på grund av utsläpp av kväve och fosfor. 80 000 kvadratkilometer av havsbotten är död. Olagliga oljeutsläpp och alltför intensivt fiske utgör också hot mot Östersjön.

Fru talman! Den globala ekonomiska finanskrisen har nu stor påverkan på svensk ekonomi. Det är en global kris där vi tydligt upplever beroendet av omvärlden, men där EU kan vara vårt verktyg för att agera. För att hantera den ekonomiska utvecklingen krävs effektiva och samordnade åtgärder inom och runt EU. En förutsättning för hållbar ekonomisk utveckling med företagande och växande sysselsättning är väl fungerande finansiella marknader. I dag har vi inte verktygen för detta. Finanskrisen är i grund och botten en förtroendekris.

Vi kristdemokrater anser att det bör inrättas en europeisk finansinspektion, en gemensam tillsynsfunktion för de finansiella marknaderna. Regeringen har varit aktiv inom EU i syfte att skapa en översyn eller kontrollmyndighet på europeisk nivå för att vidta de åtgärder som måste vidtas på det här området. Vi anser att EU borde inrätta också en europeisk värdekommission där näringsliv, politik och organisationer kan diskutera åtgärder som förbättrar den etiska grunden för verksamheter inom olika samhällssektorer, inte minst inom den aktuella finansiella sektorn, där det har saknats etik i hög grad.

Fru talman! Människohandel är den grövsta formen av kränkning av människovärdet och är vår tids slavhandel – inget annat. Det är den mest lönsamma delen av organiserad brottslighet efter handel med droger och vapen. En utbredd acceptans av sexköp har bidragit till utvecklingen. För att stoppa människohandel för sexuella ändamål krävs det ett stopp för prostitutionsmarknaden. Det finns ett direkt samband mellan prostitution och människohandel.

Nationsgränsöverskridande samarbete som förhindrar gränsöverskridande kriminalitet måste till. Därför måste polis, åklagare och andra

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

brottsbekämpande myndigheter inom EU få möjlighet att skapa ett effektivare och utvidgat samarbete.

Fru talman! Alla människor är lika mycket värda. Detta är grunden för den kristdemokratiska politiken. Den principen anser vi ska vara grunden också för EU:s asyl- och migrationspolitik. Politiken måste präglas av stor öppenhet, generositet och medmänsklighet.

EU är en av världens rikaste regioner och har ett stort ansvar när det gäller att ta emot människor som tvingats fly från förföljelse och förtryck. På den punkten har Sverige varit och ska vara ett föredöme. Det är viktigt att alla EU-länder tar sitt ansvar. Vi vill också underlätta för arbetskraftsinvandring till EU.

”Aldrig mera krig i Europa” var utgångspunkten för den europeiska visionen. Nästa steg är integrering av länder på Balkan, som bara för några få år sedan var skådeplatsen för vidriga grymheter och krigshandlingar.

Oberoende av hur långt vi vill nå i samarbetet mellan de 27 länder som nu ingår i Europeiska unionen ligger mycket stora utmaningar framför oss. Enskilda personer, familjer, kommuner, regioner och nationalstater räcker inte. Inte heller EU kommer att räcka till, utan många avgöranden måste ske på den globala arenan. Det gäller till exempel åtgärder mot klimatförändringarna, där EU kan vara vår aktör. Det gäller att utrota fattigdomen, där EU kan vara vår aktör, och det gäller att möta hoten från terrorism och internationell brottslighet, där EU måste vara vår aktör.

Inom dessa områden behöver EU agera gemensamt och kraftfullt för att världen ska kunna bli tryggare och säkrare för oss alla. Mänsklig värdighet, mänskliga rättigheter, frihet och tolerans hör per definition till Europeiska gemenskapens avgörande kännetecken.

Fru talman! Folkhälsofrågor handlar i dag alltmer om problem av typen pandemier som inte kan redas ut med ett lands självständiga ställningstaganden. Samordnade åtgärder på EU-nivå är därför nödvändiga liksom att EU är en aktör på den globala marknaden.

En annan del handlar om att minska konsekvenserna av alkoholmissbruk som en följd av ohejdad gränshandel – en gränshandel som göder den internationella brottsligheten och skadar våra ungdomar.

Det handlar även om att försäkra sig om att konsumenter känner trygghet när det gäller maten.

I ett tryggt Europa finns det möjlighet att få vård i ett annat EU-land. Det måste införas ett tydligt system för livsmedelsmärkning, till exempel bättre ursprungsmärkning av fisk och andra olika typer av livsmedel, och en särskild märkning av genmodifierade produkter enligt vår uppfattning.

Fru talman! I ett tryggt Europa fattas besluten nära oss och effektivt. EU finns inte till för sin egen skull. EU får vårt uppdrag till samarbete mellan länderna för att hantera gemensamma utmaningar och på så sätt skapa trygghet för medborgarna. Det bästa för varje enskild person och varje familj ska vara utgångspunkten för beslut inom EU. Rätt beslut på rätt nivå; det är innehållet i subsidiaritetsprincipen, en grundsten i kristdemokratisk politisk filosofi.

Med dessa kommentarer, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande nr 10.

Anf. 24 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! När man lyssnar på Holger Gustafsson framstår det lite grann som att allt bra som händer i Europa och i världen är EU:s förtjänst och att alla problem kan lösas med mer makt åt EU. Att gränskontrollen inom EU avskaffats har möjliggjort den enorma smugglingen och också den helt lagliga införseln av alkohol som skapat de alkoholproblem som Holger Gustafsson helt riktigt kritiserar. Det verkar inte som om Kristdemokraterna ser ett samband mellan att man avskaffar gränskontrollen och att det därmed uppstår problem. Det är ett exempel på att Kristdemokraterna missar att överföringen av makt till EU skapar nya problem. I Kristdemokraternas värld är EU enbart det som är bra.

Jag har noterat att samtliga ledamöter i majoriteten citerat Margot Wallström när hon sade några vänliga ord om att regeringen numera deltar mer på möten och kanske också gav uttryck för en liten, förtäckt kritik av sin gamle meningsmotståndare Göran Persson. Är Holger Gustafsson säker på vad exakt Margot Wallström menade? Har han talat med henne? Det låter som om hon kritiserat de rödgröna för bristande samordning i EU-frågor.

Anf. 25 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är inte alls så att Kristdemokraterna inte har konstaterat att vi har problem med gränshandel, men det finns en baksida i all politik. Vi lever just nu i en värld som av tekniska och kommunikativa skäl är mycket mer öppen än någonsin tidigare. Människor reser, rör på sig. Vi vill köpa och sälja. Sverige är ett mycket handelsberoende land. Vår välfärd bygger på att vi har mycket kommunikation med omvärlden. Vi har valt öppenheten av många skäl, också politiska, men det finns en gränsproblematik som är mycket bekymmersam. Ett tydligt exempel på det är importen av alkohol. Den är vi mycket medvetna om, och vi vill bekämpa den på ett öppet och tydligt sätt. Vi har inte förbisett den, och därför tog jag också upp den i mitt anförande.

Anf. 26 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Ett bra sätt att bekämpa importen av alkohol är att återinföra gränskontroller och vettiga nivåer på hur mycket alkohol man får ta med sig över gränsen.

Jag vill återigen ställa en fråga om Margot Wallströms uttalande som majoriteten så många gånger har refererat till i dag. Jag finner det ganska osannolikt att Margot Wallström skulle ha kritiserat sina vänner i den socialdemokratiska regeringen och sagt att den nya, borgerliga regeringen har större inflytande. Visst, de har haft bättre kontakt med kommissionen och också haft en policy att delta i alla möten direkt i stället för att skicka en statssekreterare. Jag kan förstå att kommissionen uppskattar det.

Men även majoriteten måste väl erkänna att den tidigare socialdemokratiska regeringen hade ett stort inflytande i EU. Alla de undersökningar som gjorts om hur förhandlingsspelet i ministerrådet går till visar att Sverige redan på den tiden hade stort inflytande i förhandlingarna. Sverige var en av de starkaste spelarna i förhållande till sin styrka. Det är ingenting nytt. Så har det varit tidigare. Det beror på att vi har bra tjäns-

temän och en bra förhandlingskultur samt att vi har många tjänstemän i Bryssel som jobbar med förhandlingarna.

Nu försöker regeringen ta kredd för ett förhållande som funnits ganska länge, att vi har en seriös förhandlingsorganisation i Bryssel, och därför känns det lite underligt att Holger Gustafsson kan vara så säker på exakt vad Margot Wallström menade. Har Holger Gustafsson pratat med henne?

Anf. 27 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag är lika förvånad och gav också uttryck för det. Jag har inte pratat med Margot Wallström, men hon var mycket tydlig. Det var ingen tvekan om vad hon menade, och därför blir jag än mer konfunderad.

Jag tyckte att jag i dag kunde konstatera och kanske dra en slutsats av vad hon egentligen menade. Jag ser skillnaden mellan uppfattningarna på den rödgröna avbytarbänken och kan nästan känna ångesten inför att ni, ifall ni fick makten, Max Andersson, skulle åka till Bryssel tillsammans. Skulle ni åka till Köpenhamnsförhandlingarna? Skulle ni bli eniga om detta? Eller hur skulle det gå?

Jag ser förklaringen till Margot Wallströms uttalande framför mig när jag hör oppositionen i debatten, och det var det jag ville ge uttryck för. Jag tror att jag har träffat rätt.

Anf. 28 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman, ärade ledamöter, åhörare! Jag vill inleda med att tacka för möjligheten att få komma hit och delta i diskussionen med anledning av två betänkanden, årsboken om EU 2008 och kommissionens årliga strategi för 2010. Som många har påpekat är det en vältajmad tid för debatt. Det händer mycket spännande i Europa den här veckan. Det firas Europavecka runt om i landet. Det är bara en månad kvar till Europaparlamentsvalet, och på lördag firas minnet av att Robert Schumann den 9 maj 1950 lade fram sin plan om att ställa fransk och tysk kol- och stålproduktion under gemensam kontroll. Därför firar vi Europadagen i alla länder. Den planen ledde som alla vet till att sex länder, präglade av krigets fruktansvärda fasor, bildade Kol- och Stålunionen, som är ursprunget till dagens EU.

Sedan dess har det hänt mycket. Europa har gått från en splittrad kontinent till en enad union. Samarbetet har stärkts på en mängd områden. De möjligheter och fördelar som samarbetet ger oss har blivit alltmer självklara. Det är i dag fullkomligt naturligt att resa, studera och arbeta i Europa. Som ett exempel på detta kan jag nämna det kanske inte helt välkända universitetet i Cluj-Napoca i Transsylvanien, Drakulas hemtrakter. Där läser 96 svenska studenter på läkarutbildningen. Valetta, huvudstaden på Malta, har nyligen fått sin första koloni av unga svenska telefonförsäljare. Och Torremolinos, känt som ett paradys för semestrande svenskar och svenska pensionärer, har i dag blivit hemort för tusentals svenska seniorer. De har tagit med sig pensionen och flytt vinterkylan här hemma. Allt detta var otänkbart för 15 år sedan. I dag är det verklighet.

Tänk tanken hur Sverige skulle se ut i dag om vi inte hade varit med i det europeiska samarbetet. Hur skulle vår välfärd ha utvecklats om vi

hade stått vid sidan av när våra grannländer hade jobbat tillsammans allt tätare?

Utvecklingen inom EU fortsätter och ställs ständigt inför nya frågor. Många av dem behandlas i den skrivelse som vi har skickat till riksdagen och som nu debatteras. Vi redovisar där vårt agerande i EU-frågor under det gångna året. Vi visar att regeringen är en aktiv part i det europeiska samarbetet. Vi är med och driver det europeiska samarbetet framåt, vi förankrar våra ståndpunkter här hemma, vi är måna om täta kontakter med riksdagen, och vi tar ansvar för resultaten. Det har, som sagt, gjorts saker i det europeiska samarbetet under 2008 som jag tror skapar förutsättningar för en vardag där vi kan känna oss mer trygga och fria i Europa.

Jag skulle vilja lyfta fram några exempel. Vi har under året verkat för att föra frågan om en utveckling och förstärkning av den inre marknaden högre upp på EU:s agenda. Vi har drivit på arbetet med den så kallade Östersjöstrategin och hoppas att den ska kunna antas under hösten. Vi har varit pådrivande i åtgärder som stimulerar kvinnligt företagande och hållbar näringspolitik. Vi har fört EU:s samarbete om brottsofferfrågor framåt. Vi fortsätter att vara en stark röst i utvidgningen, och vi fortsätter att vara pådrivande i arbetet för att modernisera och reformera den gemensamma jordbrukspolitiken.

Det polsk-svenska initiativet om samarbetet i det östra partnerskapet kommer, som många ledamöter sagt, att sjösättas i morgon i Prag.

Fru talman! Det finns anledning att prata om det som har varit, men också om det som ska bli. Det här är ett tillfälle att prata om framtiden som också många ledamöter har tagit. En fråga där vi kommer att återkomma många gånger och där vi ser nödvändigheten av europeiskt samarbete väldigt tydligt är den ekonomiska krisen. Den har drabbat Europa, Sverige och världen med stor kraft.

För inte så länge sedan var jag i republiken Irland. Där är det ekonomiska läget akut. Tyvärr tvingas människor gå från hus och hem. En del har inte längre råd att betala för sina barns utbildning. Situationen i Irland är mycket allvarlig, men den är tyvärr inte unik i Europa i dag.

Trots det allvarliga läget måste man tänka: Vad hade hänt i Europa i dag under den värsta ekonomiska krisen på mycket länge om 27 länder hade försökt lösa problemen på egen hand? Jag tror inte att det hade fungerat. Jag är övertygad om att vi i alla fall har kunnat mildra de värsta effekterna av krisen genom ett snabbt och gemensamt agerande inom EU. Jag är övertygad om att framtiden för den ekonomiska utvecklingen, för tillväxten och för jobben avgörs av hur väl Europa positionerar sig i en värld som präglas av helt nya förhållanden, nya konkurrenser och nya marknader. EU måste genomföra genomtänkta reformer nu. Jag tror att det är möjligt för Europas ekonomier att åter kunna blomstra.

En viktig del i detta handlar om att påskynda genomförandet av EU:s gemensamma strategi för tillväxt och sysselsättning, det som vi kallar Lissabonstrategin. Att EU behöver en sådan även när den nuvarande löper ut nästa vår är uppenbart. Enligt regeringens åsikt måste arbetet med den framtida Lissabonstrategin inriktas på en tydligare fokusering och tydligare prioritering av vad som behöver göras.

Det handlar om insatser för att öka den externa och interna öppenheten för att tillvarata globaliseringens möjligheter. En ökad öppenhet och

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

en fungerande marknad är centrala förutsättningar för att stärka konkurrenskraften. Regeringen kommer därför att fortsätta att verka för en tydlig integrering av handelsdimensionen i Lissabonstrategin.

Det handlar också om reformer för att stärka konkurrensen, främja ett bättre och mer innovativt företagsklimat i Europa och skapa fungerande arbetsmarknader som kan ge plats åt fler på arbetsmarknaden och minska utanförskapet. Det livslånga lärandet, forskningen och hur vi kan anpassa våra ekonomier och göra dem mer ekoeffektiva är också en viktig del i strategin. Vi hoppas att under hösten kunna lägga en grund för detta, så att Spanien sedan under sitt ordförandeskap nästa vår kan knyta ihop säcken.

I morgon hålls inte bara ett toppmöte om det östliga partnerskapet utan också ett extra socialt toppmöte mellan trojkaländerna: Tjeckien, Spanien och Sverige. Statsministrar, arbetsmarknadsministrar och arbetsmarknadens parter kommer att träffas i Prag. Mötet hålls med anledning av det allt sämre arbetsmarknadsläget. Syftet är att försöka skapa en enad syn när det gäller de viktigaste åtgärder vi kan vidta för att mildra krisens effekter på sysselsättningen nationellt och i EU. Jag hoppas att det kan leda till rekommendationer och prioriteringar.

Herr talman! Klimatfrågan har många nämnt, och det med rätta. Det är troligen vår generations stora ödesfråga. Redan 1987 läste vi i Brundtlandrapporten uppmaningen att världen måste anstränga sig för att främja en hållbar ekonomisk utveckling som inte utarmar våra resurser och skadar miljön. Rapporten slog då fast en definition av hållbar utveckling som fortfarande håller: En hållbar utveckling tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

22 år har gått sedan dess. Mycket har hänt, men mycket arbete återstår. Jag tänker naturligtvis på det intensiva arbetet med att få ett nytt klimatavtal på plats. I det arbetet spelar Sverige i dag och kommer att spela en mycket stor roll. Det är en komplicerad fråga att EU i god tid före Köpenhamnmötet ska enas om bördefördelningen mellan medlemsländerna. Det blir en stor utmaning för Sverige som ordförandeland i EU att leda det arbetet.

Det finns länder i världen och i EU som hävdar att vi inte har råd att satsa på klimatet just nu. Men vi säger att det är tvärtom. Vi har inte råd att låta bli. Som det ser ut nu kan den ekonomiska krisen användas som en möjlighet att ställa om våra samhällen, göra våra ekonomier grönare och skapa en mer hållbar utveckling. Det här kommer på sikt att skapa mer tillväxt och mer klimatsmarta jobb.

Högt upp på EU:s agenda står också frågor som handlar om energi och om hur vi gemensamt ska agera för energiförsörjning. Det handlar om frågor som rör migration, gemensamt asylsystem, brottsbekämpning, brottsoffers rättigheter, EU:s fortsatta utvidgning och EU som utrikespolitisk aktör. Alla de här frågorna står på dagordningen i framtiden och kommer att spela roll under det svenska ordförandeskapet, men också längre fram.

De här frågorna kommer också säkert att vara föremål för debatt i Europaparlamentsvalet, för de visar att EU påverkar. EU påverkar vår vardag. Därför måste vi påverka EU. Därför är det viktigt att regeringen driver en aktiv politik, att riksdagen gör det och att vi hittar möjligheter

för den enskilde medborgaren att göra sin röst hörd. Lissabonfördraget är en sådan möjlighet. Medborgarna får mer att säga till om. Det skapar ett öppnare och mer demokratiskt och beslutskraftigt EU. Det gör att Europaparlamentet blir likvärdigt som lagstiftare, vilket ökar legitimiteten, kontrollen och ansvarsutkrävandet. Som många har sagt röstar Tjeckiens senat i dag om Lissabonfördraget. Också jag hoppas på ett ja.

Jag tänker på valet om en månad till Europaparlamentet. Undersökningar visar att fler svenskar än någonsin är positiva till det europeiska samarbetet. Samtidigt tyder undersökningar på att intresset för att rösta är litet. Jag hoppas att vi här oavsett partifärg och vad vi tycker ändå kan enas om att vi tillsammans har ett stort ansvar för att förmå människor att använda sin rösträtt den 7 juni, öka valdeltagandet och på olika sätt uppmuntra till debatt om EU-frågor.

För att vi ska lyckas tror jag att det är viktigt att vi för en debatt om de sakfrågor som engagerar människor, hur vi vill lösa klimatfrågan, hur vi kan skapa nya jobb, hur vi kan använda EU för att bekämpa trafficking och organiserad brottslighet, frågor som gör att EU tar plats vid köksbordet. Det kan handla om hur man väljer vård i Europa, att vi vill veta varifrån vårt kött kommer eller att vi vill rädda EU och Östersjön från algblooming.

Vi måste också berätta att EU-politik är inrikespolitik. Väldigt många frågor som berör oss i det dagliga livet, alltifrån sophantering till livsmedelskontroll och priser på mobiltelefonsamtal, beslutas i dag i Europaparlamentet. Att initiera den här diskussionen kräver ett stort engagemang på alla nivåer: i Bryssel, där våra ledamöter, kandidater och framtida ledamöter gör ett fantastiskt jobb, i regeringen, i riksdagen, i kommuner och i landsting. Jag ser fram emot att delta i den diskussionen och hoppas att få göra det med er.

I detta anförande instämde Birgitta Ohlsson (fp) och Walburga Habsburg Douglas (m).

Anf. 29 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Jag tackar Cecilia Malmström för att hon är här i debatten. Det uppskattar vi allihopa.

Cecilia Malmström uttrycker sig väldigt förbindligt om EU-arbetet, vad som gjorts och vad EU ägnar sig åt under 2008. Jag tror i princip att alla i den här kammaren kan skriva under på att det var kloka och bra saker som Sverige gjorde, utifrån Cecilia Malmströms beskrivning. Hon sade att det har gjorts och sagts saker under 2008 som har fört utvecklingen framåt och varit positiva, ungefär så.

Problemet är vad som kanske inte har sagts från den svenska regeringens sida. Därför vill jag fråga Cecilia Malmström: Vad har gjorts och sagts av den svenska regeringen på EU-nivå när det gäller arbetsrätt och möjligheten att ha ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden och att försvara den svenska kollektivavtalsmodellen?

Det trojkamöte med arbetsmarknadens parter som EU-minister Malmström nämner ska handla om jobbkrisen. Det är bra. Jag tror att det är viktigt att vi tillsammans i EU och Europa och också tillsammans med andra olika ekonomiska områden i världen försöker betvinga jobbkrisen. Men kommer det att på det här mötet från svensk sida lyftas frågor om

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

ordningen på arbetsmarknaden? Är det viktigt att hantera jobbkrisen med arbetsrätten? Ska vi ha mer eller mindre av ordning och reda vad gäller arbetsrätten? Kommer några sådana frågor att tas upp på trojkamötet?

Anf. 30 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag tänkte nästan att Kenneth G Forslund skulle resa den här frågan. Den brukar komma upp. Jag brukar tillsammans med många andra statsråd få den här frågan. Svaret är lite tjugigt, men det samma: Vi upplever inte att den svenska modellen är hotad. Vi upplever att den arbetsrätt som vi har hemma i princip fungerar.

Den kommer att bli föremål för någon mindre justering efter Claes Stråths utredning. Remissvaren håller nu på att sammanställas. Det återkommer vi till riksdagen med.

Det pågår en del översyn av implementeringen och tolkningen av utstationeringsdirektivet, där vi har varit engagerade och där arbetsmarknadens parter sitter. Wanja Lundby-Wedin sitter som ordförande i Europafacket i de samtalen.

Vi tycker att det är bra att de pågår. De försiggår såvitt jag vet i konstruktiv anda. Det kommer inte, som vi ser det, att leda fram till en förändring av utstationeringsdirektivet. Kenneth G Forslund ställde inte den frågan, men jag svarar ändå på den. Vi kommer inte att förordna att det ska omförhandlas.

Jag är inte riktigt säker på om Socialdemokraterna verkligen vill det heller. De säger ofta: Pratar ni om arbetsrätt? Prata och prata, vad är det vi ska prata om? Det finns tillräckligt många problem och hotbilder att prata om. Då behöver man inte lyfta det som man inte ser som ett problem.

Vi tycker att den europeiska arbetsrätten fungerar i huvudsak bra. De justeringar som behöver göras ska vi göra på hemmaplan. I övrigt har utstationeringsdirektivet en plats i Europa, och vi ska försvara det. Vi ser inget behov av att omförhandla det. Därför kommer vi heller inte att resa frågan, vare sig i morgon eller den närmaste tiden.

Anf. 31 KENNETH G FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Jag får tacka Cecilia Malmström för det mycket tydliga svaret. Regeringen har inte för avsikt att lyfta de här frågorna. Cecilia Malmström säger: Vi upplever inte att den svenska modellen är hotad.

Vi kan konstatera att en majoritet av EU-parlamentet uppenbart upplever att den är hotad och att den arbetsrättsliga situationen i Europa är hotad. Man vill att vi ska förändra olika EU-regleringar för att säkra arbetstagarnas trygghet och rättigheter.

Det finns en majoritet för det i EU-parlamentet. De har antagit en rapport, och en majoritet står bakom den, en bred majoritet. Där finns förslag som EU-kommissionen inte vill lyfta. Då är det kommande EU-valet viktigt. Det handlar om vilka som ska få sitta i EU-kommissionen i framtiden, och kommissionärerna ska godkännas av EU-parlamentet.

Ni ser det inte som ett problem. En majoritet i EU-parlamentet ser det uppenbart som ett problem.

Det kommande svenska ordförandeskapet måste jag fråga Cecilia Malmström lite om. Jag anar svaret på den första frågan. Kommer ni att

ta tillfället i akt under det svenska ordförandeskapet att driva svenska viktiga intressen såsom just arbetsmarknaden och arbetsrätten? Kommer ni att ta tillfället att driva frågan om frigivandet av Dawit Isaak? Hur kommer ni att hantera utvidgningsfrågor? Är fortsatt EU-utvidgning en prioriterad fråga för Sverige under ordförandeskapet? Är den svenska regeringen beredd att om Island självt vill ställa Island först i kön? Eller kommer man att få ställa sig sist i kön av ansökarländer?

Anf. 32 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Det var många frågor på två minuter. Jag fick inget svar på min fråga: Vad menar ni med lyfta? Vill ni att utstationeringsdirektivet ska omförhandlas? Jag tror att det vore en olycklig väg att gå. Det kommer inte att förbättras. Det var inte heller Europaparlamentets åsikt.

En majoritet antog rapporten där man pratar om arbetsrätt. Arbetsrätt är viktiga frågor, men förslagen där var inte särskilt konkreta. Majoriteten kunde inte enas om något konkret förslag, bland annat inget om omförhandling av utstationeringsdirektivet.

Vi får säkert anledning att återkomma till detta i Europaparlamentsvalet. Det är bra att det finns en fråga att prata om där, men då får ni också precisera vad ni menar med lyfta.

Vi kommer inte att lyfta frågan under det svenska ordförandeskapet. Kenneth G Forslund kritiserade i sitt första inlägg att regeringen inte har presenterat prioriteringarna ännu. Jag kan försäkra Kenneth G Forslund att det kommer.

Vi för just samtal med riksdagen om vilken dag som statsministern ska göra detta. Det är brukligt att man gör det mycket sent. Det gjorde även Göran Persson. Det håller sig till traditionen. I går var det samtal med partiledarna, där de informerades om hur resonemanget går. Vi försöker att göra detta så öppet som möjligt.

När det gäller Dawit Isaak är det inte en fråga vi kommer att driva under ordförandeskapet, för den driver vi hela tiden. Dag och natt arbetar människor på UD för att försöka få Dawit Isaak fri. Det kommer vi att fortsätta att göra till den dag hans barn och hans hustru får se honom fri i Sverige. Det är en mycket angelägen fråga.

Utvidgningsfrågorna är mycket viktiga för Sverige. Sverige är en av de starkaste påskyndarna för utvidgningen. Vi är glada att vi har ett brett parlamentariskt stöd för detta i riksdagen. Det är dock inte helt okomplicerat. Det höjs allt fler röster för att bromsa upp den här processen.

Vi hoppas kunna driva förhandlingarna vidare med Kroatien och med Turkiet. Vi skulle naturligtvis gärna se en ansökan från Island. Det beror på det isländska folket. Ställa sig först i kön kan man inte göra. Alla länder måste uppfylla kriterierna. Naturligtvis uppfyller Island väldigt många av kriterierna redan, så förhandlingarna med dem går säkert snabbare än med många andra länder.

Anf. 33 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Jag har egentligen planerat att använda det här replikskiftet för att fråga om kollektivavtalen. Det är en ödesfråga, både för den svenska arbetsmarknadsmodellen och för löntagares rättigheter runt om i hela Europa. Men jag kan inte ha någon större förhoppning om att

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

jag skulle få något mer välvilligt svar än vad Kenneth G Forslund precis fick. Jag vill därför lyfta en annan fråga.

Jag har under flera replikskiften tidigare i dag här, som jag tror att EU-ministern har hört, lyft frågan om hur man konkret kommer att jobba med frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter under det svenska ordförandeskapet. Jag har inte kunnat få några konkreta svar på vad man konkret kommer att göra under ordförandeskapet. Det förstärker den oro som jag har och som jag vet att många organisationer har, både här i Sverige och runt om i Europa, för att Sverige under sitt ordförandeskap kommer att låta de frågorna försvinna bort från dagordningen eller nedprioriteras.

Jag förespråkar inte, och det tror jag inte heller att någon annan gör i den här kammaren, att vi ska ha en reglering på EU-nivå när det kommer till frågor om abortlagstiftning till exempel. Men det finns en lång rad saker som Sverige skulle kunna göra och som vi kan göra på EU-nivå, för vi ser att abortmotståndare, mörkerkrafterna i Polen, Malta och Irland, påverkar EU i dag. Då skulle vi på motsvarande sätt som ett progressivt land som har stått upp för kvinnors rätt till sin egen kropp kunna påverka utvecklingen i EU.

Jag skulle vilja fråga EU-ministern några konkreta saker. Är Sverige i sitt ordförandeskap berett att presentera rådsslutsatser om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter? Är man beredd i sitt ordförandeskap att ta upp frågan om riktlinjerna för EU:s gemensamma biståndspolitik och se om man kan stärka fokuset på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter? Är man beredd i sitt ordförandeskap att i utvidgningsdiskussioner lyfta de frågorna? Tyvärr, som vi tidigare har diskuterat här i dag, får vi nu äta upp att vi valde att inte lyfta de frågorna i förhandlingar med länder som Polen, Litauen, Rumänien och Bulgarien.

Min sista fråga: Vad kommer man under det svenska ordförandeskapet att göra för att fler länder ska genomföra de internationella överenskommelserna från FN-konferenserna i Kairo och Peking?

Anf. 34 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag tackar för de här frågorna som är otroligt viktiga. Jag håller med om det.

Vi kommer att på olika sätt försöka driva den här frågan. Det kommer att hållas European Development Days, ett gigantiskt möte i Stockholm i oktober som samlar säkert tusen deltagare, ministrar och representanter för olika föreningar, organisationer och NGO:er som jobbar med biståndsfrågor. Där kommer frågor om mänskliga rättigheter, jämställdhet och SHR att tas upp. Exakt vilka slutsatser och vad det kommer att koka ned till är lite för tidigt att säga nu, men det kommer att finnas med.

Det kommer också att i Bryssel, i oktober tror jag, möjligen september – jag kan kolla upp det – hållas ett NGO-forum med fokus på mänskliga rättigheter som ordförandeskapet då leder med olika organisationer som jobbar med bistånd och utveckling. Där kommer de här frågorna också att lyftas.

Vi kommer med hänvisning till tidigare diskussioner om detta att göra vårt allra yttersta för att diskrimineringsdirektivet antas under det svenska ordförandeskapet, där frågor om inte minst sexuell läggning

finns med. Det är en väldigt viktig fråga för Sverige, men det har stött på en del komplikationer som vi har redogjort för i EU-nämnden. Vi hoppas att det ska kunna lösas under vårt ordförandeskap. Jag tror att Birgitta Ohlsson nämnde en tidigare konferens om trafficking. Det finns med också.

Så det finns på olika sätt. Exakt vilka slutsatser som kommer att formuleras efter de här mötena är lite tidigt att säga ännu med tanke på att de är kontroversiella. Det planeras också en allmän diskussion kring biståndets innehåll, där Sverige vill lyfta fram frågor om mänskliga rättigheter, demokrati och kvinnors rättigheter på ett mycket tydligare sätt än i dag.

Så vi driver de frågorna. Det är känt vad Sverige tycker i de frågorna. Det kommer vi naturligtvis att ge uttryck för också som ordförande.

Anf. 35 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Något har jag lärt mig efter två och ett halvt år i den här riksdagen. Får man inte ett tydligt ja betyder det troligtvis ett nej. På flera av mina konkreta frågor där jag inte fick ett konkret ja tolkar jag det inte som något annat än ett konkret nej.

De saker som EU-ministern lyfte fram här är faktiskt inte speciellt mycket att hänga i julgranen för någon som brinner för frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, om kvinnors rätt till sin egen kropp.

Om vi börjar med European Development Days är det en konferens man ska ha i Stockholm, där det deltar lite olika aktörer. Vi har haft en föredragning om detta i utrikesutskottet, och jag ställde en konkret fråga om dessa frågor kommer att stå på dagordningen? Svaret var: Ja, om ni i riksdagen vill lyfta de här frågorna och arrangera ett eget sidoarrangemang ute på stan kan ni eventuellt få göra det. Den information vi har fått från de ansvariga från UD är att de här frågorna inte kommer att stå på dagordningen under den här konferensen.

EU-ministern säger vidare att man ska ha ett NGO-forum, och det är väl positivt, men problemet i dag är ju inte att det finns en massa konservativa NGO:er runt om i Europa. Det är inte dem vi behöver påverka. Dem vi behöver påverka är regeringarna i republiken Irland, på Malta och i Polen – de som på område efter område bromsar. Det är dem vi behöver ta debatten med.

Vi behöver ett forum där regeringar och regeringschefer kan sätta sig och diskutera dessa frågor, och där Sverige vågar vara kontroversiellt och tydligt och klart säga att vi inte längre accepterar att ni bromsar vårt gemensamma arbete i unionen när det gäller att stärka kvinnors rätt till sin egen kropp, när det gäller att stärka användningen av kondom och andra preventivmedel och när det handlar om att sprida kunskap och sexualupplysning i utvecklingsländerna.

Sedan får vi höra att det är lite oklart om rådsslutsatserna. Jag har full förståelse för att rådsslutsatserna inte är klara, men jag vet så pass mycket att rådsslutsatser inte är någonting man producerar på en kafferast. De har förhandlats och diskuterats en längre tid, och någonstans borde vi ändå kunna få lite mer klarhet i om det finns några ambitioner under det svenska ordförandeskapet att i några rådsslutsatser lyfta in frågor om

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Hittills kan jag väl säga att det jag har fått höra bara ytterligare förstärker den oro som jag vet finns runt om i Europa.

Anf. 36 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag försökte faktiskt vara konkret, Hans Linde, genom att ge några exempel på initiativ. Jag uppfattade nämligen att det var det som efterfrågades.

Jag kan inte här i dag säga vad som ska stå i rådsslutsatserna. Det är trots allt ganska många månader kvar, och även om de naturligtvis börjar förhandlas i förväg har vi inte hunnit dit ännu. Jag vet att det här är en viktig fråga för biståndsministern. Det diskuteras inte bara på NGO-forum och konferenser, utan det förs en kontinuerlig debatt där Sverige är pådrivande om hur vi i framtiden ska använda EU:s bistånd. Jag tror att det var Kenneth G Forslund som nämnde att EU är en mycket viktig biståndsgivare. Hur ska vi göra detta på ett bättre sätt? Hur ska vi se till att resurserna gör nytta och att vi fokuserar på bästa sätt?

Sverige vill lyfta mänskliga rättigheter, demokratifrågor och kvinnors rättigheter, och där har sexuell och reproduktiv hälsa en viktig roll. Vi har nu fått draghjälp genom administrationsskiftet i USA, för där har det också bromsats en hel del. Detta håller också på att genomsyra EU:s biståndspolitik.

På EU-nivå är det svårare. Som Hans Linde vet, som jag beklagar men som det är väldigt svårt att göra något åt, är abort förbjudet i några länder. Jag tror inte heller att Hans Linde vill att vi ska ha en europeisk abortpolitik; den riskerar, som han sade, att kraftigt undergräva vår egen. Därför är möjligheterna att lyfta den här frågan begränsade. Det är klart att vi i olika sammanhang för fram vad vi tycker och diskuterar det, men om man inte är beredd att lägga fram ett förslag på EU-nivå om detta är möjligheterna att påverka i till exempel Irland väldigt små.

När det gäller HBT-frågor, som Hans Linde vet att jag personligen är mycket engagerad i, har jag fört fram detta vid flera tillfällen med ministerkolleger och andra i mer informella sammanhang för att försöka påverka och protestera när lokaler inte får hyras ut, när demonstrationer inte tillåts och så vidare. Det är ett sätt att försöka påverka som ibland har lyckats, ibland inte. Men vi fortsätter att stå upp för dessa frågor, och det är inget tvivel om vad Sveriges regering tycker. Sedan får vi se vad det kan bli för slutsatser kring detta.

Anf. 37 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag får börja med att uttrycka min uppskattning för att ministern är här och deltar i kammarens debatt och även, hoppas jag, lyssnar på vad ledamöterna har att säga. Det är bra att det finns ministrar som faktiskt deltar i kammarens debatter, och jag tror att jag talar för alla som är engagerade i frågan när jag säger att vi är glada över detta.

En annan sak som jag tycker är bra är att ministern i några frågor är väldigt tydlig. Jag uppskattar kanske inte beskedet, verkligen inte, men jag uppskattar att det är tydligt från regeringens sida att man i höst under ordförandeskapet inte vill lyfta frågan om Vaxholmsdomen och hur vi

ska skydda den svenska modellen. Det är bra att regeringen är tydlig med sin dåliga politik.

En sak som jag gillar är att ministern sade – om jag omformulerar det lite – att den ekonomiska krisen inte ska ses som ett hot mot klimatpolitiken utan som en möjlighet. Det är en möjlighet att satsa stora pengar på investeringar i klimatrenoveringar och infrastruktur för att rädda klimatet. Det är nödvändigt med stora satsningar just nu för att rädda klimatet och för att stimulera ekonomin, och därför ska krisen ses som en möjlighet.

Jag tror att regeringen kanske är på väg lite mot Miljöpartiets linje här. Det lät så på ministern i alla fall. Men då vill jag också fråga varför 85 procent av de pengar som man fattade beslut om på mötet i mars lades på saker som inte är gröna. Varför är det europeiska stimulanspaketet mindre grönt än USA:s?

Anf. 38 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Max Andersson, för berömmet! Tyvärr, får jag ändå säga, är Miljöpartiet och andra oppositionspartier inte lika tydliga i vad de menar med att lyfta arbetsrätten. Vad betyder lyfta? Ska vi hålla ett allmänt seminarium om den eller berätta lite om debatten i riksdagen? Ni måste återkomma med vad ni konkret menar med att lyfta arbetsrätten.

Vårt besked är tydligt: Kollektivavtalen är en bra sak för Sverige. Vi slår vakt om dem. De är inte hotade av Lavaldomen. Vi är övertygade om att vi med några mindre justeringar kan lösa den frågan nationellt inom ramen för de förslag och de remissförslag som har kommit fram i Claes Stråths utredning.

När det gäller Max Anderssons andra fråga antar jag att han hänvisar till återhämtningsplanen. Jag beklagar också att det inte var fler av alla dessa satsningar som handlade om förnybar energi, och jag lyfte också fram det flera gånger under debatten. Vi försökte hitta sådana projekt som skulle uppfylla de kriterier som kommissionen hade uppställt. Projekten skulle svara mot ett antal lagar och direktiv naturligtvis och snabbt kunna komma i gång. Kommissionen menade att de inte hade hunnit definiera projekt som mycket snabbt skulle kunna komma i gång och därigenom inrymmas i planen. Jag beklagar också att det var så få som rörde sig om rent förnybar energi. Men det var i alla fall några, och det ökade lite grann på slutet vilket vi i alla fall får vara tacksamma för.

Anf. 39 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Herr talman! Ministern frågade om vi menade något konkret med att lyfta frågan om att skydda den svenska modellen. Jag tror att vi från Miljöpartiet har förutsättningar att vara lite mer konkreta och tydliga än Socialdemokraterna är.

En konkret sak som regeringen borde göra är att säga att det är en så väsentlig fråga för Sverige att vi får ha kvar kollektivavtalen att vi kräver ett protokoll om detta till Lissabonfördraget och att det är en förutsättning för att vi ska anta Lissabonfördraget.

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

Det finns en möjlighet att få igenom detta. Jag vet att regeringen inte vill det och att de är rädda att det skulle äventyra Lissabonfördraget, men det är en sak regeringen borde göra, för den här frågan är så viktig.

Anf. 40 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Max Andersson var väldigt konkret, och jag tackar för det. Max Andersson vet också svaret: Sveriges riksdag har redan ratificerat Lissabonfördraget med stor majoritet, och även om så inte vore fallet hade vi inte velat resa detta av olika skäl. Dels uppfattar vi inte de svenska kollektivavtalen som hotade. De ses tvärtom som en förebild på många sätt runt om i Europa. Vi får mycket frågor om hur det fungerar, vilket vi ofta är glada över att kunna berätta. Dels är det så att om alla länder skulle börja ställa ultimativa krav i fråga om Lissabonfördraget, som är färdigförhandlat och som har processats under ganska många år, hade det verkligen varit hela havet stormar – varje land hade rest sina speciella frågor, och då hade vi inte haft något fördrag.

Det har vi fortfarande inte. Det är komplicerat som det är, men vi menar inte att Lissabonfördraget är den rätta platsen att ställa den här typen av krav. Dessutom är det ingenting som är hotat, utan vi kan bibehålla kollektivavtalen. Det står också i Lissabonfördraget att kollektivavtalen erkänns som en modell. De fackliga rättigheterna kommer också enligt alla bedömare, också från den fackliga sidan, att stärkas genom Lissabonfördraget.

Anf. 41 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Som någon har sagt tidigare kommer den tjeckiska senaten i dag att rösta om Lissabonfördraget. Jag och Miljöpartiet hoppas att en majoritet kommer att säga nej till detta. Vi tror inte att Lissabonfördraget är framtiden för EU. Vi tror på ett annat EU än det som finns i dag. Därför hoppas jag att den tjeckiska senaten röstar nej eller att irländarna röstar nej i en annan folkomröstning senare i år.

Man kan inte som debattörerna här backa in i framtiden, och att backa in i framtiden är precis vad Lissabonfördraget innebär. Det är ett fördrag för det gamla EU, inte för ett nytt EU. Det innehåller inte ett enda nytt verktyg för en aktiv klimat- och miljöpolitik.

Däremot innehåller det 60 andra områden där man flyttar över makt från de nationella parlamenten till EU. Det är allt från utrikesfrågor till rättsliga och inrikes frågor. Det handlar om hur mycket makt som ska finnas i ministerrådet. Man vill ha en EU-president och en utrikesminister. Man ger mer makt till de stora länderna i EU, medan de mindre länderna, som Sverige, får mindre makt i EU med Lissabonfördraget. Därför är inte Lissabonfördraget ett fördrag för framtiden.

Vi måste helt enkelt ha ett nytt fördrag, men ett fördrag för framtiden. Det är så vi måste se på det. Från Miljöpartiets sida vill vi verkligen att det tas nya steg som gör att EU står upp för de utmaningar som finns, och som flera har nämnt här också, som klimatfrågan.

Svenska folket är också klokt. En majoritet av svenska folket tycker att klimat- och miljöfrågorna är de absolut viktigaste inför EU-parlamentsvalet. Jag antar att det också inför det svenska ordförandeskapet är de frågorna som ska lyftas. Men då måste det också synas i verkligheten.

Då måste det också synas att klimat- och miljöfrågorna är prio ett. Det menar vi att dagens EU inte står upp för. Visst har man antagit fina målsättningar, men man har inte omvandlat dem i praktisk handling. Där är problemet.

Det finns flera här som har pratat om freden. Ni pratar mycket om freden, men ni rustar för krig. Rusta för krig är precis vad Lissabonfördraget handlar om. Man vill överföra mer militära muskler till EU. Man vill ha en egen utrikesminister för EU. Man vill också ha solidaritetsklausuler som innebär att EU-länderna ska ställa upp för varandra även militärt vid angrepp. Det är det EU som ni hyllar så mycket. Jag kan inte förstå, herr talman, hur man kan hylla ett sådant EU på det sättet.

Jag tycker att man borde ha ett annat slags EU som faktiskt mer lever upp till de förväntningar som människorna har. Det är väl trots allt för människorna, väljarna, som vi strävar efter ett samhällsbygge som vi tror på.

Det fanns en mätning häromdagen som sade att intresset inför EU-parlamentsvalet är ljummet. Däremot är inte svenska väljare okunniga om EU-frågorna. Det är intressant. Människorna är inte okunniga om EU. De har mycket klara och tydliga uppfattningar om väldigt många EU-frågor. Det tror jag är väldigt bra, men då måste vi också se till att EU lever upp till detta. Om människor inte känner att de kan påverka, att EU är något diffust längre bort, står vi folkvalda inför ett nytt stort problem, både vi riksdagsledamöter och EU-parlamentariker, ministrar och EU-kommissionärer. Jag menar bestämt att vi inte lever upp till det, därför att vi lyfter fel frågor på EU-nivå. Vi tar inte de verkliga utmaningarna på allvar.

En av de utmaningar som finns är just klimatet och den ekonomiska krisen. Jag menar att vi måste arbeta med detta tillsammans. Vi måste satsa på en win-win-situation som innebär att en aktiv klimatpolitik också medför skapandet av nya arbeten för framtiden. Detta måste EU underlätta och inte som i dag försvåra. Det försvåras därför att den fria rörligheten värderas högre inom EU-byråkratin än en aktiv klimat- och miljöpolitik. Det är grundproblemet.

Tyvärr förändrar inte Lissabonfördraget detta synsätt inom EU. Det är ett av grundproblemen. Därför skulle jag vilja välkomna att Lissabonfördraget kastas på historiens skräphög och att vi tar tag i ett framtida EU i stället.

Man bör också titta närmare på vad EU:s budget innehåller. EU:s budget innehåller över 1 000 miljarder kronor. Mycket av de pengarna går tyvärr till satsningar på jordbrukspolitik som förstör klimatet. Det satsas på sammanhållningsfonden, och det satsas på väg- och flygplatsinvesteringar. Hur mycket går till järnvägsinvesteringar? Tyvärr inte mycket. Jag tror att det finns tre olika spårbredder inom EU-länderna, vilket försvårar en aktiv utbyggnad av järnvägstrafik över olika nationsgränser. Detta måste vara prio ett.

Vi måste underlätta för ett klimatvänligt resande. Det håller de flesta med om. Förklara då varför det kan ta tio minuter att gå in på Internet och beställa en flygbiljett till Barcelona och få den utskriven medan man nästan hinner ned till Barcelona innan man har lyckats få reda på hur tågtiderna till Barcelona ser ut. Än mindre har man fått reda på vad det

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

kostar. När man väl får reda på vad det kostar avskriver man hela projektet därför att det är jättedyrt.

Det är sådana frågor som EU borde ta tag i för att underlätta klimatvänligt resande. I dag gör man ingenting för att underlätta det. Tvärtom lägger man all energi på att underlätta flygtransporter. Det är fel väg för framtiden. Det är sådana frågor som jag tror att väljarna vill ha besked om.

Sedan vill jag rätta EU-ministern i fråga om återhämtningsplanen för EU. Återhämtningsplanen för EU, där man satsar 44 miljarder på energiområdet, innebär inte att det bara satsas på projekt som snabbt kan genomföras. EU-minister Cecilia Malmström måste komma upp i talarstolen och förklara varför projektet för koldioxidlagring får stöd med 7–8 miljarder kronor trots att det fortfarande bara är en tanke, ett forskningsprojekt. Det finns inget klart besked om detta fungerar eller inte. Varför får det stöd med så många miljarder medan havsbaserad vindkraft får en bråkdel av detta?

Återhämtningsplanen för EU är EU i ett nötskal. Man pratar aktivt om klimatpolitik, men man gör någonting helt annat. Därmed försvårar man en aktiv klimatpolitik.

Tidigare nämndes också Margot Wallströms hyllande av den borgerliga regeringen. Är det någon som är förvånad? Margot Wallström företräder EU-kommissionen som företräder en politik som vill ha mer makt till EU. Det är väl klart att den borgerliga regeringen får beröm, för det är precis det man sysslar med, att bara ge mer makt till EU. Man lyssnar inte, man lyfter inte Lavalfrågan om fackliga rättigheter, man lyfter inte gasledningen mellan Ryssland och Tyskland och man har försvagat en aktiv klimatpolitik. Tror tusan – ursäkta herr talman, men det är väl inte så konstigt att EU-kommissionen ger den svenska borgerliga regeringen beröm.

Vi från Miljöpartiet kommer inte att sitta som ja-sägande nickedockor utan vara en aktiv part i EU för att få ett nytt slags EU där man tar hänsyn till klimat- och miljöfrågorna på ett helt annat sätt än den borgerliga regeringen gör i dag.

Slutligen, herr talman, vill jag vända mig till dem som lyssnar på den här EU-debatten och som vid förra valet till EU-parlamentet valde strategin: Jag vill protestera mot EU och därför röstar jag inte. Jag tycker att de väljarna ska pröva en ny strategi, för hur mycket gav den protesten?

Den protesten var en protest för en dag. Under de fem år som har gått sedan 2004 har EU-kommissionen lagt fram hundratals, ja, kanske tusentals nya lagar som bara strävar efter att ge EU mer makt. Vill man protestera mot EU och ha en förändring ska man rösta på till exempel Miljöpartiet som är aktivt genom att faktiskt sätta ned foten och kunna protestera mot EU när EU vill ha mer makt. Samtidigt står vi för en aktiv klimatpolitik, för att EU måste bli en bättre klimataktör och ta på sig ledartröjan i de internationella förhandlingarna så att vi får ett internationellt avtal i Köpenhamn i december i år. Det är den strategi ni väljare borde ha om ni protesterar mot EU.

Herr talman! Ärade EU-minister och kolleger! Det är inte så många här denna speciella Europadag. Det är en årlig skrivelse som vi debatterar i dag, och jag tycker att den är väldigt bra. Jag rekommenderar den till läsning för er som är lite lagom Europaintresserade och även för er som inte är i kammaren nu. Den ger en bra helhetsbild över alla de områden där Sveriges röst har blivit starkare sedan den här regeringen trädde till – en röst som är stark och som är väl förankrad i Sveriges riksdag. Det är det jag vill framhäva. Det är också i det som EU-nämndens enhälliga yttrande har sin bakgrund.

Jag tycker att det är väldigt viktigt just för den folkliga förankringen av Europasamarbetet att vi har en djup och bred förankring i detta hus. Förr var EU utrikespolitik och något regeringar kunde sköta bäst de ville, men så gör inte den här regeringen, som bekant. Det är också väldigt bra för transparensen, förståelsen och den demokratiska förankringen av samarbetet.

Vi är ett av de mer aktiva parlamenten i EU i det här avseendet. Vi är inte bäst. Vi är till exempel inte bäst på öppenhet – det skulle vi kunna vara ännu bättre på. Vi träffar många kolleger från andra EU-länder – de kommer nu inför ordförandeskapet också – och jag märker att till exempel min franske kollega är jätteavundsjuk på oss för att vi träffar den svenske jordbruksministern inför varje jordbruksministerråd. Det skulle de franska parlamentarikerna gärna göra med sin jordbruksminister – de är väldigt engagerade i sådana frågor. Andra länder har samråd inför allmänna rådet men inte så mycket annat. För oss är det en vana att i varje fackutskott och när vi är samlade i EU-nämnden kräva förankring och gärna söka bred sådan för Sveriges agerande i EU.

Riksdagsordningen har ändrats för att ge den här möjligheten till fackutskotten, och vi tycker att det är bra. Det välkomnar vi även från nämndens sida. Men vi ser när vi sitter där på fredagar hur det fortfarande varierar väldigt mycket mellan olika fackutskott. I dag kan man inte riktigt vara en duktig svensk riksdagsledamot, oavsett vilket lag man hejar på, och sitta i till exempel jordbruksutskottet utan att engagera sig i miljö- och jordbruksfrågor i EU.

EU har, vare sig man gillar det eller inte, stor makt över svensk vardag. På svenska köksbord regleras till exempel det man har på tallriken också genom gemensamma EU-beslut som kräver förankring även här i riksdagen. Då är det väldigt viktigt att utskotten tar det ansvaret ordentligt. Just miljö- och jordbruksutskottet gör det, men det kan bli mycket mer och bredare i detta hus.

Särskilt om Lissabonfördraget träder i kraft, vilket jag hoppas, stärks de nationella parlamentens roll. Då kommer vi att ha åtta veckor på oss för det första för att yttra oss om EU ska hålla på med det här eller inte – en så kallad subsidiaritetskontroll – och för det andra för möjligheten till positiv påverkan, som kanske glöms bort lite grann när man debatterar sådant här. Både i positiv riktning och ibland i negativ riktning – att säga: Hör ni, det här hör inte hemma på EU-nivå – kan nationella parlament göra det mycket bättre med Lissabonfördraget. Därför vore det viktigt att det träder i kraft. Därför hoppas även jag på ett ja i Tjeckien i dag.

EU-nämnden har, som det redan står i årsboken, sammanträtt med regeringen inför alla möjliga rådsmöten, precis som vanligt. Förra året var det inte precis som vanligt, och det blir det nog inte i år heller. Jag skulle vilja framhäva, som vi också gör i yttrandet, den flexibilitet med vilken vi har kunnat samråda med regeringen i allsköns olika former; nattetid, i skrift, på telefon och så vidare där så krävts, och framför allt snabbt.

I höstas förra året såg vi både ett närmast aktivistiskt franskt ordförandeskap och stora omvärldshändelser som tvingade EU att agera snabbt för att inte förlora sin position i världen. Det första var Georgienkrisen och det andra finanskrisen. Där stod EU pall. Där stod EU upp. Där använde vi EU för att påverka globala problem som berör oss till vardags. Trots dessa extrema omständigheter, trots att det var bråttom, dramatiskt och mycket ny materia, fungerade även där samrådet mellan regering och riksdag väldigt väl. Även när vi inte tycker lika i sak kommer sådant fram, men samspelet fungerar. Den som tycker att riksdagen och regeringen är trögrörliga organismer får tänka om, i alla fall om man sätter sig in i EU-frågor.

Jag tycker att det är bra att se i årsboken hur Sverige påverkar i positiv riktning inom EU-samarbetet. Det innebär inte att man alltid bara står upp och klappar så fort någon har tolv stjärnor mot blå bakgrund med sig. Det innebär också att påverka till exempel för att rädda Östersjön. Men om man påverkar för att minska torskfisket och förbättra sanktionerna mot tjuvfiske blir det kanske inte ett tydligt nej-plakat i slutändan. Däremot blir det mindre utfiskning av torsk och bättre sanktioner mot dem som ägnar sig åt sådant. Sådant är bra svensk påverkan på EU, och det ser vi exempel på från regeringens agerande.

Gemensamma regler för skilsmässor är ett annat exempel. Även för mig är det viktigt att man ska kunna göra abort om man måste av någon personlig anledning och att man ska kunna skilja sig när kärleken tar slut om den gör det. Sådant ska inte EU reglera på central nivå. Det är därför det är viktigt för oss att säga ifrån när det kommer förslag om att reglera sådant på EU-nivå. Det gör regeringen, och det syns inte i tydliga nej-röster. Det syns däremot i mötesrummen och i resultaten.

Jag tror att det är två frågor som kommer att överskugga allt inför både Europavalet och ordförandeskapet, och det är naturligtvis klimatet och den ekonomiska krisen och jobben.

Det är väldigt viktigt att vi har just det här breda stödet i riksdagen för ett hårt arbete i klimatfrågan. Det är många länder – det var det redan i höstas – som säger att det här med klimatet är viktigt och bra men att man inte har råd just nu därför att den ekonomiska krisen har kommit. Då hoppas jag att man inte behöver förklara för särskilt många här inne varför det resonemanget är fel.

Det är just därför det är viktigt med ett brett stöd i riksdagen för den svenska linjen i klimatfrågan. Vi skulle kunna sluta att släppa ut helt här och ändå inte påverka de globala utsläppen nämnvärt över huvud taget. Det är när vi kan hjälpa tjecker och polacker att slippa vara beroende av kolgruvor, rysk gas och sådant och i stället få tillgång till renare energikällor som vi kan göra saker. Det är när vi kan förklara att det är dyrare att inte agera nu, att det är dyrt och farligt att vänta, att det är viktigt och kostnadseffektivt att agera nu, som det får effekt i EU och får effekt i världen, även mot Ryssland, USA, Indien och Kina till exempel.

Där är det viktigt hur brett stödet är. Det spelar roll i ministerrådet om vi jobbar tillsammans allt vi kan och orkar för ganska gemensamma mål. Här får man välja om man vill söka små inrikeskonflikter och spela upp dem – det finns alltid nyansskillnader mellan partier – eller om vi verkligen vill ha bästa möjliga globala avtal i höst. Det kan vi få tack vare svenskt ledarskap. Och ju starkare stöd vi har i riksdagen, desto bättre.

Den andra frågan är den ekonomiska krisen, som nu är enormt stor och djup. Det finns naturligtvis mer än nyansskillnader mellan partier, men även här har vi ganska brett stöd för att man måste bekämpa kriser på finansmarknaden och att vi måste hjälpa EU att bygga konkurrenskraft i världen. Vi kan inte möta hoten från vare sig den nuvarande krisen eller ökad konkurrens från Indien och Kina med låga löner eller gamla meriter.

Vi vill skapa fler jobb. Vi vill att EU ska respektera olika länders arbetsmarknadsmodeller och att vi ska komma ur krisen starkare och rikare än förut. Även här har det svenska ordförandeskapet en nyckelroll i höst, och även här gör bred förankring i riksdagen och i EU väldigt stor nytta.

Till sist skulle jag vilja referera till partiledaröverläggningarna i går inför det svenska ordförandeskapet. Såvitt jag förstår var det en ganska god och konstruktiv stämning, eftersom vi är överens om ganska mycket inför ordförandeskapet; om vikten av Europas roll i världen, fortsatt utvidgning och bekämpningen av de två kriser som jag har nämnt.

Jag skulle vilja citera vad Göran Persson sade i EU-nämnden inför det förra ordförandeskapet: ”Det är viktigt att komma ihåg att Sverige som ordförandeland har att verka i hela unionens intresse. Det är vi som håller i taktpinnen, det är rätt, men vi har inte alltid skrivit partituret. Vår uppgift och vår främsta ambition är att utöva ett effektivt, kompetent och resultatinriktat ordförandeskap som för EU:s gemensamma frågor framåt.”

Så sade Göran Persson i EU-nämnden i februari 2000, långt före det förra ordförandeskapet. Jag skulle gärna vilja ta fasta på de orden inför det säkert väldigt turbulenta ordförandeskap vi har framför oss.

Till sist, herr talman, måste jag klaga på en liten sak i den här debatten. Det handlar inte om vare sig Kenneth G Forslund, Max Andersson, Hans Linde eller Ulf Holm, utan det handlar om hörnet där borta, där jag saknar Europaflaggan. Den brukar hänga här ibland när vi diskuterar större EU-frågor. Årsboken om vad regeringen gör i EU är naturligtvis en större EU-fråga.

Jag vet att vi som har brukat motionera i den här frågan genom åren fick stryk i år igen i motionsbehandlingen när vi behandlade KU-motioner, men jag vet också att riksdagsstyrelsen har tagit upp den här frågan inför det svenska ordförandeskapet. Jag hoppas att få se flaggan på plats då.

Europaflaggan passar ganska bra här i den svenska demokratins vardagsrum. EU ingår numera i den svenska demokratins vardag. Där behövs mer sådant starkt och resultatinriktat ledarskap som regeringen visar i årsboken.

I detta anförande instämde Walburga Habsburg Douglas (m).

Anf. 43 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Anna Kinberg Batra lyfte en del av de interna frågorna och riksdagens behandling av EU-frågorna. Det tycker jag är bra att hon gör.

Jag skulle dock vilja följa upp två frågor som kanske inte nämndes och som har debatterats internt i EU-nämnden ganska mycket. Det gäller framför allt varför regeringen hemligstämplar mer och mer handlingar som går till EU-nämnden. Regeringen undviker att på ett tydligt sätt återrapporera från ministerrådsmöten om hur olika länder har agerat i olika frågor, vilket gör att det bara står kryss i våra handlingar. Vi vet inte alls och har svårt att förstå hur förhandlingsspelet går, något som ju är ganska viktigt för att man ska kunna agera i många EU-frågor. Det handlar om vilka bundsförvanter man har och så vidare. Den frågan saknar jag i diskussionen här.

Om vi pratar om större offentlighet i hela EU-apparaten måste också offentlighetsprincipen gälla här i Sverige. Det krävs för att vi ska kunna debattera EU-frågorna på ett rimligt sätt.

Den andra frågan är språkfrågan. Vi kan märka att fler och fler handlingar – jag uppfattar att det är så även om jag inte har någon vetenskap att åberopa i detta – numera kommer på annat språk än svenska. Får man bara två dagar på sig att läsa dem är det komplicerat att göra det när man får dem på svår, EU-byråkratisk engelska. Det underlättar inte riksdagens hantering av EU-frågorna, och det är ett demokratiproblem som måste lyftas. Tyvärr väljer utrikesutskottet att inte nämna något om detta utan noterar bara att EU-nämnden har haft frågan uppe. Man kan kanske leva med att utrikesutskottet inte tar upp dessa frågor, men det är värre att regeringen inte gör det på ett bättre sätt.

Anf. 44 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Herr talman! Frågor om regeringens hemligstämplar ska naturligtvis främst ställas till regeringen. Jag framhäver gärna nämndens synpunkt ur det enhälliga yttrandet – Ulf Holm deltog själv i det beslutet. När det gäller hemlisar säger man att det är viktigt för att både samrådet och transparensen ska kunna fungera att regeringen kan vara så generös med information inför rådet som man är nu.

Som Ulf Holm väl vet från våra slutna möten kan ju regeringen avslöja precis hur det ligger till, vad man vill göra, vilka bundsförvanter man har, vilka som är emot och hur man funderar på att lura över dem till vår sida. Om sådant skulle stå i tidningen inför ministerrådsmötet funkar naturligtvis inte strategin. Men det är värdefullt för riksdagen att regeringen törs och vill vara så öppen just för att vi ska begripa förhandlingsspelet och kunna ta ställning till hur förhandlingarna förs. Därför väntar vi med att publicera stenografiska uppteckningar till efter rådsmötena och hemligstämplar saker ibland när det så är påkallat av hänsyn till andra länder.

Detta bestämmer riksdagen, och vi bråkar en del med regeringen om huruvida det är för mycket hemlisar. Sådant som redan har stått i tidningen är uppenbara exempel på sådant som inte måste vara hemligt.

När det gäller återrapporater står det i yttrandet att det är viktigt att riksdagen – det gäller utskotten också – får en tydlig och fyllig återrapp-

portering så att man förstår vad som hände på rådet och hur det gick. Det är det viktigaste. Sedan måste man ibland hemligstämpla namn på personer, länder och sådant.

Frågan om språket tar vi också upp. Det är viktigt att det finns underlag på svenska. Det gör det inte alltid. En del av vardagslivet är att jobba på engelska för att handlingar görs sent. Under franskt ordförandeskap blev det dock uppenbart att franska faktiskt inte funkar, utom för Bodil Ceballos, Cecilia Malmström och några till. Där gick en gräns. Därför har språkfrågan vuxit i aktualitet.

Anf. 45 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag förvånas över att Anna Kinberg Batra försvarar regeringens hemlighetsmakeri när det gäller EU-handlingar. Jag hade hoppats på att ordföranden i EU-nämnden skulle försvara riksdagen och att vi faktiskt får mer handlingar som inte är hemligstämplade eftersom det skulle underlätta vårt arbete som riksdagsledamöter.

Jag förvånas också över att ordföranden i EU-nämnden accepterar att många av handlingarna i lagstiftningsärenden inte kommer på svenska språket. Det betyder ju i praktiken att EU-eliten blir än mer av en elit, för nu krävs också flytande kunskaper i framför allt engelska men kanske också tyska och franska för att förstå lagstiftningsprocessen om man är representant här i Sveriges riksdag. Jag tycker att den utvecklingen är oroväckande. Det är en sak att kunna engelska när man är på semester och kunna beställa in en caffe latte utan problem. Det är faktiskt en annan sak att se lagstiftningsärenden i en gasledningsfråga och kunna den byråkratin. Jag tycker inte att språkkunskaperna ska vara avgörande för att man ska förstå EU:s demokratiska process. Jag beklagar den position som Anna Kinberg Batra intar.

Anna Kinberg Batra sade också att hon saknade EU-flaggan här i riksdagen. Det må hon få göra. Jag saknar också FN-flaggan. FN har vi ju varit med i många fler år än i EU. Ska vi ha EU-flaggan tycker jag att vi också ska ha FN-flaggan och Europarådets flagga. Sverige var ju en av initiativtagarna till Europarådet. Vi kan mycket väl ha alla dessa flaggor här. Det kanske skulle vara fint. Jag tror att det är viktigt att markera att EU inte är den enda internationella organisation som Sverige är med i. Vi är med i flera, och det är jag glad för.

Anf. 46 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Herr talman! EU har ju den egenheten att vi där stiftar lag och tar svenska skattebetalares pengar i anspråk i hög utsträckning – för hög, kan jag tycka – och därför har EU-flaggan en naturlig plats i en lagstiftande församling. Det är motivet för att särskilja den.

När det gäller riksdagen och regeringens arbetsformer hade jag hoppats att Ulf Holm skulle hålla med mig lite och att jag kanske skulle få onda ögat av statsrådet Malmström, för jag erkänner ju att vi bråkar en del med regeringen, trots att jag ju tillhör statsministerns parti. Om det aldrig ringer någon från Regeringskansliet som är arg på mig har jag inte gjort ett bra jobb, och det händer ibland, faktiskt.

Det är naturligtvis viktigt att riksdagen får veta vad regeringen tycker inför rådet – om det inte är tydligt drar vi ur dem det på nämnden – och

Prot. 2008/09:112
6 maj

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

vad som hände på rådet. Det är så vi följer frågorna. Därför skriver vi som sagt i vårt enhälliga yttrande att det är viktigt att återrapporter är tillräckligt fylliga och tydliga. Det viktiga är att man kan se vad som har hänt. Sedan kommer vi, eftersom det är 27 länder som jobbar tillsammans, att behöva ta vissa hänsyn ibland, men det viktiga är att riksdagen får tydligt underlag och att riksdagens arbete i sin tur är transparent. Det kan vi själva råda över; det är ju vi som bestämmer vad som ska vara hemligt av det vi säger och gör här.

När det gäller engelskan kommer det att fortsätta att hända att kompromissförslag som förhandlas fram den sista natten före ett rådsmöte inte kommer att hinna bli översatt till 23 språk timmen efter. Det kommer att hända igen och igen. Däremot har vi rätt att stifta lag på vårt eget språk, och den rätten har vi också använt ibland för att fördröja och blockera beslut.

Förra julen hade vi till exempel en fråga om definitionen av brännvin. Detta minns jag för att det också var juletid. Där vägrade Sverige att fatta beslut innan det fanns översatt till alla språk. Vi har rätt att få veta vad det är vi bestämmer. Här handlade det just om ordet brännvin, som kunde vara laddat på många olika sätt, och då gäller det verkligen att veta vad vi gör. Detta tog vi upp i EU-nämnden, och regeringen gjorde också som vi ville.

Anf. 47 BODIL CEBALLOS (mp):

Herr talman! Vi är ett antal ledamöter här som är ute och arbetar väldigt hårt nu i EU-valsdebatterna runt om i landet. I går var jag bland annat på Borgarskolan i Gävle, och en av de stora frågorna där handlade om Ipred och fildelningen. Man skulle nästan kunna tro att Centerpartiets största fråga i EU-valrörelsen skulle vara att stoppa Ipred. Vi var då tvungna att försöka tala om för eleverna där att det faktiskt bara var två partier som röstade emot Ipredlagen när alla ledamöter som satt där sade att de var emot Ipred. Men så såg det inte ut här i riksdagen. Men det var inte riktigt det som jag gick upp för att prata om egentligen, utan jag vill prata lite grann om det som föregående talare tog upp här om att vi i riksdagen ibland går lite längre än vad regeringen gör.

I utrikesutskottets betänkande om den årliga politiska strategin är vi väldigt tydliga i klimatfrågan, till exempel. Vi ser att klimatfrågan och hotet om klimatförändringar är en ödesfråga, och vi understryker vikten av den satsning som Sverige gör på hållbarhetsfrågorna och klimatfrågorna inför EU-ordförandeskapet. Vi har varit tydliga i klimatfrågan många gånger tidigare, och det är mycket viktigt att Sverige kommer att arbeta aktivt med att höja standarden i EU-länderna när det gäller klimatet.

Det möte som hölls i Poznań i december var inte en framgång för EU:s klimatarbete. Det är ju ett antal länder som bromsar även i den frågan. Det är inte bara i SRHR-frågorna som vi har bromsklossar utan också när det gäller klimatet. Det har gjort att EU har tappat det globala ledarskap som Holger Gustafsson tidigare talade om att vi ska axla. Och de fattigare länderna är mycket besvikna över att EU inte driver frågan hårdare.

Det handlar också om, tycker jag, att Sverige måste hålla fanan mycket högt och försöka höja standarden i de länder som nu halkar efter, halkat efter sedan tidigare eller som inte vill vara med på tåget. Men det ska vi inte göra genom att själva minska våra egna åtaganden här i Sverige, utan vi ska hålla en hög nivå och absolut inte minska på vår ambitionsnivå på något sätt. Det som jag upplever är att vi faktiskt gör det i Sverige, att vi tycker att vi ligger bra till vid en jämförelse med övriga EU-länder, men att ligga bra till innebär inte att vara bäst. Och vi ska vara bäst, och vi ska inte sänka våra ambitioner, för det håller vi på att göra nu.

Vi kommer naturligtvis att stötta regeringen i att göra ett bra klimatarbete under ordförandeskapet, men vi ska också tänka på vad vi gör här på hemmaplan och absolut inte sänka våra egna ambitioner.

Ett annat område där jag också upplever att vi sänker ambitionerna är migrationspolitiken. Hela den politiken ska sys ihop under det svenska ordförandeskapet också i Stockholmsprogrammet. Det pågår nu ett race to the bottom när det gäller asylpolitiken, och alla länder försöker hamna på lägsta möjliga nivå, även Sverige. Även om vi säger utåt att vi står för en human och generös flyktingpolitik är så inte fallet längre, utan vi försöker också lägga oss på den låga nivån. Vi vill ha en rättssäker prövning, står det i våra dokument. En rättssäker prövning kan vara rättssäker, men om lagstiftningen är rättssäker men dålig behöver det inte betyda att det är en generös flyktingpolitik.

Det allra värsta är kanske just den fråga i Stockholmsprogrammet som handlar om den illegala invandringen. Man ska ju stoppa den illegala invandringen. Men jag undrar: Vem är illegal?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

7 § Fingeravtryck i pass

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU25
Fingeravtryck i pass (prop. 2008/09:132).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

8 § Ändrade räntebestämmelser i skattekontosystemet

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU35
Ändrade räntebestämmelser i skattekontosystemet (prop. 2008/09:181).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2008/09:SoU23
Ändringar i lagen (2005:258) om läkemedelsförteckning (prop.
2008/09:128).

Anf. 48 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd):

Herr talman! Jag står här som representant för hela alliansen i socialutskottet och hade trott att Ylva Johansson skulle tala för den reservation som har tillfogats. Så är dock inte fallet.

Syftet med den här propositionen är att öka patienternas säkerhet, vi medborgares säkerhet, om vi skulle komma till sjukhuset och inte kunna tala för oss. Om ingen vet varför jag har blivit sjuk och jag inte kan tala för mig måste man ju snabbt få den information som är möjlig att få om mig. Att jag säger så är för att ingen av oss medborgare vet vad som händer oss och vi måste kunna vara säkra på att den information som vi har i våra datorer kan användas för att hjälpa oss.

När det gäller IT-frågorna generellt sett är det viktigt att komma ihåg att de är verksamhetsfrågor. Det viktiga med de här frågorna är att det är sjukvård det handlar om. IT-möjligheterna ska användas för att förverkliga den sjukvård som vi behöver. Ibland känns det som att den nya informationstekniken skulle vara *en* fråga och sedan får verksamheten rätta sig efter den, men så är det inte. Regeringen har verkligen tagit den möjlighet som IT kan ge i sjukvården på allvar, men med bibehållande av patientens, medborgarens, integritet.

Herr talman! Det pågår ett kontinuerligt arbete i IT-grupperna. Det var Ylva Johansson som tillsatte IT-gruppen under förra mandatperioden. Den nya regeringen har sett till att inte enbart Sveriges Kommuner och Landsting är företrädare där utan även vårdföretagen, Famna och så vidare, så att man vet att alla som sysslar med vård är med.

Oavsett vad man har för organisation av vården är IT en väldigt viktig fråga. Den blir lite av trafikens banverk, att det ska kunna gå att kommunicera. Där, herr talman, är även vi tydliga och säger att vi tror att man på sikt bör integrera läkemedelsförteckningen, som det handlar om, med patientjournalssystemet. De hör så nära ihop. Men vi måste på vägen dit se till att integriteten för oss medborgare inte skadas. Därför måste man grunna igenom det här ordentligt.

Det finns en liten reservation, men vi är ju överens om tagen och ingen har någon annan åsikt än att också legitimerade sjuksköterskor ska kunna få tillgång till läkemedelsförteckningen. Men man vill att det ska gå lite snabbare och att regeringen ska ha en tidsplan. Jag tror att det vore olyckligt med tanke på att det hela tiden pågår arbete. Jag skulle snarare vilja säga att lagstiftaren har en roll när det gäller lagstiftningen, men också Sveriges Kommuner och Landsting, vårdföretagare och så vidare kan göra väldigt mycket inom ramen för den lagstiftning vi har. Det är ju inte så att riksdagen ska besluta om alla sådana frågor, utan sjukvårdshuvudmännen ska använda de fantastiska kommunikationsmöjligheter som finns för allas vår säkerhet.

Därför, herr talman, vill jag yrka bifall till socialutskottets förslag till beslut och avslag på reservationen.

Prot. 2008/09:112
6 maj

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

10 § Slopad återkommande teknisk kontroll av kassaregister

*Slopad återkommande
teknisk kontroll av
kassaregister*

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU29
Slopad återkommande teknisk kontroll av kassaregister (prop.
2008/09:133).

Anf. 49 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Jag ber att få instämma i och yrka bifall till skatteutskottets förslag i betänkandet.

Herr talman! Den kristdemokratiska näringspolitikens kärna är att nya jobb inte kan kommenderas fram av politiker i riksdag eller regering. I stället är det i företag vilka konkurrerar på en fri och öppen marknad som en hållbar och långsiktig sysselsättning skapas. Det privata näringslivet och det enskilda entreprenörskapet har alltid varit, är och kommer att vara grunden för vår välfärd.

Vår politik syftar tillsammans med de övriga tre allianspartiernas till att så långt det är möjligt minimera störningar för företagandet och näringsverksamheten så att en stabil grund läggs för att gemensamt kunna finansiera vår gemensamma välfärd. Därför måste regler och kontroller vara transparenta, lättförståeliga och väl motiverade.

Herr talman! I en tid som denna med en ekonomisk kris som svept över världen och vårt Sverige och tvingat många av landets småföretagare på knä och i konkurs känns det extra glädjande att kunna bifalla utskottets förslag i detta betänkande.

Till det yttre kan denna reform om slopad återkommande kontroll av kassaregister som vi ska anta senare i dag framstå som obetydlig. Detta hindrar inte att den de facto innebär ett mycket positivt besked direkt till de småföretagare och näringsidkare som kämpar för sin ekonomiska överlevnad.

Genom att slopa kravet på återkommande teknisk kontroll av kassaregister förenklas tillvaron för 200 000 näringsidkare i hela landet. Sänkta kostnader, mindre krångel, avskaffande av onödiga regler, en totalt sett minskad regelbörda och minskad byråkrati är precis vad regeringen strävar efter.

Det finns uppskattningsvis 500 000–600 000 kassaapparater fördelat på 200 000 näringsidkare runt om i Sverige. Kostnaden för att kontrollera dessa kassaapparater uppskattas till 1 000 kronor per apparat och tillfälle. Sammantaget ger detta en besparing på uppemot 600 miljoner kronor årligen – ja, varje år. På tio år motsvarar det ca 6 miljarder kronor. Det är ansevärd summor som kommer näringslivet direkt till del genom att stanna kvar i småföretagen där de också gör bäst nytta.

Utöver att innebära en välkommen besparing för företagen säkerställer denna reform för staten att få in extra pengar till statskassan. Skatteverkets val av teknisk lösning innebär i praktiken att skattefusk på detta område i princip omöjliggörs. Det stärker näringslivets förutsättningar att få konkurrera på lika och därmed rättvisa villkor. Färre manipulerade kassor leder till bättre och sjystare konkurrens och, herr talman, tillika till ökade statsintäkter. Vad stort sker, sker tyst.

Herr talman! Reformen för ej med sig någon uppluckring av regelverket utan innebär ett borttagande av en onödig, obrukbar och helt improduktiv bestämmelse utan värde för skattekontrollen till följd av den tekniska utveckling som har ägt rum sedan bestämmelsen ursprungligen infördes.

Herr talman! Det händer, men ack alltför sällan, att vi i Allians för Sverige och oppositionen är överens i de frågor som debatteras här i kammaren. Därför värmer det mitt hjärta, ja, inom politiken mitt kristdemokratiska hjärta, extra mycket att oppositionen delar vår hållning i denna fråga. Det är just därför det tyvärr inte blir någon debatt i dag i detta ärende utan bara ett par anföranden.

Det är en vacker bukett av partiblommor av alla de slag som denna majdag enas i att skrota en onödig kontroll av kassaregister och spara svenskt näringsliv mer än ½ miljard kronor årligen. Det är inte illa. Låt oss glädjas!

Anf. 50 HANS OLSSON (s):

Herr talman! Man vet aldrig vad som väntar bakom hörnet, Lennart Sacrédeus. Vi får se om det blir någon debatt. Jag vill ändå klargöra några saker.

Det är alltid bra om man ser sig själv som en person som kan fixa till det mesta. Nu lät det som om det var alliansregeringens förtjänst att vi har kommit bort från en massa regler, men så är det inte. Bakgrunden till detta är ett gammalt betänkande från riksdagsåret 2006/07 som handlade om de certifierade kassaregistren. Där var Socialdemokraterna inte riktigt överens med borgarna. Vi ville gå lite längre och också koppla in kortläsarna.

Det är inte så att alliansregeringen nu har kommit på ett smart sätt att minska regelkrånglet. Det är helt enkelt så att Skatteverket har kommit på en teknisk lösning som gör det onödigt att göra de årliga kontrollerna. Det är Skatteverket, och kanske lite Socialdemokraterna, vi ska tacka för detta. Det är absolut inte alliansregeringens förtjänst. Det vill jag bara ha sagt.

Tanken var inte att det skulle bli en debatt, men det sätt på vilket Lennart Sacrédeus uttryckte sig gjorde att jag ändå gick upp för att säga detta. Tack snälla Skatteverket!

Anf. 51 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag kan instämma i det anförande som hölls av Hans Olsson. Om någon ska äras för detta kan vi väl äras allihop, Skatteverket, alliansregeringen, som faktiskt lägger fram en proposition, och också oppositionen, som deltar i detta. Om talet uppfattades som alltför högrävarande vad gäller regeringens roll beklagar jag det. Men trots allt är det

något som vi levererar. Att Skatteverket lägger fram kloka förslag medför ändå en skyldighet för det politiska systemet att leverera.

Min tanke när jag mot slutet lyfte fram att vi alla är överens var inte att hylla någon utan att uttrycka en glädje över att vi kan genomföra en reform som jag menar har fått oförtjänt lite uppmärksamhet. Trots allt handlar det om en besparing på 500–600 miljoner årligen. Som jag nämnde blir det väldigt mycket pengar i ett tioårsperspektiv. Ändå tycker knappt någon att detta är värt mödan att debattera eller ens nämna. Men det här är en förbättring i långa loppet. Äras gärna Skatteverket, oppositionen och den gamla regeringen, men äras gärna också den majoritet som finns i skatteutskottet och det finansdepartement som har lagt fram propositionen.

Anf. 52 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! Snart faller vi i varandras armar och kramas, Lennart och jag. Från oppositionen kommer vi alltid att stödja bra förslag. Vill representanter från den borgerliga regeringen satsa på området skattefusk och sjysta villkor på marknaden blir det inga som helst problem att komma överens med oss. Det kan jag garantera.

I vårmotionen hade vi tio skarpa nya förslag på hur vi ska komma till rätta med svinnet på 133 000 miljoner kronor som vi borde få in i skatteintäkter.

Välkommen i klubben! Sätter ni i gång och jobbar med fler förslag som förbättrar för ärliga människor och hjälper till att få intäkter till staten, som vi kan använda till viktiga saker, så kommer vi att stödja er.

Anf. 53 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag tackar Hans Olsson för replikskiftet. Det är självklart en gemensam uppgift och angelägenhet att bekämpa skattefusk, eller det som Skatteverket kallar för skattefelet.

Jag noterar att Hans Olsson nämnde beloppet i miljoner kronor, inte i miljarder; 133 miljarder eller 133 000 miljoner kronor är ett svindlande belopp.

Hans Olsson vet att många av de förslag som ni nu lägger fram i motionsform hade ni kunnat förverkliga i regeringsställning. Hans Olsson vet också att varken med nuvarande regering eller med förutvarande regering arbetar riksdagen så att den ena motionen efter den andra blir bifallen.

Vi noterar förslagen. De förslagen hade, som sagt, kunnat förverkligas under den tid då ni själva hade regeringsmakten.

Vi ska definitivt hjälpas åt för att minska skattefusk och skattesvinnet i vårt samhälle. För de pengarna skulle vi kunna genomföra en rad viktiga reformer och förbättringar i vårt svenska samhälle. Dessutom skulle det kunna leda till en allmän sänkning av skattetrycket, något som jag hoppas att Hans Olsson instämmer i.

Anf. 54 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! Nu ska vi ju inte förhandla om ett nytt skattesystem.

Om vi kan hjälpas åt att plocka in en hel del av de där 133 000 miljoner kronorna kunde vi göra ett och annat i samhället. Vi skulle kunna förbättra en hel del. Vi skulle kunna få ett samhälle som kan ta hand om

Prot. 2008/09:112
6 maj

*Slopad återkommande
teknisk kontroll av
kassaregister*

sjuka, arbetslösa och pensionärer, och vi skulle kunna satsa på utbildning. Det är ju inga småpengar.

Kom igen med förslag. Vi finns här. Vi väntar.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 14 §.)

*Utökade möjligheter
till omedelbart avdrag
för inventarier av
mindre värde*

11 § Utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av mindre värde

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU34

Utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av mindre värde (prop. 2008/09:129).

Anf. 55 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Jag ber å Kristdemokraternas vägnar att få instämma i och yrka bifall till skatteutskottets enhälliga förslag i betänkandet om utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av mindre värde.

Herr talman! Den kristdemokratiska skattepolitikens kärna är att skattesystemet ska vara enkelt, transparent, väl motiverat och begripligt för oss alla i samhället. Samma sak gäller naturligtvis hela regelsystemet för företagen. På så sätt skapar man en fri och öppen företagarmiljö och därmed goda förutsättningar för en hållbar och långsiktig sysselsättning.

Det privata näringslivet och det enskilda entreprenörskapet är, har alltid varit och kommer alltid att vara grunden för vårt lands välfärd.

Herr talman! Vi i Allians för Sverige har givit landets näringsliv ett efterlängtat löfte om förenklingar av regelverket, lägre kostnader och ökad förutsägbarhet.

Genom att ha samma regler för alla företag, oavsett storlek, skapar man en mer rättvis och sjyst konkurrenssituation när det gäller avdrag för inventarier.

Ett uttryck för detta är denna proposition och detta betänkande, enhälligt framlagt från skatteutskottet, om att man utökar avdragsrätten för inventarier upp till högst ½ prisbasbelopp eller 21 000 kronor.

Vi ska i denna debatt, där så få tar till orda, erinra oss att detta sker till en kostnad för samhället. Den finansiella intäktsminskningen för staten är 520 miljoner kronor för innevarande år, 410 miljoner kronor för år 2010 och 300 miljoner kronor för år 2011.

Långsiktigt görs dock bedömningen att skatteintäkterna endast kommer att minska med en ränteeffekt på 60 miljoner kronor årligen. Det är mer begränsat än de belopp jag nämnde för de kommande två åren och innevarande år.

Vi kristdemokrater – jag vågar väl tala för hela alliansen – välkomnar att gemensamma regler skapas för alla företag på marknaden även på detta område.

Prot. 2008/09:112
6 maj

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

12 § Vuxnas kontakter med barn i sexuella syften

*Vuxnas kontakter med
barn i sexuella syften*

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU27

Vuxnas kontakter med barn i sexuella syften (prop. 2008/09:149).

Anf. 56 KERSTIN HAGLÖ (s):

Herr talman! I dagens debatt behandlar vi utskottets betänkande utifrån regeringens proposition *Vuxnas kontakter med barn i sexuella syften* och ett antal motioner.

Vi socialdemokrater har tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet fyra reservationer. Vi står givetvis bakom alla, men jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2.

Det är välkomnande att det nu lämnas lagförslag för att ytterligare förstärka det straffrättsliga skyddet för barn under 15 år som utsätts för sexuella övergrepp. Lagförslaget ger också en tydlig avskräckande signal till alla, företrädesvis män, som begår alla dessa brott.

I propositionen föreslås att ett nytt brott införs i brottsbalken, benämnt kontakt med barn i sexuellt syfte. Det ska träda i kraft den 1 juli 2009. Brottet tar alltså sikte på kontakter med barn, exempelvis genom Internet, som syftar till att möjliggöra sexuella övergrepp vid ett fysiskt sammanträffande med barnet.

Gärningsmannens syfte när han träffar en överenskommelse om ett sammanträffande ska vara att begå en viss gärning mot barnet enligt 6 kap. i brottsbalken. Det gäller våldtäkt, sexuellt utnyttjande, sexuellt övergrepp, utnyttjande av barn för posering eller sexuellt ofredande. Straffansvaret för det nya brottet föreslås inträda först när gärningsmannens brottsliga avsikt kommit till uttryck, inte bara i kontakten utan i efterföljande handlande. Det kan till exempel vara att påbörja en resa till en avtalad mötesplats eller att lämna instruktioner till barnet om färdväg och tidtabeller eller att ha bokat ett hotellrum. Bedömningen om det har förelegat ett brottsligt syfte ska göras utifrån en helhetsbedömning. Det kan gälla mötesplatsen, vilken relation gärningsman och barn har, åldersskillnad och innehållet i de kommunikationer som har varit via till exempel Internet eller mobil.

Det innebär att brottet kontakt med barn i sexuellt syfte anses vara begånget fastän inget sexuellt övergrepp har skett, men syftet var att begå en sådan handling. Man döms då till böter eller till fängelse i högst ett år.

Som vi socialdemokrater ser det är detta förslag ett ytterligare förstärkt skydd för barn och ett komplement till den lagstiftning som vi redan i dag har för sexuella övergrepp mot barn.

Herr talman! Vi socialdemokrater ser mycket positivt på att vi nu äntligen får den här lagstiftningen på riksdagens bord. Vi har länge kämpat för den här så kallade kriminaliseringen av grooming. Det var under den socialdemokratiska regeringens tid som arbetet med denna lagstiftning började. Redan i februari 2006 beslutade chefen på Justitiedepartementet, under den socialdemokratiska regeringen, att uppdra åt en utredare att se över strafflagstiftningen när det gällde företeelsen vuxnas kontaktsökande med barn i sexuellt syfte.

Utredaren lämnade i april 2007 ett förslag till den moderatledda regeringen. Det är den promemorian som vi nu har på riksdagens bord, med vissa justeringar efter Lagrådets yttrande.

Brottsförebyggande rådet fick redan i december 2005 i uppdrag av den socialdemokratiska regeringen att bland annat ta fram ett kunskapsunderlag. Det redovisades också 2007. Det var ett mycket omfattande kunskapsunderlag som man tog fram.

Herr talman! Det är bra att flera kan kommunicera med varandra på helt nya sätt när mobil- och Internettjänster utvecklas. Men det är på gott och ont, för här lurar också faror.

De stora konsumenterna av Internet är våra barn och ungdomar. Speciellt tonårstiden är en tid av tillbakadragenhet. Det är en hemlighetsfull tid med ett liv på fritidsgårdar, ett liv där datorn finns nära och bekvämt, oftast i det egna rummet och med en stängd dörr.

Här på datorn möter man kompisar, nya kompisar, killen man är kär i och tjejkompisen som man är ovän med. Här öppnar man upp för en dialog i chatt och blogg om sig själv och om de mest privata sakerna. Här lägger man gärna ut bilder på sig själv.

För en 14-åring kan det vara svårt att dra gränsen för vad som är lämpligt att skriva om och var någonstans man ska skriva för att inte få en enorm spridningseffekt.

Så händer det som inte får hända. Man blir indragen i en dialog med någon som man tror också är en hästvän, går på ridskola och är 14 år. Men man inser ganska snart att den där nya vännen inte alls är 14 år och inte är hästvän. Det är med sorg och besvikelse som man konstaterar att den nya vännen har onda avsikter. Man avbryter all kontakt, och man pratar förhoppningsvis med någon vuxen om det.

Men för många av våra barn går det längre än så. Man dras in i en dialog, oftast omedveten om att det kan sluta illa. Man bestämmer att träffa en viss person, och man blir utsatt för sexuella övergrepp. Detta är dagens Sverige för våra barn framför dataskärmen, ensamma, övergivna och utsatta. Man kanske är ensam, kanske trött på skolan, kanske glad över att få bekräftelse från någon "vän" som lyssnar. Man är ensam bakom den stängda dörren där vuxna ofta lyser med sin frånvaro, vuxna som inte kan hälften av vad våra barn och ungdomar kan om Internet.

Årets rapport från Bris, *Barnen, Bris och IT 2009*, visar tydligt på vuxnas frånvaro i allmänhet i fråga om ungdomars vardagsliv på Internet.

Herr talman! Brottsförebyggande rådets rapport som lämnades i april 2007 är en skrämmande läsning. Nästan hälften av alla flickor i årskurs 9

uppgger att de varit föremål för någon form av sexuell kontakt från en tidigare obekant person som de trodde eller kanske visste var vuxen.

Rädda Barnen har också gjort bedömningen att antalet män som på detta sätt regelbundet söker kontakt med barn genom Internet uppgår till mellan 400 och 500. Andra uppskattningar tyder på ett betydligt större antal, kanske tusentals män.

Herr talman! Det behövs mer kunskap om företeelsen. Därför har vi i reservation 2 tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet skrivit att vi vill se detta, inte bara utifrån att Brås utredning gjordes för tre år sedan. Med den utveckling och den fart som den nya tekniken har menar vi att det är angeläget med fler utredningar och bättre kunskap i frågor som rör barns Internetanvändande och de risker som de utsätts för i samband med det.

Jag anser också att det är viktigt med mer kunskap om gärningsmännen och vilka metoder som de använder.

Majoriteten i utskottet skriver i sitt svar att de noterar med tillfredsställelse att ett sådant arbete pågår både nationellt och internationellt med hänvisning till Medierådet, Ungdomsstyrelsen och Europarådet. Det må så vara, och det är bra. De gör ett mycket bra jobb. Men bra kan alltid bli bättre. Mycket handlar om vilka verktyg som barnen ska använda, metoder och kontroll, råd och stöd.

Men vad vi trycker på är frågan: Hur använder barn Internet? Det är viktigt att vi följer ungdomskulturen för att kunna förebygga. Inte minst de över 260 ungdomssajter som i dag finns talar sitt tydliga språk – Lunarstorm, Apberget, Bilddagboken, Efterfesten, Snyggast, Nattstad med flera.

Herr talman! Det finns många goda krafter som i dag jobbar för att sprida kunskap och upplysa om vad som sker på ungdomssajterna. Det är mycket bra. Men det behövs fortfarande mer kunskap om hur Internetanvändandet går till. Barn måste också veta och känna trygghet i vart de ska vända sig med sina frågor och funderingar, så att de vågar berätta om de har blivit utsatta för kontaktbesök som de tycker känns obehagliga.

Föräldrar är ytterst huvudansvariga för barnens användning av datorn. Föräldrar måste därför också våga visa mer intresse och ta del i vad som händer. Men för att göra det krävs också kunskap i ett ämne som många känner till men som vi vuxna inte riktigt förstår vidden av.

Lärare och annan personal som jobbar i skolan har en viktig uppgift när det gäller att ta upp frågor som rör Internetanvändning. De har också behov av en kontinuerlig fortbildning i dessa frågor. Vi vet att det ser olika ut i våra skolor.

Herr talman! Vi måste bli bättre på att förstå den ungdomskultur och de levnadsvillkor som våra barn och ungdomar växer upp med, allt för att våra barns utsatthet ska minska och deras trygghet öka. Att barn utsätts för våld och sexuella övergrepp och kränks psykiskt och fysiskt är det mest avskyvärda i vårt samhälle.

En kriminalisering av vuxnas kontakter med barn i sexuellt syfte kan förhoppningsvis få en avskräckande effekt och en moralbildning hos de vuxna personer som i dag inte drar sig för denna typ av förbindelse och brott. Det kan också leda till en ökad medvetenhet hos oss alla i vårt samhälle.

Prot. 2008/09:112
6 maj

*Vuxnas kontakter med
barn i sexuella syften*

Alla barn är våra barn, och varje barn är en bit av nuet och framtiden. Om det är på gott eller ont avgörs av det omgivande samhället. Samhället och vuxna ska aldrig svika när det gäller barns mänskliga rättigheter. Inga glasögon kan läggas åt sidan, framför allt inte från oss här i riksdagen. Därför välkomnar vi från oppositionen att vi äntligen har lagförslaget om vuxnas kontakter med barn i sexuellt syfte på riksdagens bord i dag.

I detta anförande instämde Margareta Persson (s).

Anf. 57 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Jag tackar Kerstin Haglö för en mycket bra redovisning av vad oppositionen – Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet – tycker i den här frågan. Jag kommer inte att upprepa det som Kerstin Haglö sade utan yrkar bifall till reservationerna 1 och 2.

Jag vill lyfta fram en annan sida av detta. När majoriteten nu har kommit fram till denna välbehövliga nya lag och idén om att detta nya brott införs i brottsbalken med benämningen kontakt med barn i sexuellt syfte hoppas jag att man inte gör den parallell som många där ute verkar göra, nämligen hur man ser på Internet, på vilket sätt man tycker att Internet ska vara reglerat eller inte och hur man ser på de tidigare förslagen som man har lagt fram i denna fråga som handlar om att reglera Internet. Då pratar jag bland annat om FRA, som vi debatterade och diskuterade förra året, men också den senaste debatten om Ipred.

De ledamöter som här i kammaren har stått och pratat om att det är oerhört viktigt att reglera och att övervaka dem som väljer att använda Internet som ett kommunikationsverktyg kan nu med anledning av reservationerna från oppositionen inte riktigt förklara i reella termer på vilket sätt man ska kunna hantera de problem som uppstår med ett reglerat Internet.

När det gäller de olika typerna av brott där barn genom sin närvaro på Internet får en oerhört utsatt position har vi tidigare haft, utan att detta har varit ett brott i brottsbalken, möjligheter att se vilka som står bakom brotten. Nu får vi detta nya brott inskrivet i brottsbalken och skulle därmed ha kunnat utagera frågan, särskilt när regeringen och majoriteten i utskottet menar att detta kommer att utvärderas inom två år. Men min frågeställning härrör från andra medel som har syftat till att reglera och övervaka Internet och att man faktiskt har försvårat för denna lag redan innan den träder i kraft.

Det ska bli intressant att höra företrädare från majoriteten beskriva och berätta för oss på vilket sätt man ska hantera detta. Jag tackar för möjligheten. Framför allt tror jag att vi måste ha den grundläggande värderingen att det är brottsoffren som vi hela tiden måste ha för ögonen och att grunden för vårt rättssamhälle handlar om att hantera dem som är svagast och som har den mest utsatta positionen, nämligen barnen.

Anf. 58 INGER DAVIDSON (kd):

Herr talman! Unga flickor har alltid riskerat att raggas upp av betydligt äldre män som haft sexuella syften. Med de möjligheter och den anonymitet som Internet erbjuder har de här kontakterna vuxit lavinartat i omfattning.

Vi har redan hört om den riksrepresentativa enkätundersökning som genomförts av Brottsförebyggande rådet och där man vände sig till 7 500 ungdomar i årskurs 9. Nästan hälften av flickorna uppgav att de hade varit föremål för någon form av sexuell kontakt från en person som de inte kände och som de bedömde var vuxen.

Särskilt tragiskt här är att bland dem som blivit kontaktade är ungdomar med någon typ av riskbeteende överrepresenterade. De dricker sig ofta berusade, har provat narkotika eller har problem i skolan och liknande. Barn som redan lever i miljöer med dåligt skydd från föräldrar och andra närstående vuxna löper alltså större risk att dessutom bli utsatta för sådana här trakasserier, i värsta fall också av fysiska sexuella övergrepp.

Gärningsmännen gör ofta så att de kontakter ett stort antal flickor och sedan väljer ut den eller dem som de tror sig ha möjlighet att bygga upp en tätare kontakt med. I vissa fall håller de sig till nätet, men ibland utökas kontakten exempelvis till mobiltelefonen med avsikten att sedan få till stånd ett sammanträffande. Den så kallade Alexandramannen är ett exempel på en person som genom att uppge sig vara kvinna har övertalat ett stort antal flickor att stämma träff med honom och som sedan våldfört sig på flickorna.

Under senare år har frågor om sexuella övergrepp på barn och om sexuell exploatering av barn uppmärksamats på många olika sätt både här i Sverige och internationellt, vilket är bra. Inom EU pågår ett arbete med att revidera ett tidigare rådsbeslut som syftar till att det ska komma förslag om kriminalisering av vuxnas kontakter med barn i sexuella syften.

Europarådet utarbetade under 2006 och 2007 en konvention med ett mycket brett anslag om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp. Konventionen innehåller också bland annat en särskild straffbestämmelse om så kallad grooming, det engelska ordet för det brott som går ut på att söka kontakt med barn och unga med avsikten att sexuellt förgripa sig på dem.

Straffbestämmelserna i Sverige om sexualbrott mot barn fick sitt nuvarande innehåll 2005 och omfattar flera olika brott, bland annat våldtäkt och grov våldtäkt på barn, sexuellt utnyttjande av barn, sexuellt övergrepp och grovt sexuellt övergrepp på barn samt sexuellt ofredande av barn – också där ett brett anslag. De flesta av de här brotten är kriminaliserade redan på försöksstadiet.

När det gäller övergrepp på nätet, så kallade online-övergrepp, kan flera bestämmelser i vår nuvarande lagstiftning tillämpas för att beivra brottet. Det har också gjorts i flera fall, men mörkertalet är tyvärr väldigt stort.

Herr talman! Den proposition och det betänkande som vi här behandlar i dag handlar om att ännu mer utvidga lagstiftningen för att göra det svårare för gärningsmännen att skaffa fram nya offer. Jag är glad över att som kristdemokrat ingå i den alliansregering som tar det här viktiga steget för att förstärka skyddet kring våra barn. Det har nämligen visat sig att det finns ett behov av att kunna ingripa på ett tidigare stadium än som gäller i dag just för att förhindra att en kontakt på nätet leder vidare till ett sexuellt övergrepp.

Därför införs, som vi redan hört, ett nytt brott i brottsbalken benämnt kontakt med barn i sexuellt syfte – ett helt nytt brott. Den som i sexuellt syfte kontaktar ett barn som är under 15 år, stämmer träff med barnet och sedan vidtar någon åtgärd för att ett möte ska bli möjligt kan när lagen den 1 juli i år träder i kraft dömas till böter eller till fängelse i ett år. Straff kan alltså utdömas trots att själva mötet och det planerade övergreppet inte hinner komma till stånd.

Det här borde verkligen avskräcka många presumtiva förövare från att försöka ordna ett möte med barnet och därmed riskera att hamna i en brottsutredning där det ska bevisas om kontakten skett i sexuellt syfte.

Jag är ganska säker på att den avskräckande effekt i sig som lagen innebär kommer att utgöra ytterligare en skyddsvall kring barnet. Avsikten med lagen är förstås också att fler anmälningar görs på ett tidigt stadium så att fler kan lagföras och dömas innan ett barn kommer till fysisk skada.

Herr talman! Det finns en stor enighet i riksdagen i frågor som handlar om att skydda barn mot sexuella övergrepp. Detta är glädjande, tycker jag. Det märks också på de motioner och reservationer som inlämnats med anledning av propositionen och betänkandet. Det var faktiskt bara Miljöpartiet som lämnade in en motion. Miljöpartiets yrkanden är sådana att man slår in öppna dörrar. Ändå har man valt att reservera sig. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har hakat på när det gäller de här reservationerna.

Först och främst begär man en utvärdering av lagstiftningen trots att det står i propositionen att lagen ska utvärderas efter så kort tid som två år. I sak är det viktigt med en tidig utvärdering eftersom det är svåra avvägningar att göra när det gäller en lagstiftning som inriktas på brott som befinner sig på försöksstadiet.

Det kan diskuteras hur tidigt i processen det ska vara möjligt att gripa in, och det kan diskuteras hur svårt det är att bevisa syftet med en kontakt. Det straff som regeringen har stannat för, böter eller fängelse i ett år, är en annan fråga där det kan visa sig att det behöver omprövas om lagen inte får avsedd effekt. Därför ska lagen följas upp så att den ytterligare kan förtydligas och eventuellt skärpas, om det visar sig behövas. Detta kommer alltså att ske redan inom två år.

Även i övriga reservationer tar man upp frågor som utförligt behandlas i regeringens proposition. I en reservation tar man upp frågan om vikten av att utveckla kunskapen på detta område – vilka gärningsmännen är, hur många det handlar om och så vidare. Självklart är det viktigt. Men i propositionen redovisas också det arbete som pågår.

Medierådet driver kampanjen Det unga internet. Brå har inte bara gjort en utvärdering utan har också tagit fram ett handlingsmaterial som riktas till unga och där de här frågorna belyses. Ungdomsstyrelsen har ett regeringsuppdrag att främja det generellt förebyggande arbetet mot sexuell exploatering av barn och unga. Dessutom har Rädda Barnen redovisat en bedömning av hur många män det är som regelbundet söker kontakt med barn på Internet.

Vi delar helt uppfattningen att mer kunskap ständigt behövs. Men vad frågan nu gäller är om det behövs ett tillkännagivande till regeringen för att vi ska få fram mer sådant. Redan pågår ju ett ständigt arbete med att försöka öka kunskapen, så vi anser inte det.

I en reservation tar man upp skolans ansvar i det förebyggande arbetet. Vi är helt överens även om skolans viktiga roll. Vi konstaterar att regeringen har gett Skolverket inte mindre än två uppdrag som handlar om att förbättra elevernas kunskap om användandet av Internet, bland annat när det gäller att identifiera faror med exploatering på Internet.

Slutligen finns det en reservation där man efterlyser stöd och hjälp till gärningsmännen. Också i det avseendet pågår ett ganska omfattande arbete både inom Kriminalvården och hos Sexualmedicinskt centrum vid Karolinska universitetssjukhuset som också fungerar som ett kunskapscentrum och som samarbetspartner till olika myndigheter. Även frivilligorganisationer kan vända sig dit för att få kunskap och information.

De så kallade Kastprojekten som vänder sig till köpare av sexuella tjänster – ofta hänger ju de här frågorna ihop – pågår i våra tre största städer.

Sammantaget kan det alltså faktiskt sägas att vad göras skall är allaredan gjort – och framför allt pågår. Jag tycker att det hade hedrat er företrädare för oppositionen om ni hade erkänt det och hade tillstyrkt förslagen i betänkandet som helhet eftersom vi i grunden är eniga om den nya lagstiftningen, så eniga alltså att varken Socialdemokraterna eller Vänsterpartiet tyckt att de behövde motionera när propositionen kom. Jag tror att det hade varit ett värde i att hela riksdagen enigt, utan reservationer, hade stått bakom ett så här viktigt betänkande.

Till sist vill jag säga att vi alla har ett ansvar för att i så stor omfattning som möjligt sprida kunskap om den nya lagstiftningen. Ju fler som vet att den finns, desto mer ökar den avskräckande effekten och desto fler barn kan slippa bli offer för skrupelfria gärningsmän som inte ens drar sig för att begå fysiska sexuella övergrepp på våra barn.

Därför, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 59 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Herr talman! Bra kan alltid bli bättre. Det är kanske så man ska se våra reservationer. I vår gemensamma reservation 1 tar vi upp hur viktigt det är för barnens trygghet att den nuvarande lagstiftningen fungerar framöver och är effektiv. Det är endast då man kan se hur lagstiftningen fungerar, det vill säga när man följer upp den och utvärderar den. Den aktuella lagstiftning vi ska fatta beslut om ska kontinuerligt följas upp. Majoriteten svarar att det ska ske efter en tid. Inger Davidson nämner två år, och det står också i propositionen.

Vi menar att det är viktigt att i fråga om en sådan här lagstiftning följa upp vad som händer, hur många brott som anmäls, mönster och statistik över fällande domar. Det kan vara en kunskapskälla för att sedan se och täppa till luckor i lagstiftningen.

Tycker då inte majoriteten att det vore på sin plats att riksdagen gör ett tillkännagivande om att det är viktigt att kontinuerligt följa upp en sådan lagstiftning? Det är det vi pekar på i vår reservation.

Anf. 60 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Herr talman! Jag vet inte vad det var som gjorde att ni inte väckte en motion från början och uppmärksammade frågan. Det står rätt mycket om utvärdering i propositionen.

Jag kan konstatera att när en utvärdering inleds på ett så tidigt stadium som efter två år – det är ovanligt, och det markeras i propositionen – görs det för att man vill visa hur viktigt det är med det Kerstin Haglö räknar upp. Jag har också tagit upp exempel på det. Det kan finnas olika saker i lagstiftningen som behöver skärpas till eller förbättras på olika sätt. Då gör man en ordentlig utvärdering. Självklart fortsätter man sedan med det.

Om det står i en proposition att en utvärdering ska påbörjas om två år skulle det kännas förmätet om riksdagen också gör ett tillkännagivande om att det behövs ännu mer utvärdering. Det är därför vi yrkar avslag på reservationen. Jag är förvånad över att den finns.

Anf. 61 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Herr talman! Det är kanske förvånande att vi tycker att en så viktig lagstiftning ska följas upp kontinuerligt. Nu hoppas jag – och jag litar på Inger Davidsons ord – att vi kontinuerligt under resans gång fram till att dessa två år har gått får se statistik samlas in. Det finns inte mycket av det i dag.

Jag tog också i mitt anförande upp vikten av hur barns beteende ser ut på Internet. Det finns väldigt lite kunskap om hur deras beteende ser ut. Det finns mycket kunskap om att ge dem råd och stöd, men hur används dessa ungdomssajter? Det är därför vi har tryckt på om kunskap.

Barn vänder sig ofta till kompisar. Man snackar med kompisar om saker och ting. År 2006 startade och utvecklade Barnens rätt i samhället tillsammans med bland annat Netclean Technologies en teknisk plattform, en gratissajt på Internet för barn. Under namnet Squill kunde man undersöka pseudonym och varna varandra. Nu lades projektet ned 2008 i brist på pengar. Det var ett mycket bra projekt där barn var delaktiga. De kunde rapportera om någon de mött på Internet hade onda avsikter, och Bris kunde ge tips och råd. Det var ett bra initiativ, och inte minst leverantörerna som skulle utveckla de tekniska lösningarna tyckte att det var bra.

Vi menar att vi behöver mer kunskap om hur barnen använder ungdomssajterna. Den kunskapen kan vi bara få från barnen själva. Vad jag vet var det Socialdepartementet som sade nej till mer pengar till finansiering av projektet.

Anf. 62 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Kerstin Haglö – jag antar det – har läst tidigare utvärderingar av lagförslag som regeringar av olika kulörer har lagt fram. De handlar om precis alla de saker som Kerstin Haglö räknar upp. Man går igenom om det har avkunnats domar, hur statistiken ser ut och så vidare. Det är vad utvärderingen handlar om.

Jag nämnde några olika saker, till exempel bevisvårigheter. Det kanske kommer att visa sig att det blir oöverstigliga hinder, eller också visar det sig att det inte alls är särskilt svårt att bevisa om det är fråga om sexuella syften eller inte. Jag kan inte tro att det är så svårt. När man har varit inne några gånger på dessa sajter går det att se rätt tydliga uttryck för vad man är ute efter.

Allt detta får man gå igenom, till exempel straffsatser. Det kommer nu att göras. Jag hävdar fortfarande att detta är att slå in öppna dörrar.

Bris och andra frivilligorganisationer har många olika projekt. Många av dem är bra. Jag följer dem med stort intresse. I det här fallet vet jag inte exakt vad det berodde på att projektet lades ned, om det var pengabrist eller om ett annat projekt utvecklades. Så kan det också vara.

I propositionen står det mycket om behovet av kunskap och hur vi ska ta till oss kunskap. Det finns olika myndigheter som jobbar med dessa frågor. Jag nämnde till exempel Medierådet. Det är regeringens organ just för att få direkt kontakt med ungdomar, ta fram handlingsplaner, driva kampanjer och hämta in kunskap. Jag håller helt med om att kunskapen finns hos ungdomarna. Arbetet pågår.

Anf. 63 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Tack, Inger Davidson, för en bra redovisning av de stora dragen, där vi naturligtvis är överens. Men det är i detaljerna vi har en del problem. En sådan viktig detalj, och som Inger Davidson också tog upp i sitt anförande, är just avsaknaden av insikt. Inger Davidson och hennes allianskolleger verkar inte se att de tidigare begränsande och integritetskränkande åtgärderna leder till att fler personer med avsikt att utnyttja barn sexuellt försvinner i mängden av Internetanvändare som vill försvara sig mot de var för sig små och till synes oskyldiga åtgärder som skapar ett system av övervakning. Att det här är så uppenbart verkar vara tydligt ute på nätet, men regeringens företrädare ser inte detta. De bryr sig inte om att den här lagstiftningen måste ha en kontinuerlig tillsyn – inte om två år. Den måste ske snart, kanske om ett år.

Vad är problemet? Ett tillkännagivande är naturligtvis hårt. Det tog Inger Davidson upp. Men man borde kanske ha tänkt till innan.

Anf. 64 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Herr talman! Att utvärdera en lagstiftning efter två år anses väldigt tidigt. Man måste ha något att utvärdera helt enkelt. Det finns inte på ett tidigare stadium. Det är därför som två år är tidigt. Vi kanske inte ens får svar då. Jag tycker ändå att det är bra att utvärderingen ligger så pass tidigt. Det vill jag inte ändra på.

Sedan kan vi fundera över vilka som kommer att försvåra på nätet, om det är de som avidentifierar IP-adresser och liknande och därmed erbjuder ett skydd åt människor som till exempel sysslar med barnpornografibrott eller om det är lagarna i sig som vill förhindra nedladdning av upphovsrättsskyddat material.

Nu kommer vi in på en helt annan debatt, men det var du som förde in oss på den. Det är viktigt att göra den distinktionen av vilka det är som faktiskt kommer att försvåra möjligheten för polis och andra att gripa in mot dem som begår brott på Internet i framtiden – tyvärr.

Anf. 65 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Det var inte min avsikt att gå in på det. Men om nu Inger Davidson tar upp ärendet på det sättet vill jag återigen säga att det är beklämmande att regeringen och majoriteten som går film- och medieindustrins ärenden i de andra fallen här inte kan se kopplingen.

Man skapar en massor bland vanligt folk, vanligt hederligt Internetanvändande folk. Man har sett till att det finns en befogad oro för att helt vanliga användare hamnar i kläm. Det kan inte vara så att Inger David-

son, som är erfaren riksdagsledamot och också tidigare statsråd, inte kan se att lagstiftningen ibland gör att människor hamnar i kläm.

Det blir felaktiga utredningar, felaktiga åtal och felaktiga tvångsåtgärder just avseende att man inte kan se kopplingen till att tillmötesgå en industri som i varje fall det senaste decenniet har tjänat enorma pengar på att inte vara en del av teknikutvecklingen. Med denna lagstiftning kommer man återigen inte att klara av att hantera frågan.

Det handlar i grunden om hur man ska kunna vara en användare som är tillförsäkrad det integritetsskydd som vi har åtagit oss att tillförsäkra våra medborgare genom olika internationella konventioner och åtaganden. Min fråga är: Vad kommer Inger Davidson att göra för att utredningen blir av?

Anf. 66 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Fru talman! Först och främst finns det rättsskydd i de lagar vi har tagit fram. Det låter på dig som om det över huvud taget inte skulle finnas något integritetsskydd i lagarna.

Jag vill upprepa det som Mehmet Kaplan sade. Han talade om vanligt hederligt Internetanvändande folk. Om det är den benämningen man ger på människor som stjälar upphovsrättsskyddat material delar inte jag den uppfattningen. Det är vad det handlar om.

Det kan leda till konsekvenser som också jag tror blir väldigt negativa när man nu avidentifierar adresserna. Man skyddar därigenom dem som begår mycket större och värre brott via Internet. Det är en sak som vi måste följa väldigt noga. Men skyll inte det på lagstiftningen utan på dem som tar sådana initiativ att de därigenom skyddar brottslingar.

Jag behöver inte göra någonting för att se till att utredningen kommer till stånd. Står det i en proposition så gäller det, om det inte skulle råka bli regeringsskifte, vilket jag inte hoppas. Då är det upp till andra att man genomför det som den nuvarande regeringen har bestämt ska göras.

Anf. 67 HENRIK VON SYDOW (m):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i många av de motiv för lagstiftningen som Inger Davidson precis lyfte fram i debatten. Diskussionen och debatten om lagförslaget från Beatrice Ask och alliansregeringen speglar i stor utsträckning hur brottsligheten tar sig nya uttryck. Samtidigt som vi ser tecken på hur traditionella våldsbrott på gator och torg nu minskar och brottskurvan där planar ut drivs brottsligheten fram på andra fält.

Internet är fantastiskt. Det bryter gränser och har inneburit en otrolig utveckling vad gäller information och kommunikation, och det öppnar många enorma och positiva möjligheter. Tekniken sprider sig också till allt fler. Antalet datorer ökar i Sverige. Det är väldigt bra.

Det gör att allt fler barn får tillgång till datorer i hemmet och därmed också får tillgång till nätet och till alla goda möjligheter som ligger i det. Det är förstås någonting bra och positivt. Samtidigt får vi inte bli aningslösa inför utvecklingen utan se upp för de risker och avigsidor som också följer med utvecklingen.

Det skapar dessvärre stora möjligheter för vuxna att snabbt, billigt och anonymt under täckmantel ta väldigt många kontakter som syftar till

ett utnyttjande, övergrepp och brottslighet. Det nämndes tidigare att Brottsförebyggande rådet visat i en stor undersökning att 40 procent av flickorna i årskurs 9 varit föremål för sådana kontakter.

Det är sannolikt mycket svårt att uppskatta antalet barn som varit utsatta för det. Men helt klart är att fenomenet dessvärre växer i ökande takt i och med att tillgången till nätet blir allt större. Denna brottslighet utförs delvis i vad som kan beskrivas som en ny miljö. Samtidigt är det redan till stor del vardag för allt fler. En nyckel ligger i att fortsätta att värna det som kan kallas för klassiska dygder och det egna ansvarstagandet.

På samma sätt som föräldrar bryr sig om vilken väg barnen tar till skolan bör de också bry sig om vilka platser barnen besöker på nätet. Jag tror att det ligger väldigt mycket i detta. Det handlar om var datorn är placerad i hemmet och vilket ansvar som föräldrarna faktiskt har.

Det är förstås också ohyggligt angeläget att rättssamhället agerar och agerar på ett effektivt sätt som skapar trovärdighet och trygghet. Vårt rättssamhälle och lagstiftning måste kunna bidra med att skydda en utsatt grupp – barn, unga flickor och pojkar – från sexuella övergrepp också när nätet används om ett verktyg för att planera och förbereda sådana övergrepp.

Det handlar om beteenden och handlingar som helt och hållet saknar legitimitet och riktar sig mot en särskilt skyddsvärd grupp. Det kan leda till väldigt allvarliga konsekvenser för de barn som blir drabbade och utsatta. Den straffbestämmelse som nu föreslås av alliansregeringen fungerar moralbildande. Det får en avskräckande effekt hos vuxna personer som i dag inte drar sig för den här typen av förbindelser.

Fru talman! Den tydliga kriminaliseringen bidrar också till att öka medvetenheten hos både barn och deras föräldrar att det inte i något avseende är tillåtet att försöka utnyttja barn sexuellt vare sig det sker i verkliga livet, på nätet eller på annat sätt. Syftet med regeringens förslag är att ytterligare förstärka det straffrättsliga skyddet för barn mot att utsättas för övergrepp och utnyttjande.

Förslaget innebär, som vi delvis har hört i diskussionen, att det i praktiken blir straffbart att stämma träff med ett barn, det vill säga någon under 15 år, om syftet är att sexuellt förgripa sig på barnet och gärningsmannen därefter vidtar någon handling som visar att han eller möjligen hon står fast vid sin brottsliga avsikt, det vill säga att vid mötet med barnet begå ett sexualbrott mot det.

När det gäller kontakter som syftar till att möjliggöra sexuella övergrepp vid ett fysiskt sammanträffande med barnet kan gällande regler om försök och förberedelse till brott endast i begränsad utsträckning tillämpas i förhållande till sexualbrott som till exempel våldtäkt mot barn, sexuellt utnyttjande av barn och sexuellt övergrepp mot barn.

Det är också i sammanhanget viktigt att säga att när det gäller kontakter som medför eller leder till övergrepp som sker på nätet kan redan i dag flera olika straffbestämmelser bli tillämpliga. Att på olika sätt ofreda ett barn verbalt kan föranleda ansvar för såväl sexuellt ofredande som vanligt ofredande. Bestämmelser om utnyttjande av barn för sexuell posering kan bli tillämpliga, och även försök till det brottet är kriminaliserat. Därutöver borde det vara så att erbjudande av pengar för sexuella

Prot. 2008/09:112
6 maj

*Vuxnas kontakter med
barn i sexuella syften*

tjänster kan medföra ansvar för försök till köp av sexuell handling av barn. Här ska också nämnas olaga hot, förtal och förolämpning.

Till denna serie kommer nu detta lagförslag från regeringen. Det är ett angeläget steg för att stärka rättssamhällets skydd och förhindra förberedelse till övergrepp mot barn. I till exempel England, USA och Australien finns lagstiftning mot detta. Snart finns det också i Sverige. Den 1 juli träder lagstiftningen i kraft om vi röstar för regeringens förslag i eftermiddag.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Krister Hammarbergh (m).

Anf. 68 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Det är en viktig fråga vi debatterar här i dag. För oss normala vuxna är det svårt att förstå att vuxna män – för det är oftast män – tar kontakt med barn över chattforum och på andra sätt för att via nätet locka dem till att träffas och utföra sexuella handlingar.

Man skulle gärna vilja tro att det här är något ovanligt, men som vi har hört tidigare är det inget ovanligt fenomen. För ett par veckor sedan anordnade riksdagens manliga nätverk, som jobbar mot mäns våld mot kvinnor och för jämställdhet, ett frukostmöte där vi hade bjudit in en polis från Rikskriminalpolisens IT-sektion. Han berättade bland annat om hur snabbt barn som söker kontakt via nätet blir kontaktade av vuxna med sexuella syften.

Vissa män bygger upp något slags långsiktigt förtroende för att lura in barnet i en relation som sedan ska utmynna i sexuella handlingar. Andra män chattar bara i några minuter innan de uttrycker de mest vedervärdiga saker som handlar om att barnet borde ha sex med dem. Men gemensamt för alla de vuxna som tar kontakt med barn på det här sättet är att de vill utnyttja barn sexuellt.

Redan i dag är det givetvis olagligt att utnyttja ett barn för sexuella handlingar. Det kan vara våldtäkt mot barn, sexuellt utnyttjande av barn eller försök eller förberedelse till ett sådant brott. Problemet med dagens lagstiftning är att polisen måste vänta ganska länge innan det hela går att bevisa och innan man kan få gärningsmannen fälld för ett fullbordat sexualbrott eller ett försök eller förberedelse till ett sådant brott.

Det är därför denna nya brottsrubricering, vuxnas kontakt med barn i sexuella syften, är viktigt. Polisen kan då i ett tidigare skede stoppa det som håller på att hända. De poliser som vi har talat med som jobbar med IT-brottslighet och sexuella övergrepp mot barn är nöjda med att den nya lagen kommer på plats.

Fru talman! Från början i lagstiftningsprocessen diskuterade vi om gromningen kunde stoppas redan i ett ännu tidigare skede, alltså på chattrnivån. Det skulle då vara redan när den vuxna har tagit det första steget och kontaktat, pratat eller chattat med den unga människan och bestämt tid och plats. Frågan var då om brottet skulle kunna vara fullbordat redan då, utan att det hade varit någon fysisk träff.

Detta förslag fick hård kritik. Det var många som menade att det skulle bli så stora bevisvärigheter att lagen inte skulle bli användbar. Personligen tycker jag att det hade varit bra att ha en lag där straffansva-

ret träder in så tidigt som möjligt, men samtidigt måste vi se att lagarna ska kunna användas. De måste kunna användas för att fälla gärningsmännen. Därför är den avvägning som regeringen nu har gjort bra; straffansvaret infaller först när överenskommelsen har gjorts *och* den vuxne har tagit ytterligare ett steg för att det hela ska bli verklighet. Det kan enligt propositionen till exempel handla om att boka ett hotellrum eller köpa en biljett till barnet. I det skedet har brottet fullbordats och polisen kan ingripa innan det har blivit någon fysisk kontakt mellan gärningsmannen och barnet.

Straffskalan som föreslås i propositionen är från böter till fängelse i maximalt ett år. Jag tycker att det är en ganska blygsam straffskala. När lagstiftningen följs upp bör vi också fundera på om det inte borde kunna föranleda längre straff när det handlar om allvarliga fall eller när gärningsmannen har tagit kontakt med många barn i sexuellt syfte.

Fru talman! Vi är relativt överens över alla partigränser om att den här lagstiftningen är bra. Det har väl också tidigare replikskiften visat. Man hänger upp sig på om lagstiftningen ska utvärderas om ett eller två år. Det visar att vi är ganska överens om de stora dragen. Det finns ändå ett antal reservationer som kan vara värda att kommentera.

Den första reservationen handlar om att det ska ske en uppföljning. Det känns lite konstigt eftersom det redan står i propositionen att så ska ske inom två år från ikraftträdandet.

En annan reservation som oppositionspartierna har handlar om att gärningsmännen ska få bättre stöd och hjälp. Jag skulle vilja säga att det allra viktigaste givetvis är att offret får hjälp. Men det utesluter inte att också gärningsmannen ska få hjälp och stöd så att han inte fortsätter att begå de här brotten om han senare släpps från fängelset. Redan i dag gör Kriminalvården en särskild satsning på åtgärder för sexualbrottsdömda. Som vi har hört tidigare finns också Sexualmedicinskt centrum vid Karolinska Universitetssjukhuset, som har en speciell verksamhet som vänder sig till vuxna som söker kontakt med barn i sexuella syften.

En tredje reservation som oppositionspartierna har handlar om att skolan ska ta ett större ansvar i det förebyggande arbetet. Om detta kan man säga två saker. För det första har Statens skolverk redan fått ett uppdrag, som Inger Davidson var inne på. För det andra tycker jag att oppositionspartierna tittar åt fel håll när de pratar om skolans ansvar. Jag skulle i stället vilja prata om oss vuxna och vårt ansvar – vårt ansvar som föräldrar. Det är föräldrarna som har ansvar för vad barnet gör vid sin dator, även om det självklart kan vara svårt eftersom det i många fall är så att barnet har bättre kunskap om Internetvärlden än föräldern.

Frågan är vad vi då kan göra som vuxna. Mina barn är fortfarande för små för att ge sig ut på Internet, men den tiden kommer väl också – kanske snabbare än man tror. Men jag tycker att det är lämpligt att sätta sig ned tillsammans, en vuxen och barnet, och utforska och prata om vad som kan hända. Man ska prata om att alla som man möter på Internet inte är de personer som de uppger sig för att vara. Man ska prata om att det finns människor på Internet som inte har några goda avsikter alls, utan tvärtom. När polisen vid vårt frukostmöte fick frågan svarade han att det kanske mest effektiva skulle vara att låta barnet ha datorn i vardagsrummet i stället för i sitt eget rum. Det är så klart också en möjlighet.

På tal om att titta på fel håll vill jag också kommentera en motion som Miljöpartiet har skrivit. Mehmet Kaplan är här. Han är en av dem som har skrivit under motionen, så han kan säkert svara på vad ni menar med den. I en motion från allmänna motionstiden i höstas föreslår Miljöpartiet att Internetbranschen ska ta ett större ansvar när det gäller övervakning av Internet. I texten kan man läsa att Internetbranschen, och med det borde operatörerna avses, borde få ett större ansvar för att övervaka Internet, identifiera personer med onda intentioner och på så sätt minska gromningen.

Detta är något som jag verkligen vill ta avstånd ifrån. Det kan säkert låta bra för en del att Internet ska övervakas för att minska gromningen. Men vill ni verkligen att Telia, Bredbandsbolaget och de andra operatörerna ska övervaka vad vi gör på Internet? Ska de övervaka vilka chattsidor som olika personer besöker och till och med vad vi chattar om för att få veta om vi har onda intentioner? Jag tycker att det är ett flagrant övergrepp på den personliga integriteten som Miljöpartiet står för.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 69 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Det har de senaste åren skapats allt fler barn- och ungdomssajter på Internet. Många av dem är helt okända för de flesta vuxna. Jag vet inte hur många här som har varit inne på de olika sidorna och kollat dem. Jag har det inte, ska jag säga. Jag har inga barn i den åldern; de har kommit förbi den. Men det dröjer inte länge innan mina barnbarn säkert kommer att ge sig in på de här sajterna på olika sätt. Barn har i dag en tidig så kallad datormognad. De är väldigt duktiga på datorer.

De här sajterna är välbesökta mötesplatser för ungdomar från hela världen. Men som vi har hört här är de också lättillgängliga för människor som vill ha tillfälliga sexuell kontakter med barn. Det finns i dag ett stort antal – och jag antar att mörkertalet också är ganska stort – vuxna som sysselsätter sig med att söka kontakt med barn för sexuella ändamål via ungdomssajterna.

De här pedofilerna – för det är pedofiler de är – visar inte sällan under kontaktförsöken ett uttalat intresse för någon typ av sexuell umgänge med ett barn utan att ersättning utlovas. Det här är det som skiljer detta brott från andra sexualbrott, där pengar ofta är inkopplade. Men här får ungdomarna löften om att få träffa personen i fråga, kanske äta middag, gå ut och dansa, bo på hotell och så vidare. Det är inte fråga om någon pekuniär ersättning.

Många gånger stannar det här Internetchattandet vid ett försök till förförelse av barnet. I dag står polisen utan möjlighet att komma åt dessa vuxna personer, men det ska vi alltså sätta stopp för.

Den nuvarande sexualbrottslagen har straffbelagt handlingar som kallas för förförelse av ungdom, men det förutsätter att gärningsmannen har utlovat eller gett någon form av ersättning till barnet. Inte heller den nya föreslagna sexualbrottslagstiftningen verkar innebära någon förändring. I förslaget ersätts 10 § med den nya straffbestämmelsen köp av sexuell handling av barn. Den här bestämmelsen förutsätter också någon form av ersättning.

När jag var med i 2005 års sexualbrottskommitté diskuterade vi kontakter över nätet. Så medvetna var vi, men vi var inte så långt framme i vårt tänkande att den här typen av brottslighet kändes aktuell för oss. Därför är det väldigt viktigt att vi nu sätter stopp för den.

Det är helt oacceptabelt att vuxna människor som vill skaffa sig sexuellt umgänge med barn i en särskilt låg ålder, exempelvis under 15 år, ska kunna göra det utan polisens ingripande. Man kan också fråga, som någon tidigare var inne på, vad det är som gör att män, ofta äldre män, så gärna vill ha sexuella kontakter med riktigt unga flickor. Jag hoppas att Johan Linanders nätverk, som är väldigt viktigt, också diskuterar den grundläggande faktorn: Vad är det som gör att män söker sexuella kontakter med unga flickor?

Det här brottet brukar vi vanligen kalla för grooming. Ofta är engelskan bättre än svenskan på att hitta bra uttryck. Vi har alltså gett det en annan beteckning som är lite klumpigare att säga, men vi måste lära människor vad det innebär.

Fru talman! När man diskuterar sexualbrott på olika sätt, inte minst mot barn, finns det ofta ett så kallat förfasandestadium. Det är när många människor blir medvetna om problemen. Man börjar diskutera dem man och man emellan, och man diskuterar dem i medierna. Det gäller att inte fastna i ett sådant förfasandestadium. Vi måste komma vidare med lösningar genom lagstiftning. Det är vår uppgift som politiker att komma med lagstiftning som löser problemen.

Alliansregeringen presenterar nu ett mycket bra förslag som både Inger Davidson och Kerstin Haglö har påpekat. Oppositionens reservationer, som jag inte tycker är så farliga, kan jag i och för sig känna sympati för. De är besjälade av samma starka vilja som alliansen har att komma åt det här brottet, grooming, men vi skiljer oss i detaljer. Jag tycker att de svar som oppositionen får i betänkandet väldigt väl täcker in de här frågorna så att vi ska kunna jobba vidare tillsammans med dem.

Fru talman! Låt oss fundera aningen på vad det är som gör att unga flickor lägger ut sig på nätet. Vad är det som gör att de måste visa upp sig på det här sättet och ta de här kontakterna? Alla gör det inte men tillräckligt många för att det ska bli problem. Inger Davidson nämnde något som jag också har läst, nämligen att de ofta är ungdomar i riskzonen och som har sociala problem som tar de här kontakterna. Men jag tror inte att det bara är så, utan jag tror att också många unga kvinnor från socialt välbärgade miljöer gör detta. De går ut på nätet och presenterar sig därför att de behöver känna sig sedda och bekräftade. Det är ett stort problem i dag att många saknar självtillit. Det ser man till exempel på de unga kvinnor som drabbas av anorexi som har oerhört höga krav på sig själva, och dessutom känner förväntningar från omgivningen många gånger. De kan också komma från socialt välbärgade miljöer. Därför måste vi allihop se till att ungdomar får uppskattning och bekräftelse av vuxna runt omkring dem, från föräldrar och skolan, men absolut inte av pedofiler.

Fru talman! Jag är mycket glad över att få yrka bifall till förslaget i ett mycket utmärkt betänkande från utskottet.

Anf. 70 MEHMET KAPLAN (mp):

Fru talman! Anledningen till att jag begärde ordet en gång till är den motion som Johan Linander tidigare pratade om, nämligen motionen från

den allmänna motionstiden hösten 2008. Där står det väldigt tydligt vad det är vi vill, nämligen att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag mot grooming. Det är det första yrkandet i motionen. Man skulle kunna säga att det är ungefär det vi har diskuterat i dag. Den andra delen handlar om på vilket sätt detta skulle kunna ske. Det är en utredning som efterfrågas för att se var ansvaret ska ligga. Ska det vara en lag eller ska Internetbranschen hantera detta?

Då blir det lite märkligt när Johan Linander tar upp frågan som om vi skulle vilja reglera detta mer än vad regeringen faktiskt redan har gjort. Jag tyckte att det var lite märkligt att frågan kom upp, och dessutom i slutet av anförandet. Jag hann aldrig reagera på det, vilket jag borde ha gjort. Det är därför jag tar tillfället i akt, fru talman, att lyfta upp frågan.

När vi skrev den motionen fanns inte den typ av text som finns i dag i betänkandet. Jag är glad att vi har ett betänkande. I min replik till Inger Davidson tog jag också upp att i stora drag tycker vi att detta är nödvändigt och mycket viktigt. Det finns små detaljer som vi vill lyfta fram och debattera så att det blir än mer tydligt.

Jag tyckte att det var lite märkligt att Johan Linander skulle ta upp den här motionen, i synnerhet när vi inte ens har haft en reservation med anledning av den. Det var därför jag tyckte att Johan Linander skulle få möjlighet att förklara sig.

Anf. 71 JOHAN LINANDER (c) replik:

Fru talman! Eftersom Mehmet Kaplan inte tog replik på mig tidigare får jag nu möjlighet att ta replik på honom i stället.

Jag vill bara ha ett klagande om det är så att Mehmet Kaplan tar tillbaka det som han själv har motionerat om för bara några månader sedan. Motionen handlar om andra saker också, till exempel att vi ska ha en groominglagstiftning, men det står klart och tydligt i motionen att Internetbranschen bör få ett större ansvar. Genom tydliga användarregler och förbättrad övervakning bör utbredningen av grooming kunna minskas. Sedan talar man om att den här övervakningen behövs för att det ska vara tryggt och lustfyllt och för att man ska kunna upptäcka och identifiera personer med onda intentioner.

Det kan inte tolkas på något annat sätt än att Internetbranschen ska få ett större ansvar för att övervaka. Det finns också en att-sats som handlar om det. Jag vill bara ha ett koncist svar. Tycker ni inte detta längre?

Anf. 72 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Fru talman! Det är precis det jag sade från talarstolen, Johan Linander. Motionen skrevs just för att lyfta upp det här problemet som regeringen inte hade gjort någonting åt på de två år man har varit ansvarig för frågorna. Vi lyfte upp frågan om grooming. Den här lagtexten och det här betänkandet hanterar delvis den frågan.

När det gäller att reglera Internet och att ha övervakning av detta kommer vi nog inte att kunna slå Johan Linander och allianskollegerna på fingrarna. Där är ni outstanding inte bara i Sverige, utan också i Europa. Det finns nämligen vissa problem i de här frågorna. Jag kan tänka mig att Johan Linander har haft vissa problem i och med att han tidigare har varit en stark företrädare för personlig integritet och bibehåll-

lande av ett fritt Internet. I den här konstellationen med sina allianskamrater har han hela tiden fått stå på fel sida. Enligt tidigare uttalanden hade man kanske förväntat sig att de här kompromisserna hade varit lite mer åt det frihetliga hållet och inte så mycket åt det övervakande, förtryckande hållet.

Vår motion lyfter tydligt upp grundfrågan om en lagstiftning för hur man ska hantera gromning, och att då försöka gripa efter det lilla halmstrået att det ska utredas huruvida Internetbranschen bör få ett större ansvar eller inte – det halmstrået bär inte Johan Linanders argumentation. Det tycker jag är mycket märkligt.

Anf. 73 JOHAN LINANDER (c) replik:

Fru talman! Det var så klart ett sätt att populistiskt få fram frågan om gromning när ni skrev den här motionen. Utredningen tillsattes 2006. När utredningen hade kommit skickades den på remissrunda, sedan kom lagrådsremissen och nu ligger propositionen på bordet. Jag antar att Miljöpartiet visste att lagstiftningen var på väg fram när ni skrev motionen, men ni skrev det i alla fall. Att säga att alliansregeringen inte gjorde någonting och att det var därför ni skrev motionen känns som en efterhandskonstruktion.

Miljöpartiet vill ju numera i alla möjliga sammanhang framställa sig som vänner av personlig integritet och av att man inte ska ha någon som helst övervakning av Internet. Om det skulle jag vilja säga att man självklart inte ska få begå brott på Internet heller, och därför måste det finnas möjlighet för polis och de rättsvårdande myndigheterna att utreda brott oavsett om de är begångna ute in real life eller om de är begångna via Internet.

Brå kom med de här förslagen om övervakning och att Internetbranschen själv skulle få ta ett större ansvar för att övervaka Internet. Det blev så klart en möjlighet för Miljöpartiet att på ett populistiskt sätt även vinna sympatier åt det hållet samtidigt som man åt andra hållet vill visa sig som försvarare av det öppna Internet och att man inte ska ha någon övervakning. Men det går inte att spela på båda sidorna samtidigt. Man får bestämma sig. Men om ni nu har bestämt er för att inte stå för det som ni skrev i motionen i oktober förra året är det alldeles utmärkt! Det var egentligen bara det jag ville ha utrett, och därför tog jag också upp det i mitt anförande.

(Applåder)

Anf. 74 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Fru talman! Det här med att spela på båda planhalvorna känns bekant när Johan Linander pratar om det. Är det inte så att Johan Linander under föregående mandatperiod var den främste försvararen – i alla fall enligt honom själv och enligt Centerpartiets liberala falang – och att han i dag försvarar regeringens och allianskamraternas påfund om det vi hörde tidigare i ett replikskifte om att Internetleverantörerna är så fruktansvärda som raderar IP-adresser och liknande och att detta faktiskt måste täppas till? Det är alltifrån detta som sägs från allianssidan till det faktiskt rent populistiska utspel som Johan Linander nu menar att vi gör oss skyldiga till men som Johan Linander själv faktiskt har gjort. Det är bara att gå

Prot. 2008/09:112
6 maj

*Vuxnas kontakter med
barn i sexuella syften*

tillbaka till de uttalanden som Johan Linander har gjort både på sin blogg och i medierna under föregående mandatperiod för att se detta.

Det här handlar om att lyfta fram tydliga alternativ. Det här handlar också om att vi från Miljöpartiets sida faktiskt har varit väldigt konsekventa i den här frågan. Det är en konsekvens som jag efterlyser från Johan Linander, nämligen att han tittar på partiprogrammet och på sitt eget valmanifest och ser vad han har gjort i den här frågan.

Jag förstår att man måste kompromissa. När vi i oppositionen samarbetar kring de här frågorna vet jag att det ibland gör ont med kompromisser, men att så till den grad överge sin tidigare ståndpunkt och Centerpartiets ståndpunkt i de här frågorna måste göra väldigt ont, Johan Linander!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

13 § Utvidgat avlägsnande vid ordningsstörningar

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU26

Utvidgat avlägsnande vid ordningsstörningar (prop. 2008/09:131).

Anf. 75 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! I måndags och tisdags besökte delar av justitieutskottet Norrbotten som är en viktig del av Sverige om man kunde få tro både Krister Hammarbergh och vissa andra som var med på resan. Vi fick höra att polisen behöver verktyg för att göra ett bra jobb, och då handlar det framför allt om det nordiska polissamarbetet. Jag tror att det var en nyttig resa med nyttig information och nyttig åskådning av exemplet som man visade oss.

I dag ska vi prata om ett annat verktyg som regeringen har föreslagit. Det handlar om en lagstiftning om att möjliggöra utvidgat avlägsnande vid ordningsstörningar, alltså ytterligare ett verktyg som polisen ska förfoga över.

Själva bakgrunden är egentligen rätt trist, nämligen att vi har grupper i samhället som ägnar väldigt mycket tid åt att förstöra och störa bland annat idrottsevenemang. Det är möjligen där vi ser det mest. Det handlar om att förstöra gemenskapen vid fotbollsmatcher och hockeymatcher och ställa till bråk som både innebär att man förstör egendom och att man ibland skadar personer. Det här skapar otrivsel och en stämning som jag tror väldigt få tycker är bra annat än de som deltar.

Att förstå drivkrafterna bakom det här har i varje fall jag väldigt bekymmer med att göra. Jag begriper inte varför man gör så här.

För att hantera det här måste man, som vi alla är överens om, ha rätt verktyg. Men då kommer man ibland i konflikt med annan lagstiftning – fri rörlighet och mötesfrihet som regleras i vår allra förnämsta lagstiftning, nämligen grundlagen. Det kräver givetvis stor noggrannhet när man ska ge sig på den här typen av lagstiftning. Då måste man vara väldigt noga så att man inte träder de medborgerliga fri- och rättigheterna förnär.

Som det nu ser ut måste man naturligtvis gå vidare, och jag vill säga redan från början att vi är överens med regeringen om att det här är bra och att det är ett viktigt steg i rätt riktning.

Om man sedan går tillbaka till dem som ska hantera de här frågorna och de här bråkstakarna har polisen en väldigt viktig men ack så svår uppgift att fylla. Balansgången mellan att försvara de demokratiska fri- och rättigheterna och se till att man inte stör den allmänna ordningen och inte ger sig på personer och egendom är svår. Den svåra balansgången måste vi ha stor förståelse för.

Som sagt måste det finnas lagliga verktyg. Dessutom måste det vara en lagstiftning som är utformad på ett sådant sätt att man tryggt och säkert kan tillämpa den. Det ska inte vara upp till varje enskild polisman eller varje befäl att säga när man ska göra så eller så, utan det ska finnas ett ramverk som är relativt tydligt.

Som vi har noterat har polisen under senare år börjat tillämpa en annan metod för att inte underblåsa den här typen av händelser, och man har börjat använda en annan, mindre provocerande taktik. Det pågår runt om i Polissverige en utbildning i det som kallas polisens bastaktik där man ska använda hjärnan mycket mer än musklerna och eventuella vapen.

Det här tror jag är bra, och det tror jag att alla ställer upp på. Vi vet till exempel att vårt grannland Norge har avväpnat sin polis, även om vi i Norrbotten i början på veckan fick höra att de gömmer sina vapen i skuffen på polisbilen. Men de uppträder obehäpnade, förutom i svåra situationer när man måste ta till vapen.

Vi från vårt håll tycker ändå att regeringen har tassat på här och har svårt för att ta tag i problematiken kring huliganismen. I våras fick vi en lagstiftning om ett utvidgat tillträdesförbud. Det är bra, men det kom naturligtvis för sent, som vi ser det, och det räcker inte.

Vi har själva motionerat om att vi ska gå vidare här. Vi tycker bland annat att man till exempel skulle kunna pröva anmälningsplikt för de riktiga bråkstakarna. Då skulle man så att säga kunna parera det här på ett långt tidigare stadium. Men tyvärr får vi ingen bra reaktion från regeringens sida.

Det är väldigt lätt att peka på händelser som så att säga befordrar en tanke om att gå vidare. Vi har det stora bråket i Göteborg mellan IFK och Djurgården. Vi har det som nästan ledde till upplopp här senast i Stockholm mellan AIK och Helsingborgs IF. Ser man sådant blir man väldigt bekymrad. Det är faktiskt ganska obehagligt.

Som jag sade tidigare har vi i den reservation som jag yrkar bifall till nu, fru talman, så att jag inte glömmer bort det, sagt att vi stöder regeringens ambition att komma till rätta med de här problemen, men vi tycker att de här förslagen är otydliga. Det är för dålig precision i det här. Det gäller till exempel uttrycket ”i anslutning till”. Det gäller alltså ett geografiskt område som betecknas. Vad är det för något? Handlar det om meter eller kilometer? Hur ska man se det här? Hur ska polisen kunna bedöma det? Det är ju upp till dem att avgöra, och det är inte bra att man inte har kunnat precisera den geografiska omfattningen tillräckligt.

Sedan har vi tidsbegreppet, tidsfristen, alltså de två timmar som man kan skicka iväg folk. Jag tror att det beror väldigt mycket på hur stor folksamlingen är. Om det är en liten grupp är det väldigt lätt att hålla koll

på tidsaspekten, men är det en stor grupp och väldigt diffust blir det mycket svårare. Jag tror att även ni i alliansen begriper att det är ganska jobbigt att hålla reda på hur det här ska fungera. Det har också kritiserats i samband med remissyttranden, bland annat från dem som ska tillämpa det här, nämligen från Rikspolisstyrelsens sida.

Vi tycker naturligtvis att vi ska gå vidare här och att regeringen borde se över det här ytterligare med ytterligare verktyg och utökade möjligheter att tillfälligt omhändertaga personer. Vi tycker att man skulle kunna sätta in åtgärder i ett tidigare skede. Vi tycker också att det skulle vara behövligt att undersöka ett vidgat tillträdesförbud.

De regler som riksdagen nu ska besluta om, bland annat utvidgningen i polislagen, tror jag kommer att skapa större förvirring hos polisen än klarhet. Det kommer att bli svårt att tillämpa det, och därför måste det bli förtydliganden.

Sammanfattningsvis innebär vårt förslag att vi ska ha tydligare, skarpare verktyg för att ta tag i huliganismen och andra grupper som stör i samhället. Anmälningsplikt har jag talat om. Det handlar också om utökat tillträdesförbud och möjligen ytterligare åtgärder som skulle kunna rendera trevligare, lugnare och mindre ordningsstörda arrangemang. Därför vill jag att regeringen tar tag i den här frågan ganska omedelbart och utreder den vidare.

Fru talman! Jag yrkar alltså bifall till reservation 4.

Anf. 76 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Det betänkande som vi debatterar gäller utvidgat mandat när det gäller ordningsstörningar. Jag vill börja med att säga att vi ska bekämpa dessa bråkstakar – naturligtvis. Men det måste också finnas en annan övervägning när det gäller att Sverige ska vara tillförsäkrat yttrandefrihet, informationsfrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet.

Redan i dag kan man begränsa det här genom lag under vissa förutsättningar, nämligen med hänsyn till ordning och säkerhet vid sammankomst eller demonstration eller i trafiken. I övrigt får begränsning ske endast med hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka farsot. Alla dessa principer måste också följa de tre som fastslås i 2 kap. 12 § 2 stycket regeringsförordningen, nämligen proportionalitetsprincipen, ändamålsprincipen och behovsprincipen. Detta är oerhört viktiga bestämmelser som tyvärr i dag hotas från flera håll.

Vid en första anblick – så är det ju – kan det tyckas att bråkstakar och personer som är ute efter att förstöra demonstrationer och offentliga sammankomster är det största problemet. Det framställs ofta så, och det är också ett väldigt stort problem för de människor som exempelvis vill demonstrera.

Vi från Vänsterpartiet fördömer så klart aktiviteter som är ägnade åt att med våld eller annars förhindra personer och grupper att uttrycka och offentliggöra sina åsikter med denna typ av händelse. Och det får inte leda till att vi frestas att ändå göra avkall på grundläggande fri- och rättigheter. För oss är det självklart att man öppet och fredligt ska kunna demonstrera och manifesteras.

Fru talman! Förslaget som denna proposition handlar om gäller ett utvidgat avlägsnande. Det är nämligen så – det har vi också hört från föregående talare – att en rad frågor naturligtvis uppkommer vid tillämpningen. Vad som är att beteckna som ordningsstörande får inte avgöras enbart på grund av vad den enskilda polismannen eller -kvinnan uppfattar som obehagligt eller störande. En mer objektiv grund måste finnas. Omständigheten att en person vägrar åtlyda en polismans tillsägelse innebär till exempel inte alltid att den allmänna ordningen störs.

Polisens ingripande måste också stämma överens med regeln i 8 § polislagen, som stadgar en allmän proportionalitet mellan åtgärder och syfte. Detta står i samband med det som uttryckts i regeringsformen.

Detta diskuteras också i den föreliggande propositionen, men slutsatsen blir att ge den enskilda polismannen eller -kvinnan större befogenheter än i dag att vidta interimistiska åtgärder. Detta kommer på sätt och vis att riskera även arbetsmiljön för den enskilda polismannen eller -kvinnan, och skapar i värsta fall en risk som innebär att en polis utsätter sig för större risker att begå tjänstefel. Att befinna sig i miljöer där störningar riskerar att uppstå är tillräckligt stressande för polisen på plats. Självklart är det en stor rättssäkerhetsbrist att kravet på dokumentation av vilka som utsätts för tvångsmedel är i stort sett obefintlig.

Den föreslagna ändringen synes vara en enkel lösning på ett svårt problem. Dessutom är frågan om avlägsnande är att likställa med omhändertagande inte heller ordentligt belyst.

Vänsterpartiet har under ett flertal år krävt en översyn av 13 § polislagen. Denna lag är avgörande för hur vi ska kunna utnyttja flera av våra demokratiska rättigheter. Det gäller i fall då ordningsstörningar uppstår och polisen verkligen behöver göra ett ingripande. Den proposition som nu ligger på riksdagens bord har inte föregåtts av en ordentlig genomgång. Vi anser från Vänsterpartiet att förslaget till lagstiftning inte är genomarbetat på ett sådant sätt att det kan ligga till grund för regler som kan få genomgripande inverkan på grundlagsfästa rättigheter.

Vi har från Vänsterpartiets sida yrkat avslag på propositionen. Vi anser alltså att § 13 behöver utredas mer, och man får komma tillbaka med ett bättre och mer rättssäkert förslag.

Jag kan också ta upp det som nämndes här förut, att polisen jobbar mycket med bastaktik för hur man bemöter och agerar i de stora folksamlingarna, och det är väldigt bra. Det hörde vi också på seminariet om huliganlagen. Vi från oppositionen tyckte att man borde ha en anmälningssplikt, och det tycker vi även i det här fallet.

Avslutningsvis tycker jag, precis som jag nämnde här förut, att det här inte är riktigt genomarbetat. Man skulle ha kunnat göra jobbet bättre. På grund av det yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 77 MEHMET KAPLAN (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 1, men jag står naturligtvis bakom de andra reservationerna också.

En fråga som Lena Olsson här lyfte och som jag avser att förklara lite närmare är hur lagstiftningen kommer att kunna hanteras av folk ute på fältet när arbetet ska genomföras. Som en glad fotbollssupporter är jag naturligtvis i första hand intresserad av vad som pågår på planen. Stö-

rande inslag i det som måste betraktas som en njutning för varje fotbollssälskare är av sådan karaktär att det bör hanteras på ett sätt som gör att själva grunden och nyckeln till njutningen ska kunna garanteras på bästa möjliga sätt.

Det här är en delikat uppgift. Å ena sidan har vi rätten för var och en att tillägna sig denna typ av aktiviteter och heja på sitt lag och vara delaktig i någonting som funnits så länge människan har funnits, nämligen olika typer av tävlingar. Å andra sidan finns det ett nästan tvångsmässigt beteende hos en del individer, väldigt få men tillräckligt många, som gör att vi måste ta till olika former av tvångsåtgärder.

När vi ska göra denna bedömning är det oerhört viktigt att vi ser på de bindande konventioner som finns för en stat att hantera. I det här fallet har vi från Miljöpartiet och Vänsterpartiet ett särskilt yttrande. Vi vill förklara hur vi ser på denna fråga. Det gäller artikel 5 i Europakonventionen.

Vår bedömning är att regeringens slutsats att förslaget om ett utvidgat avlägsnande i polislagens § 13 c inte är frihetsberövande enligt artikel 5 i Europakonventionen är felaktig. Förslaget innebär att massgripanden tillåts. Det kan låta som att vi tar till väldigt kraftfulla ord, men problemet är att liknande händelser faktiskt har föranlett ett ifrågasättande av den oerhört viktiga uppgift som polisen har, nämligen att upprätthålla lag och ordning. De som ska skydda laglydiga medborgare, som måste kunna känna en trygghet vid varje ögonblick och inte minst när de tillsammans med sina barn och familjer går på en fotbollsmatch, måste ha tydliga ramar för hur de ska ingripa.

I det här fallet gör regeringen och majoriteten i utskottet enligt vår mening en missbedömning. Att inte se tillräckligt noga på vilka regler, lagar och förordningar och i det här fallet konventioner som reglerar det här kan enligt vår mening leda till missgrepp. Vi har varit med om det tidigare. Vi vill inte se detta upprepas, och därför är vi bekymrade.

När det gäller den tid som ingripanden får pågå, i det här fallet att man forslar bort människor, har tidigare bedömningar gjort gällande att det inte alls behöver vara någon längre tidsperiod för att det ska rendera anmärkningar på hur det här hanteras. Europadomstolen har, när den hanterat frågor gällande artikel 5, hänvisat till nationell lag och ålägger staterna att anpassa sin lagstiftning till artikelns materiella och processuella regler och även till syftet med artikeln, nämligen att skydda individer mot godtyckliga frihetsberövanden. Då kan man från majoritetens sida se det här som att vi inte skulle vilja att till exempel fotbollsmatcher hålls under sådana former att all publik, som är där för att njuta av tillställningen, ska kunna känna sig säker. Det är tvärtom – ska vi kunna ha en legitimitet för de frihetsberövanden, de tvångsmedel, som tas till måste det ske i enlighet med de konventioner som vi är tvungna att följa. För att kunna använda den typen av tvångsmedel måste man kunna tillförsäkra den enskilda individen en individuell prövning och inte se individen som en del av en flock. I det här fallet tycker vi att balansen däremellan inte har beaktats i så hög grad att vi skulle ha sluppit skriva detta särskilda yttrande.

Fru talman! Med detta yrkar jag än en gång bifall till reservation 1.
(Applåder)

Fru talman! Enligt polislagen är en av polisens uppgifter att hindra störningar av den allmänna ordningen. Det kan handla till exempel om olagliga demonstrationer där stenar kastas och fönsterrutor krossas. Det kan också vara huliganer på väg till ett möte där slagsmål är på gång. För att kunna utföra sin uppgift har polisen möjlighet att i vissa fall avvisa, avlägsna och omhänderta personer.

I normalfallet handlar det om att avvisa, avlägsna eller omhänderta den person som genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen. Det kan också handla om fall där personer försöker tränga sig in på ett område, där någon vägrar lämna ett område eller till exempel när en allmän sammankomst eller offentlig tillställning ska upplösas.

Men det finns ytterligare en situation där personer får avvisas eller avlägsnas, dock inte omhändertas, och det är när en folksamling som inte är en allmän sammankomst eller offentlig tillställning enligt ordningslagen stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna. För att ordningen ska kunna upprätthållas får polisen då avvisa eller avlägsna personerna i folksamlingen.

I de fallen krävs det inte att den som avlägsnas själv ska ha bidragit till ordningsstörningen, utan det räcker med att personen betraktas som deltagare i folksamlingen som stör ordningen. Polisen behöver alltså inte göra någon bedömning av om en person i folksamlingen är skyldig eller oskyldig till ordningsstörningen. Det skulle bli alldeles ohanterligt om vi skulle ställa sådana krav.

Självklart gäller en proportionalitetsbedömning. Den praxis som finns i dag är att avlägsnande inte får ske under längre tid än ca 50 minuter. Det får inte heller vara längre bort än någon mil eller kanske två mil. Detta har fått som effekt att personer som avlägsnats från en plats i samband med någon olaglig demonstration, slagsmål eller något annat hinner ta sig tillbaka och fortsätta ordningsstörningen innan polisen lyckats få bort hela folkmassan och kunnat återställa den allmänna ordningen.

Det är inte rimligt att de får en chans att komma tillbaka och fortsätta att slåss. Därför har alliansregeringen tagit initiativ till ett så kallat utvidgat avlägsnande vid ordningsstörningar. Genom det utvidgade avlägsnandet får polisen, när vanligt avlägsnande inte räcker till, transportera bort personer från den ordningsstörande folksamlingen i maximalt två timmar. Det betyder inte att polisen alltid får använda två timmar för avlägsnandet, utan det är en maxgräns. Hur lång tid som avlägsnandet får ske, inom tvåtimmarsfristen, måste avgöras i varje enskilt fall, men det får inte pågå längre tid än vad som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på platsen.

Det ska också poängteras att tvåtimmarsfristen börjar löpa från den tidpunkt då rörelsefriheten inskränks. För personer som får sitta i en buss i väntan på att köras i väg börjar tvåtimmarsfristen löpa redan när de sätts i bussen.

Jag skulle vilja säga att det är en tråkig lagändring som vi föreslår här i dag. Jag skulle önska att vi över huvud taget inte skulle behöva införa något som heter utvidgat avlägsnande. Men tyvärr måste vi göra det i alla fall. Att upprätthålla ordningen så att inte affärernas skyltfönster slås sönder, så att inte bilar förstörs och så att vanligt folk vågar gå från jobbet eller skolan till hemmet är viktigt. Det är viktigare än att personer i en

ordningsstörande folksamling inte ska behöva avlägsnas i upp till två timmar.

Fru talman! Jag vill också kommentera de fyra reservationer som oppositionen har i det här betänkandet. Det handlar inte om gemensamma reservationer som Socialdemokraterna skrivit tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Inte alls.

Medan Socialdemokraterna vill gå längre än alliansregeringen har gjort och ge större befogenheter till polisen så tycker Vänsterpartiet och Miljöpartiet att redan alliansens förslag är för långtgående.

Oppositionspartierna har alltså fullkomligt avvikande åsikter i den här frågan. Vilken politik som en eventuell rödgrön regering skulle föra på det här området får vi inget besked om. Som jag ser det finns det två alternativ. Antingen skulle ni kompromissa, och då skulle ni förmodligen hamna ungefär där vi redan har hamnat, eller så skulle ni, vilket kanske är det troligaste, bli en handlingsförlamad regering och inte lägga fram några förslag alls.

Men ni får gärna överbevisa mig här i dag. Förklara gärna här i kammaren hur er rödgröna politik skulle se ut på det här området!

När jag tittar på reservationerna blir jag nästan bekymrad över hur ogenomtänkta de tycks vara. Den första reservation som v och mp står för – och den bygger på en motion från Vänsterpartiet – säger bland annat att demonstrationsfriheten skulle begränsas av förslaget om utvidgat avlägsnande.

Kan Lena Olsson, som befinner sig här i kammaren, förklara hur demonstrationsfriheten skulle begränsas? Jag förstår det inte. Jag antar att Vänsterpartiet menar lagliga demonstrationer, annars kan man knappast tala om demonstrationsfriheten ur grundlagens perspektiv, som Lena Olsson gjorde i sitt inlägg.

Den nu föreslagna lagen, som är ett nytt andra stycke i polislagens § 13 c, handlar om folksamlingar som *inte* är allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar enligt ordningslagen. Lagliga demonstrationer är allmänna sammankomster enligt ordningslagen. Ni får gärna förklara vad ni menar!

Miljöpartiet begär i en annan reservation en rätt till skadestånd för oskyldiga vid avlägsnande. Mehmet Kaplan, som är Miljöpartiets representant i debatten, kanske kan förklara vad som menas med oskyldig i det här sammanhanget. I de situationer där polisen får använda polislagens § 13 c för att avlägsna en folksamling så behöver och kan polisen inte bedöma varje enskild persons delaktighet i ordningsstörningen. Skulle vi kräva det skulle lagen bli helt oanvändbar, skulle jag vilja påstå.

Det är alltså inte fråga om vem som är skyldig eller oskyldig till en viss ordningsstörning, utan det räcker att man är en del av den folksamling som behöver avlägsnas för att ordningen ska kunna återupprättas. Visst kan det bli så att nyfikna personer som vill se vad som händer och som inte alls anser sig vara en del av den grupp som egentligen skapar själva ordningsstörningen ändå blir en del av den folksamling som avlägsnas. Men hur ska polisen kunna göra den bedömningen? Hur ska de kunna veta vilka personer som är vilka vid den här typen av avlägsnanden?

Hade ert förslag gällt hela möjligheten att göra avlägsnanden enligt 13 c hade jag tyckt att det varit logiskt. Då hade det funnits logik i reso-

nemanget. Men även med den lagstiftning som finns i dag, alltså utan det nya utvidgade avlägsnandet, är det inte fråga om vem som är skyldig eller oskyldig till ordningsstörningen. Då kan man inte heller tala om kompensation till den oskyldige.

Även Socialdemokraterna har en reservation som är värd att kommenteras. Till skillnad från samarbetspartierna Vänsterpartiet och Miljöpartiet tycker Socialdemokraterna att vi från alliansens sida inte går långt nog. Socialdemokraterna föreslår att folksamlingar inte enbart ska få avlägsnas, utan att man även ska få omhändertaga folksamlingar. Jag tycker att detta skulle vara mycket problematiskt ur ett Europakonventionsperspektiv. Det skulle kanske framför allt vara intressant att höra vad Vänsterpartiet och Miljöpartiet tycker om Socialdemokraternas förslag.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ulrika Karlsson i Uppsala (m).

Anf. 79 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vet att Johan Linander gärna vill att vi ska ta repliker. Jag ska bidra till att göra honom glad – eller gladare, det får han bestämma själv.

Visst finns det anledning att fundera över vad Johan Linander säger. Johan Linander är jurist, som jag har förstått. Det är klart att han kan läsa ut vad som står i lagen tydligare än jag kan.

Jag vill börja med att fråga om det jag tog upp i mitt anförande, nämligen tvåtimmarsfristen. Hur kan man göra en rekorderlig, rättvis och riktig bedömning av när tidsfristen börjar löpa? Det beror på hur stor folksamlingen är. Om man har 2 eller 3 personer kanske man inte kan kalla det för folksamling, jag vet inte. Men säg att man har 5–10 i stället för 50–60–70 personer. Hur ska man kunna avgöra detta? Ska polisen behöva ha den osäkerheten om hur man ska räkna tiden?

Formuleringen i det andra stycket i polislagen har blivit konstig. Vad innebär det att avlägsna lite längre bort? Är det ännu fler mil, eller hur ska man göra? Propositionen och det som är skrivet ger egentligen inte någon vägledning. Det vore bra att få veta vad Johan Linander lägger in i begreppet. När inte det första stycket räcker till tar man till det andra. Då har man alltså nått höjden av klarhet, enligt Johan Linander. Är det så man ska tolka det?

Anf. 80 JOHAN LINANDER (c) replik:

Fru talman! När inte Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill ta repliker, trots att jag ställt tydliga och konkreta frågor, får jag väl ändå vara glad över att Socialdemokraterna vill ta replik, även om det så klart inte ger svar på de frågor jag hade. Men det är väl möjligt att Mehmet Kaplan tar ett tvåminutersanförande i slutet för att förklara.

Som svar på Karl Gustav Abramssons frågor: När den förste sätts in i bussen, när man börjar inskränka rörelsefriheten för den förste person som ska avlägsnas, måste polisen titta på klockan. Nu har vi två timmar på oss, måste polisen tänka. Senast efter två timmar måste den personen och följaktligen de andra som följde med i bussen släppas av. Men det är

inte säkert att de i det fallet ens får använda två timmar totalt för att transportera bort dem. Det beror på hur svårt det är att ta sig tillbaka till platsen. Om det hade varit två timmar hemma i Skåne, om det hade hänt i Malmö hade man kommit upp i Småland någonstans. Man skulle sätta ut dem i skogen, och så skulle det ta två dagar att ta sig tillbaka. Det är inte lagligt, inte på något sätt.

Man får inte transportera bort dem längre än vad som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen. Hur långt det är i varje fall måste just bedömas i varje fall.

Läser man i författningskommentaren i propositionen, som är väldigt viktig när man ska tolka en lagstiftning, ser man att det står att det förmodligen krävs ett längre avlägsnande om man är i stadsmiljö, till exempel här i Stockholm. Det finns pendelstationer lite varstans, och det går ganska snabbt att ta sig tillbaka relativt långa sträckor.

Är man ute på landsbygden kanske det räcker med några kilometer, för man måste ändå gå en bra bit. Då tar det så lång tid att den allmänna ordningen ändå kan upprätthållas.

Anf. 81 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Det ser man. Det är faktiskt upp till den enskilde polismannen eller befälet att avgöra vad som är tillräckligt långt och också hur man ska mäta tiden. En buss rymmer mellan 20 och 80 personer, men om det är ett par hundra personer har man flera bussar. Då ska man alltså börja med att sätta in en person i den första bussen. Då sätter man i gång klockan. När man har fyllt den sista har två timmar gått. Då är man fortfarande kvar på samma ställe.

Erkänn, Johan Linander, att det här är väldigt otydligt! Jag tycker att Johan Linander är lite oförsiktig med att beslå oss med vad vi egentligen inte har sagt. Vi har sagt att vi vill att det ska bli tydligare, och man kan vidta åtgärder på ett tidigare stadium för att förhindra att det uppstår sådana här provokationer, demonstrationer, upplopp och förstörelse.

Jag förespråkar inte – om nu Johan Linander skulle tro det – att man ska möta dem på mils avstånd och säga: Ni är på väg hit. Ni ska faktiskt inte få komma. Verktygen ska göras mycket vassare och mycket tydligare. Det ska bli tydligare för dem som ska tillämpa de här lagreglerna vad som är tillåtet och vad som inte är tillåtet.

Polisens uppgifter är tillräckligt svåra i dag. Man ska inte ge dem nya verktyg som gör dem ännu mer förvirrade. Men Johan Linander kan säkert utveckla att man från alliansens sida vill behålla den otydligheten i lagstiftningen. Det verktyg som man nu får blir inte bättre. Det blir snarare mer förvirrande för polisen.

Anf. 82 JOHAN LINANDER (c) replik:

Fru talman! Om ordningsstörningarna kan förebyggas så att de inte uppstår är det givetvis det bästa. Precis som Karl Gustav Abramsson själv var inne på är polisens nya taktik ett bra medel för att minska ordningsstörningarna. Man har dialogpolis, man försöker kommunicera med de här grupperna. Men de här grupperna är ibland inte det minsta intresserade av att kommunicera med polisen. De kan till och med vara ute efter att komma i slagsmål med polisen.

Visst blir det upp till polisen att avgöra i det enskilda fallet. Det måste nog vara så. Skulle man begära ett åklagarbeslut? Eller om det ska vara ännu rättssäkrare kanske man ska ha ett domstolsbeslut? Det handlar om saker som måste ske ganska omgående. För att man ska få bort personer ur en folksamling som till exempel håller på att slå sönder skyltfönster måste det ske snabbt.

Sedan kommer det såklart att utarbetas en praxis av Justitiekanslern och av domstolarna om hur lång tid det får vara och hur avlägsnandena får ske, på samma sätt som har skett i dag. I dag säger praxis ca 50 minuter och en till två mil beroende på hur lätt det är att ta sig tillbaka.

Så är det alltid i vår lagstiftning. Man kan alltid säga att en lagstiftning är otydlig. Under den förra mandatperioden antog vi en ny sexualbrottslagstiftning där det finns mängder av saker som egentligen är otydliga. Är det våldtäkt mot barn om gärningsmannen bara är några år äldre än barnet?

Det finns inte något klart, exakt, men det utarbetas i praxis, i domstolarna senare. Så kommer det att ske i det här fallet också. Vi kommer aldrig att kunna ha en lagstiftning som med varje ord säger att så här kommer det att bli. Det fixas i praxis.

Anf. 83 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Fru talman! För ungefär en månad sedan antog vi en lagstiftning här i kammaren, den så kallade huliganlagstiftningen. Det här är en annan lagstiftning, men på något sätt hänger de ihop. De tar sikte på samma situationer som kan uppstå.

Huliganlagstiftningen handlade om hur man ska kunna komma till rätta med ordningsstörningar inne på en idrottsarena. Det här handlar om ordningsstörningar utanför lokaler, där vi har folksamlingar som på något sätt löper amok, stör den allmänna ordningen, är till fara, förstör egendom eller på annat sätt agerar på ett sätt som inte är bra.

Det här är ett komplement. Låt mig säga så här: Demonstrationsfrihet och yttrandefrihet är naturligtvis bland det viktigaste vi har. Det är något vi ska värna om. Ibland måste vi tyvärr göra det misslyckande som Johan Linander nämnde med att skärpa andra delar av lagstiftningen för att kunna trygga just de rättigheterna mot dem som missbrukar dem.

Den här lagstiftningen tar inte på något sätt sikte på lagliga demonstrationer, människor som har deklarerat sin avsikt med att visa sina viljeyttringar eller göra något annat. Den här lagstiftningen tar sikte på människor, unga killar vanligtvis, som klär på sig svarta kläder, gärna maskerar sitt ansikte för att de inte vill avslöja sin identitet, tar tag i två kilo tunga gatstenar och kastar dem företrädesvis mot polisen men ibland även mot andra.

De har inte något emot att välta och bränna en bil, krossa ett skyltfönster eller förstöra annans egendom. Ofta brukar de ange ett politiskt syfte. Ibland är de bara supportrar. Det är människor som stör ordningen och inte har begärt tillstånd.

Den här lagstiftningen tar sikte på dem eller på dem som klär sig i vita sneakers och märkeskläder, kallar sig för firmor och har kommit överens på Internet om var de ska träffas och slåss. Vi brukar kalla det för misshandel.

Jag upplevde en situation som många andra har upplevt och som var väldigt obehaglig. Som landsbygdsbo blir man lite förvånad. En kväll vandrar jag in mot Vasaparken. Jag funderar över hur det kan vara så fruktansvärt skräpigt där. Det var väl ingen studentfest. Snart förstår jag varför och blir rädd.

Jag har 200 galna människor med galenskap i blick och flaskor i händer som plötsligt rusar emot mig. Det var så kallade fotbollssupportrar. Huliganer kallar vi andra dem.

Mer rädd var en pappa bredvid mig som hade ett litet barn. Våra blickar möttes: Vart ska vi ta vägen? Var ska vi försvinna? Vi tittade på en pub. Båda slogs av samma tanke. Rusar vi in kanske vi blir instängda. Pappan höll sitt barn hårt och ryckte i varje dörr. Det tändes bengaliska eldar. Man blir rädd. Man blir livrädd.

Sedan kom naturligtvis polisen. Mycket skickligt motade man bort detta. Men det visar att det är uppenbart att den lagstiftning som den socialdemokratiska regeringen tidigare genomförde inte har varit tillräcklig. Vi måste förstärka den. Vi måste rätta till den.

Jag tycker att man ska trycka en del på det Johan Linander har sagt, att vi skiljer på två saker. Det ena är omhändertagande. Det andra är avlägsnande.

Den här lagstiftningen handlar inte om omhändertaganden. Omhändertagande innebär att man tar en person och för den någonstans, i regel till en polisstation eller något annat ställe.

Avlägsnande innebär att man flyttar personer från ett ställe så att ordningsstörningen upphör. Det är väldigt viktigt att göra den distinktionen, särskilt om man börjar använda så starka begrepp, som exempelvis Mehmet Kaplan har använt, som massarresteringar. Det är två skilda saker.

Ibland blir människor nyfikna. Det har också Johan Linander varit inne på. Det är ofta ett problem för räddningstjänst och många andra. Det har skett en olycka. Vad är det som händer? Människor samlas. Samma sak hände naturligtvis i utkanten av det bråk jag själv upplevde kring de här så kallade fotbollssupportrarna. Många människor samlas runt omkring, och det blir ännu svårare för polisen att arbeta. Därför behövs nu en komplettering av den tidigare, socialdemokratiska lagstiftningen, nämligen att få ett utvidgat avlägsnande och längre tidsfrister så att dessa personer inte kan hinna tillbaka och göra samma sak igen.

Johan Linander har haft en väldigt bra genomgång av oppositionen. Han har ställt ett antal frågor även om han inte har fått så många svar. Eftersom vi i allianspartierna samarbetar kommer jag att ställa samma frågor till Vänsterpartiet och Miljöpartiet så att de nu får en möjlighet att svara på vad de egentligen menar.

Låt mig först få kommentera Socialdemokraterna lite grann. Det är uppenbart att även om vi från vår sida är missnöjda med den tidigare, socialdemokratiska lagstiftningen är Socialdemokraterna ännu mer missnöjda med sin tidigare lagstiftning och vill gå ännu hårdare fram.

Min fundering är om inte Miljöpartiet och Vänsterpartiet i sitt särskilda yttrande egentligen har läst Socialdemokraternas motion och reagerat på den och inte på propositionen. Man pratar nämligen om massgripanden, och det är ingenting som föreslås i propositionen. Det förslaget kommer från Socialdemokraterna. I Socialdemokraternas motion står det att man vill ge polisen ytterligare befogenheter att omhänderta en grupp, det vill säga ta tag i en grupp oidentifierade människor och föra dem till en plats. Då antar jag att man sannolikt menar en polisstation; jag hoppas att det inte är ett läger.

Tidsfristen har varit ett stort nummer från Socialdemokraterna. Har Socialdemokraterna läst propositionen? Det är helt riktigt att det har funnits oklarheter, men det här har propositionen tagit hänsyn till med synpunkterna från Åklagarmyndigheten där man också noterat att det handlar om två timmar.

Sedan är det förvisso rätt att Rikspolisstyrelsen gärna hade velat se ytterligare tidsfrister, men på något sätt måste vi som lagstiftare hitta balansen mellan vad som är ett nödvändigt ingripande och vad som är att gå för långt. Jag tycker att Socialdemokraterna går för långt. Två timmar är ganska lagom; två timmar är också vad det talas om i propositionen.

Vi i alliansen försöker alltid hitta en balans mellan att använda repressiva åtgärder och inte. För oss är det märkligt att vi på något sätt har hamnat mellan bråkande partier som nu har sagt sig vilja samarbeta. Två står på ena sidan, och i borte hörnan har vi Socialdemokraterna. Mittemellan står alliansen med en balanserad lagstiftning.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill inte göra någonting alls. Det verkar som om man egentligen vill upphäva den lagstiftning som redan finns där man tidigare har jobbat tillsammans med Socialdemokraterna.

Socialdemokraterna vill gå ett steg längre mot Bodströmssamhället. Massgripanden ska bli verklighet, och den fråga Johan Linander ställde nyss är väldigt relevant: Klarar ni av att samarbeta så pass att ni kan prata ihop er om den här lagstiftningen, eller blir ni handlingsförlamade?

Jag ska repetera Johans frågor till Vänsterpartiet och Miljöpartiet. På vilket sätt förhindras demonstrationsfriheten? Den frågan besvarades inte. På vilket sätt och hur, Mehmet Kaplan, ska man tillämpa förslaget om skadestånd gentemot individer? Till Socialdemokraterna var frågan: På vilket sätt kan man tillmötesgå Europakonventionens artikel 5 med det förslag om massarresteringar som ni faktiskt har lagt fram i er motion?

Jag yrkar bifall till propositionen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Hansson (m) och Johan Linander (c).

Anf. 84 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Fru talman! Krister Hammarbergh ställer den fråga som jag tyckte var irrelevant när Johan Linander ställde den. Men när du nu så tydligt redogör för frågeställningens innebörd förstår jag vad som menades.

I vårt särskilda yttrande tar vi upp frågan om frihetsberövande. Vi nämner massgripanden – jag vet inte om vi använder ordet ”massarreste-

ringar”, det är väl samma sak antar jag – men själva grunden för problematiken handlar om Europakonventionens artikel 5. Det låter lite märkligt, fru talman, som om vi inte har haft problem med det här tidigare. Det var inte en moderatledd regering 2001 när det blev den här typen av massgripanden och bortforslanden, men jag har tittat tillbaka på debatter som var i riksdagen. Jag vet inte om Krister Hammarbergh satt i riksdagen då, men det kan inte ha undgått honom att det fanns stark kritik mot det sätt på vilket man hanterade den här stora mängden människor. Det var i vissa fall demonstrationer utan tillstånd, men fortfarande hanterades den här mängden människor på ett sätt som vi tycker är problematiskt.

Den här lagstiftningstexten tar detta ytterligare ett steg åt ett håll som vi i Miljöpartiet tycker är fel.

När det sedan gäller frågan om hur vi tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ska hantera dessa frågor måste jag just hänvisa till det tidigare replikskiftet jag hade med Johan Linander. Jag tror att vi kommer att hantera frågan bättre än vad alliansens mindre samarbetspartier har gjort under Moderaternas ledning. Vi får se. Tiden får utvisa detta.

Anf. 85 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag tycker på något sätt att man är skyldig att redovisa för väljarna vilka ståndpunkter man har, särskilt när man säger sig vara ett regeringsalternativ. Även om Mehmet Kaplan glider lite på svaret när det gäller hur man ska kunna samarbeta fick vi väl inte så mycket svar. Ni står så pass långt från varandra.

Jag kan känna en ärlighet från Miljöpartiet att vilja göra gott, att man värnar och står upp för de här principerna. Man gjorde ett seriöst försök i sin motion att reda ut det hela men har väl kanske hänvisat till rättsfall som inte är relevanta i det här fallet. Man gör sina tolkningar kring Europakonventionen och försöker i sin bevisföring föra i sten att regeringen har gjort ett felaktigt ställningstagande. Bland annat tar man upp ett rättsfall som handlar om en man som har blivit omhändertagen – inte avlägsnad. Det är hela beviset för att regeringen inte skulle ha följt upp Europakonventionen.

Jag tror inte att vi har så mycket problem med det där. Jag tror att Mehmet Kaplan och jag står varandra mycket närmare politiskt i den här frågan än vad han gör sina samarbetspartners.

Jag repeterar den fråga jag ställde i talarstolen: Hur ska man rent konkret hantera en fråga om skadeståndslagstiftning i det här fallet?

Anf. 86 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Fru talman! När det gäller samarbete känns det ibland som om Moderaterna tillsammans med sina samarbetspartier oroar sig mer för detta än för hur de själva hanterar olika frågor. Nu kan ett utåt sett väldigt tydligt och glatt samarbete med kompromisser från de småpartier som ni regerar tillsammans med verka övertygande för en del människor, men vi vet att det finns viss problematik bakom detta och att småpartiernas kompromissande har gjort att de faktiskt har förlorat mycket i det stora hela.

Men om vi bortser från detta och att ni kanske oroar er mer för oss än vad ni gör för ert eget samarbete vill jag svara på frågan om skadestånd. Vi är väldigt tydliga med vad vi avser. Vi har varit konsekventa också.

Vi har i väldigt många reservationer tidigare när det gäller olika typer av tvångsmedel hela tiden stått upp för individens rätt när man faktiskt inte har gjort någonting. "Oskyldig" kan vara en väldigt semantisk och problematisk definition som Johan Linander också tog upp. Den som är oskyldig kommer inte att kunna bedömas individuellt i en folksamling, för man måste bedöma hela folksamlingen som sådan. Men om man bortser från det är vår hållning konsekvent när det gäller skadestånd för dem som faktiskt inte har gjort något eller förtjänat detta ingripande och användande av tvångsmedel. Vi tycker att det är naturligt att lyfta upp den här frågan och att man bör se över den, för staten måste ha samma skyldighet gentemot alla sina medborgare.

Anf. 87 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! De som kan vara föremål för att bli avlägsnade vid en ordningsstörning är de som befinner sig på platsen för en ordningsstörning. Därmed är man medverkande i ordningsstörningen. Jag hade gärna velat, om det hade funnits en möjlighet, få Mehmet Kaplan att förklara hur man kan delta i en ordningsstörning och ändå vara oskyldig. Det är lite där problemet sitter.

Vi måste vara överens om att vi ska ha en fungerande lagstiftning. Det här är lite grann det som ni faktiskt är överens med de två andra partierna om, de som ni eventuellt har tänkt regera med, om nu svenska folket mot förmodan vill det. Där föreslog ni också väldigt konstiga gummiparagrafer till en lagstiftning som aldrig skulle ha fungerat.

Ta exemplet när vi förbjuder människor att springa in på planen, alltså masstormningar av plan. Enligt ert förslag skulle det vara okej om man var glad. Hur i himmelens namn ska man kunna tillämpa en sådan lagstiftning?

Jag betraktar Mehmet Kaplan som en seriös politiker, men titta och tänk på alla detaljer framför allt innan du går med på någonting med de andra!

Sedan blir vi lite rörda allihop på den här sidan. Ni vet att vi lägger fram en samlad lagstiftning. Vi diskuterar och vi har en samordning. Ibland får vissa partier ge med sig, men vi går alltid fram med en gemensam lagstiftning, klara och tydliga propositioner, klara och tydliga förslag. Det här är inte ett problem. Det innebär att vi kan regera landet, och det är vad svenska folket nu efterfrågar, en regering som kan regera landet. Vad har du att sätta emot? Det vill du inte svara på.

Anf. 88 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Det ställdes vissa frågor, och den största frågan var hur vi tre partier i oppositionen ska kunna samarbeta.

Regeringen går fram med ett gemensamt förslag. Är det så konstigt? Det brukar faktiskt regeringen göra, och de partier som sitter i regeringen är överens. Det skulle annars se väldigt konstigt ut.

Däremot kan man i en opposition ha olika åsikter. Det tror jag att Krister Hammarbergh kommer ihåg. Det var väl ungefär ett år före valet som ni blev riktigt sammansvetsade. Vi är tre olika partier, och vi har naturligtvis också olika åsikter om vissa saker.

Det som Johan Linander bland annat tog upp och som jag tog upp i mitt anförande när det gällde demonstrationsfriheten var ju att en färd till

en demonstration kan uppfattas som en ordningsstörning. Jag måste ju ta mig till och jag måste ta mig ifrån en demonstration.

Vi vet både du och jag, Krister, att när det gäller den så kallade huliganlagen har polisen gått in och många har blivit bortförda som inte har gjort någonting. Dem måste man också komma ihåg. Det handlar ju om rättssäkerheten. Man ska också ha en lagstiftning som människor accepterar. Då återkommer jag till anmälningsplikten, för de som ställer till bråk i samband med fotboll dyker också upp på andra ställen.

Anf. 89 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Det här är tydligen en öm tå. Oppositionen kan ha olika åsikter. Visst är det så. Ingenting har väl gjorts tydligare än det i dag. Det är nästan så att man kan tycka att Lena Olsson i andemeningen vill ta bort möjligheten att kunna avlägsna en ordningsstörning, medan däremot Socialdemokraterna vill ha massgripanden. Det är så långt ifrån varandra man över huvud taget kan komma.

Det är klart att tycker ni att det är obehagligt att inför väljarna deklarera vad ni ska föra för politik i en eventuell regering så må ni tycka att det är obehagligt, men vi lägger fram gemensamma förslag från majoritetens sida, och vi gör det med glädje.

Min fråga, som Lena Olsson valde att inte besvara, var: På vilket sätt är demonstrationsfriheten hotad?

Anf. 90 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Svaret på den sista frågan ligger i hur man till exempel betraktar ett helt gängs färd till eller från en demonstration. Det är inte tvärsäkert. Det finns också de remissinstanser som är kritiska till det här.

Det står också i vår reservation att vi vill utreda det här bättre. Vi vill naturligtvis ta bort de här bråkstakarna, det sade jag också i mitt anförande, eller hur? Så sade jag i talarstolen. Det hörde de som var uppmärksamma. Men man ska göra det så rättssäkert som möjligt. Det tog också till exempel K G Abramsson upp.

Det finns många otydligheter i den här propositionen. Man kunde ha gjort ett bättre jobb. Vi ville säkra demonstrationsrätt, yttrandefrihet etcetera, därför hänvisade vi till 13 § polislagen, eftersom det har förekommit en hel del anmälningar mot att polisen har sysslat med att föra bort folk så att säga.

Jag hade inte tänkt kommentera det här något mer, men en regering lägger ju fram ett förslag som man är överens om. Ni har ju själva suttit i opposition, och då har ni inte varit så rörande överens. Det har ni heller inte varit om allting under regeringsperioden hittills.

Anf. 91 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Det är ju skönt att Lena Olsson deklarerar och markerar att det över huvud taget inte finns någon enighet hos oppositionen nu.

Låt oss ändå försöka prata om det som kan uppfattas som en verklighetsbild. Jag tror att det är få människor som just vid den här typen av ordningsstörningar upplever att polisen har varit det stora problemet. De flesta uppfattar nog att det är ordningsstörningen och huliganerna som är problemet.

Om man färdas till en match, med tunnelbana, buss eller på annat sätt, behöver vi inte använda mycket mer än vad som är sunt förnuft när det gäller att diskutera vad som är en ordningsstörning eller inte. Det torde knappast finnas skäl för ett ingripande om folk sitter i bussen och sjunger och är glada. Men börjar man gå lös på inredningen, hota andra supportrar eller bete sig på annat sätt är man på god väg att se till att bli en ordningsstörning. Då finns det anledning för polisen att vara på alerten. Det gäller för oss att se till att polisen har ett verktyg att ingripa med innan det har eskalerat så pass mycket att det är ett hot mot människor, deras hälsa och deras egendom.

Anf. 92 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att Krister Hammarbergh missbrukar språket lite. Han missbrukar ordens betydelse lite. Ingenstans i vår motion står det någonting om att vi skulle massarrestera människor. Jag kan läsa innantill så slipper Krister Hammarbergh söka efter formuleringen: "Vi menar dessutom att det finns anledning att se över om det går att förstärka polisens verktyg ytterligare. I dag finns det ingen egentlig möjlighet att t.ex. omhändertaga grupperingar eller folksamlingar som inte utgör allmän sammankomst eller offentlig tillställning, om de stör ordningen eller utgör en påtaglig fara för att störa ordningen." Se över var det.

Jag började mitt anförande med att säga att vi ställer upp på mycket av regeringens ambitioner. Det är att försöka göra det tydligare. Det var det som det var fråga om, att göra det tydligare och säga: Kan vi gå längre för att skaffa oss verktyg för att inte få den här typen av situationer där folk ska vara rädda, där de blir skadade, där egendom förstörs och så vidare. Det är inte säkert att det går.

Låt mig läsa upp det andra stycket som har tillkommit i regeringens förslag. Där står: Om en åtgärd enligt första stycket är otillräcklig för att ordningen ska kunna upprätthållas får deltagarna i folksamlingen avlägsnas längre bort från området eller utrymmet än vad som får ske enligt det första stycket. Det står alltså "längre bort".

Vi har också frågan om tidsfristen. Tycker Krister Hammarbergh att det som står i förslaget till lagstiftning är höjden av tydlighet? Jag tycker att Krister Hammarbergh mer skulle ägna sig åt att fundera över det än över våra möjligheter att samarbeta när vi kommer tillbaka hösten 2010.

Anf. 93 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Om ni ska komma tillbaka hösten 2010, K G Abramsson, måste ni ge väljarna en ärlig chans och inte mörka. Hur ska ni jobba ihop? Det är viktigt för väljarna att veta det.

Finns det en skillnad mellan omhändertagande och avlägsnande? Det som står i er motion handlar om omhändertagande av en grupp. Om inte det är massgripande, vad är i så fall massgripande? Omhändertagande innebär inte att man avlägsnar någon utan att man tar någon och för honom eller henne till en plats. Eller vilken definition har K G Abramsson på massgripande? Jag skulle vilja att han svarade på hur han tror att det förslaget rimmar med artikel 5 i Europakonventionen. Från majoriteten har vi varit noga med att hitta rätt nivå och därav följer tvåtimmarsregeln. Hur passar den in, K G Abramsson?

Anf. 94 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! En lagstiftning kan sällan göras tillräckligt tydlig i det första upplägget. Det kan ske ibland, men inte alltid. Krister Hammarbergh tyckte att vi hade sjabblat med lagstiftningen på det här området och att alliansregeringen därför måste komma tillbaka med ett nytt och bättre förslag.

Lagstiftning är föremål för löpande utvärdering. Den sker vartefter som lagen tillämpas. Men Krister Hammarbergh vet nu säkert att detta är det slutliga dokumentet för att klara av de accelererande problemen med huliganism och ordningsstörning.

Vi har i motionen över huvud taget inte antytt att vi skulle massarrestera eller massgripa folk. Vi har sagt att man måste kunna se över frågan för att se om man kan gå ytterligare en bit och klargöra för dem som ska sköta det hela praktiskt. Man behöver klargöra för dem vilka möjligheter de har, hur de ska kunna använda sig av dem. Om man hade gjort lagförslaget tydligare tror jag att det skulle ha tjänat ett betydligt bättre syfte.

Jag förstår att Krister Hammarbergh är lite fundersam över förslaget eftersom han i sitt anförande sade att han kände sig väldigt orolig. Han kanske inte tycker att de verktyg vi nu får, i och med att lagen träder i kraft den 1 juli, är tillräckliga för att folk ska kunna känna sig trygga och inte behöva gå omkring och känna oro för sin personliga säkerhet och egendom.

Vi ska tala mer om verktyg än om det som Krister Hammarbergh mest gillar att tala om, nämligen våra svårigheter att samarbeta. Det tycker jag att vi ska lägga av med.

Anf. 95 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag förstår att K G Abramsson upplever det som svårt att, för att använda hans egna ord, diskutera de svårigheter som finns med samarbetet.

Jag hoppas att vi klarar det med den här lagstiftningen. Varje gång vi inför en mer repressiv lagstiftning är det ett misslyckande. Det handlar inte bara om lagstiftning beträffande fotbollssupportrar utan också om mycket annat i samhället. Det behövs en dialog för att få stopp på firmorna, och vi behöver jobba på flera olika sätt. Varje repressiv lagstiftning inskränker på något sätt rörelsefriheten för dem som inte är skyldiga, för dem som inte vill begå den typen av brott. Samtidigt är vi tvungna att genomföra den, och då ska vi vara försiktiga.

Sedan kan jag bara konstatera att K G Abramsson sätter större tilltro till den nuvarande regeringen än till den förra. I ena stunden kritiserar han oss för att inte vara tillräckligt tydliga. I nästa anser han att jag måste förstå att anledningen till att vi nu måste korrigera den tidigare lagstiftningen är att de inte kunde vara så tydliga i början. Däremot kräver han det av den nuvarande regeringen. Det är en något märklig argumentation.

Anf. 96 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Vi berör i det här betänkandet fundamentet i vår demokrati: Hur vi ska maximera friheten men samtidigt se till att vi skyddar dem som utövar friheten från att inskränkas av dem som missbrukar den?

Jag tycker att mina kolleger från alliansen, Krister Hammarbergh och Johan Linander, med elegans, kirurgisk skicklighet och kraftfull klubb-

ning har visat på tomheten i de reservationer som finns. Jag tycker inte att man behöver hålla på och på något sätt misstolka, men jag kan konstatera att det är en viss spännvidd i reservationerna från den absolut inte samlade oppositionen. Den ena tycker att vi går för långt, den andra tycker att det steg vi tar är för kort. Då kan man gissa att vi går ganska lagom, vi som stöder propositionen och som står bakom betänkandet.

För Folkpartiets del är det tydligt att vi måste ha ett medborgarperspektiv på detta. Vem tillhör det offentliga rummet? Vem tillhör fotbollsarenorna? Vem tillhör torgen, alla öppna platser? De tillhör medborgarna. Vi kan inte tillåta att människor som vill förstöra för andra ska göra så att det blir så obehagligt och hotfullt att gå ut en dag i maj att moster Agda eller några barn i en förskoleklass inte vågar sig ut därför att det står några som gapar och skriker och skrävar. I och för sig ska man ha rätt att göra det. Det är superviktigt att vi slår vakt om våra demokratiska rättigheter att få demonstrera, protestera och agitera. Men det måste ske på ett sådant sätt att också andra människor vågar ge sig ut. Det är det vi har sett vid vissa tillfällen. En del av detta har kopplats ihop med en annan lagstiftning där vi försöker ta i med riktiga hårdhandskar mot alla galningar som försöker förstöra våra fotbollsmatcher. Vi som älskar fotboll vill gå dit, vi som har barn tar med våra barn. Vi vill uppleva en fest, en glädje och en spänning och hålla på vårt lag. Men detta kan raseras totalt för att vägen dit kan vara katastrofal på grund av människor som bara har ett enda syfte, att låta våldet tala, oklart varför.

Här försöker vi gripa in. Den lagstiftning vi nu diskuterar kan användas mot dessa våldsvärkare. Folkpartiet tycker således att detta är bra, att det är balanserat och att det finns ett rejält behov.

Jag träffade på lunchen människor som kommer att ytterst granska och se hur det här fungerar. Jag träffade justitieråd, justitieombudsmän och alla möjliga presidenter från alla möjliga hovrätter. Det är de som ytterst kommer att avgöra hur den här lagstiftningen används. Det går inte att vara så precis som bland annat Karl Gustav Abramsson från Socialdemokraterna efterlyser, utan det handlar om praxis. Det handlar om att ha en lagstiftning som går att tillämpa i både storstad, småstad och mellanstad. Det är helt olika förutsättningar för polisen att med ett så litet ingrepp som möjligt förhindra en mycket allvarlig situation och upplösa en ordningsstörning.

Jag hoppas att vi trots de här reservationerna från oppositionen kan fortsätta att i denna kammare vara samlade runt och stå upp för våra demokratiska rättigheter, medan vi samtidigt accepterar nödvändiga begränsningar i skyddet av det öppna samhället. Tyvärr finns det personer som inte spelar på den demokratiska planhalvan. Därför krävs det trots yttrandefrihet begränsningar för att människor inte ska förtala och sprida hat.

När det gäller demonstrationer och möten kan vi behöva ha den här typen av begränsningar för att det inte ska gå över styr och gatan bli bara gatans parlament med våldsvärkare ute, utan där också vanliga människor vågar gå ut. På område efter område är våra friheter omfattande, men ytterst finns det en begränsning. Det vi inte tolererar är de som vill förstöra och störta vårt samhälle.

Mina vänner, fru talman! Jag yrkar därmed bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 97 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Vi har i dag lyssnat på många kloka argument kring lagstiftningen om utvidgat avlägsnande. Det är en viktig lagstiftning, och det är någonting som berör våra fri- och rättigheter. En av de centrala bitarna i vår demokrati är att kunna utöva våra fri- och rättigheter. Kan vi inte det är vi inte någon demokrati.

Det är en subtilitet att avväga det här emot en repressiv lagstiftning, som vi tyvärr behöver ha i vårt samhälle. Alla människor inser inte vid den av en demokrati. Man vill undergräva den, och man vill göra det för egen vinning och på andras bekostnad. Det är inget som vi kan acceptera i vårt samhälle, och därför måste vi tyvärr ibland införa begränsningar.

Samtidigt lever vi i en större demokrati i Europa och har en Europakonvention, som är svensk lagstiftning, som gäller hur vi kan begränsa oss när det gäller vår demokrati.

Regeringen har här, vilket vi i alliansen stöder fullt ut, hittat en väldigt fin och balanserad avvägning mellan fri- och rättigheter, mötesfrihet, demonstrationsfrihet och hur vi kan begränsa den.

Att införa ett komplement, ett tillägg, i den nuvarande lagstiftningen genom att göra ett utvidgat avlägsnande är en viktig sak. Det har framförts från polisens sida och från andra att man vill få klarhet med en tvåtimmarsregel, och en tvåtimmarsregel som i sig är väl avgränsad och balanserad – inte tre, fyra eller fem timmar. Man kan givetvis säga: Räcker den? Räcker den inte? Det är upp till de kloka polismännen att i varje fall bedöma detta.

Lagstiftningen är, som sagt var, väl avvägd och förnuftig. Den kommer att skapa klarhet och är ett stöd för demokratin.

Den andra biten som är intressant är, som påpekades här tidigare, att vi har en splittring i oppositionen. Att kalla det en opposition är tveksamt – det är väl ett antal oppositioner och splittrade sådana. Å ena sidan har vi Socialdemokraterna, som går långt ut. De har till och med tagit fram sina gamla batongepitet. Å andra sidan har vi Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som förkastar betänkandet helt och hållet.

Det är en intressant konstellation. Det är bra för svenska folket att vi kan få den här klarheten. Det är bra att vi kan se att det finns en splittring på den oppositionella sidan och en klar sammanhållning bland oss i alliansen.

Jag vill tillstyrka förslaget i betänkandet och avstyrka motionerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.53 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UU10 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008

Punkt 10 (Vissa aktuella skattefrågor inom EU)

1. utskottet

2. res. 8 (s, v)

Votering:

153 för utskottet

130 för res. 8

15 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 20 c, 24 fp, 22 kd

För res. 8: 112 s, 18 v

Avstod: 15 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 9 c, 4 fp, 2 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 14 (Associeringsavtalen med Centralamerika och Andinska gemenskapen)

1. utskottet

2. res. 12 (v, mp)

Votering:

264 för utskottet

34 för res. 12

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 87 m, 20 c, 24 fp, 22 kd

För res. 12: 1 s, 18 v, 15 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 9 c, 4 fp, 2 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 20 (Miljö- och jordbrukspolitik)

1. utskottet

2. res. 17 (s, v, mp)

Votering:

153 för utskottet

145 för res. 17

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 87 m, 20 c, 24 fp, 22 kd
För res. 17: 112 s, 18 v, 15 mp
Frånvarande: 18 s, 10 m, 9 c, 4 fp, 2 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 24 (Införlivning av nya direktiv)

1. utskottet
2. res. 21 (s, mp)

Votering:

153 för utskottet

127 för res. 21

18 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 20 c, 24 fp, 22 kd

För res. 21: 112 s, 15 mp

Avstod: 18 v

Frånvarande: 18 s, 10 m, 9 c, 4 fp, 2 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 26 (Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd)

1. utskottet
2. res. 22 (v)

Votering:

265 för utskottet

18 för res. 22

15 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 87 m, 20 c, 24 fp, 22 kd

För res. 22: 18 v

Avstod: 15 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 9 c, 4 fp, 2 kd, 4 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU17 Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 3 (mp)

Votering:

159 för utskottet

14 för res. 3

124 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 9 s, 87 m, 18 c, 24 fp, 21 kd

För res. 3: 14 mp

Avstod: 103 s, 2 c, 18 v, 1 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 9 c, 4 fp, 3 kd, 4 v, 4 mp

Matilda Ernkrans (s) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Erik A Eriksson (c) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Prot. 2008/09:112

6 maj

JuU25 Fingeravtryck i pass

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU35 Ändrade räntebestämmelser i skattekontosystemet

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU23 Ändringar i lagen (2005:258) om läkemedelsförteckning

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU29 Slopad återkommande teknisk kontroll av kassaregister

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU34 Utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av mindre värde

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU27 Vuxnas kontakter med barn i sexuella syften

Punkt 2 (Uppföljning av lagstiftningen m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

153 för utskottet

145 för res. 1

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 20 c, 24 fp, 22 kd

För res. 1: 112 s, 18 v, 15 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 9 c, 4 fp, 2 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 3 (Barns säkerhet på Internet m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

153 för utskottet

145 för res. 2

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 87 m, 20 c, 24 fp, 22 kd
För res. 2: 112 s, 18 v, 15 mp
Frånvarande: 18 s, 10 m, 9 c, 4 fp, 2 kd, 4 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU26 Utvidgat avlägsnande vid ordningstörningar

Punkt 1 (Utvidgat avlägsnande)

1. utskottet
2. res. 1 (v, mp)

Votering:

262 för utskottet

34 för res. 1

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 86 m, 20 c, 24 fp, 21 kd

För res. 1: 1 s, 18 v, 15 mp

Frånvarande: 18 s, 11 m, 9 c, 4 fp, 3 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 5 (Ytterligare befogenheter för polisen)

1. utskottet

2. res. 4 (s)

Votering:

153 för utskottet

111 för res. 4

33 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 87 m, 20 c, 23 fp, 22 kd

För res. 4: 111 s

Avstod: 18 v, 15 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 9 c, 5 fp, 2 kd, 4 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 5 maj

2008/09:485 Akademiska sjukhuset och sjukvårdsregionerna

av *Jacob Johnson* (v)

till statsrådet Mats Odell (kd)

den 6 maj

2008/09:486 Ett koordinerat arbete mot antibiotikaresistens på global nivå

av *Göran Lindblad* (m)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2008/09:487 Insyn och offentliga utredningar

av *Lena Olsson* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:488 Våldtäkter och övergrepp mot kvinnor och flickor i krig

av *Amineh Kakabaveh* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:489 Våldet i Sri Lanka

av *Jan Emanuel Johansson* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 maj.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 5 maj

2008/09:898 Skolbiblioteken

av *Siv Holma* (v)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:899 Läkemedelsinformation för äldre

av *Jeppe Johnsson* (m)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

den 6 maj

2008/09:900 Reglering av tid för utskick av kommunala handlingar

av *Mats Pertoft* (mp)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:901 Tillåtlighetsprövning av Norvikshamnen

av *Mats Pertoft* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:902 Statligt kreditgarantisystem för små och medelstora företag

av *Per Åsling* (c)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:903 Polisens befogenhet att beslagta fordon vid streetracing

av *Marie Weibull Kornias* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:904 Försenad utredning om fjärrvärmen

av *Tomas Eneroth* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:905 Silva Haronian

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 maj.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 6 maj

2008/09:872 Ekonomisk brottslighet

av *Margareta Persson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:874 Polisen i Roslagen

av *Jan Emanuel Johansson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:880 Svenskt engagemang kring spridning av hiv/aids och tuberkulos i nordvästra Ryssland

av *Göte Wahlström* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:881 Rätten att stanna i Sverige för offer för människohandel

av *Esabelle Dingizian* (mp)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:882 Verksamhet för synskadade

av *Stefan Tornberg* (c)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:883 Pornografi på Postens utlämningsställen

av *Peter Pedersen* (v)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Prot. 2008/09:112

6 maj

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 maj.

18 § Kammaren åtskildes kl. 16.11.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 6 § anf. 28 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 65 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.53 och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
4 § Förnyad bordläggning.....	2
5 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 29 april.....	2
CU26 Insolvens- och utsökningsrätt	2
CU31 Fastighetsrätt.....	3
CU34 Konsumentfrågor	4
6 § Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008 och Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010	5
Utrikesutskottets betänkande 2008/09:UU10.....	5
Utrikesutskottets utlåtande 2008/09:UU17	5
Anf. 1 KENNETH G FORSLUND (s).....	5
Anf. 2 HANS LINDE (v)	6
Anf. 3 MAX ANDERSSON (mp).....	9
Anf. 4 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m)	11
Anf. 5 HANS LINDE (v) replik	13
Anf. 6 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik	14
Anf. 7 HANS LINDE (v) replik	14
Anf. 8 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m) replik	15
Anf. 9 KERSTIN LUNDGREN (c)	15
Anf. 10 MAX ANDERSSON (mp) replik	17
Anf. 11 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	17
Anf. 12 MAX ANDERSSON (mp) replik	18
Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	18
Anf. 14 HANS LINDE (v) replik	19
Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	19
Anf. 16 HANS LINDE (v) replik	20
Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	21
Anf. 18 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	21
Anf. 19 HANS LINDE (v) replik	23
Anf. 20 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	24
Anf. 21 HANS LINDE (v) replik	25
Anf. 22 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	26
Anf. 23 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	26
Anf. 24 MAX ANDERSSON (mp) replik	29
Anf. 25 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	29
Anf. 26 MAX ANDERSSON (mp) replik	29
Anf. 27 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	30
Anf. 28 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	30
Anf. 29 KENNETH G FORSLUND (s) replik	33
Anf. 30 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	34

Anf. 31	KENNETH G FORSLUND (s) replik.....	34
Anf. 32	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	35
Anf. 33	HANS LINDE (v) replik	35
Anf. 34	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	36
Anf. 35	HANS LINDE (v) replik	37
Anf. 36	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	38
Anf. 37	MAX ANDERSSON (mp) replik.....	38
Anf. 38	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	39
Anf. 39	MAX ANDERSSON (mp) replik.....	39
Anf. 40	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	40
Anf. 41	ULF HOLM (mp).....	40
Anf. 42	ANNA KINBERG BATRA (m)	43
Anf. 43	ULF HOLM (mp) replik.....	46
Anf. 44	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	46
Anf. 45	ULF HOLM (mp) replik.....	47
Anf. 46	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	47
Anf. 47	BODIL CEBALLOS (mp)	48
	(Beslut fattades under 14 §.).....	49
7 §	Fingeravtryck i pass	49
	Justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU25	49
	(Beslut fattades under 14 §.).....	49
8 §	Ändrade räntebestämmelser i skattekontosystemet	49
	Skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU35	49
	(Beslut fattades under 14 §.).....	49
9 §	Ändringar i lagen (2005:258) om läkemedelsförteckning	50
	Socialutskottets betänkande 2008/09:SoU23	50
Anf. 48	CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd)	50
	(Beslut fattades under 14 §.).....	51
10 §	Slopad återkommande teknisk kontroll av kassaregister	51
	Skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU29	51
Anf. 49	LENNART SACRÉDEUS (kd)	51
Anf. 50	HANS OLSSON (s)	52
Anf. 51	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	52
Anf. 52	HANS OLSSON (s) replik	53
Anf. 53	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	53
Anf. 54	HANS OLSSON (s) replik	53
	(Beslut fattades under 14 §.).....	54
11 §	Utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av mindre värde	54
	Skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU34	54
Anf. 55	LENNART SACRÉDEUS (kd)	54
	(Beslut fattades under 14 §.).....	55
12 §	Vuxnas kontakter med barn i sexuella syften.....	55
	Justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU27	55
Anf. 56	KERSTIN HAGLÖ (s).....	55
Anf. 57	MEHMET KAPLAN (mp).....	58
Anf. 58	INGER DAVIDSON (kd)	58
Anf. 59	KERSTIN HAGLÖ (s) replik.....	61

Anf. 60	INGER DAVIDSON (kd) replik.....	61
Anf. 61	KERSTIN HAGLÖ (s) replik	62
Anf. 62	INGER DAVIDSON (kd) replik.....	62
Anf. 63	MEHMET KAPLAN (mp) replik	63
Anf. 64	INGER DAVIDSON (kd) replik.....	63
Anf. 65	MEHMET KAPLAN (mp) replik	63
Anf. 66	INGER DAVIDSON (kd) replik.....	64
Anf. 67	HENRIK VON SYDOW (m).....	64
Anf. 68	JOHAN LINANDER (c).....	66
Anf. 69	HELENA BARGHOLTZ (fp).....	68
Anf. 70	MEHMET KAPLAN (mp)	69
Anf. 71	JOHAN LINANDER (c) replik.....	70
Anf. 72	MEHMET KAPLAN (mp) replik	70
Anf. 73	JOHAN LINANDER (c) replik.....	71
Anf. 74	MEHMET KAPLAN (mp) replik	71
	(Beslut fattades under 14 §.)	72
13 §	Utvidgat avlägsnande vid ordningsstörningar	72
	Justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU26.....	72
Anf. 75	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s).....	72
Anf. 76	LENA OLSSON (v).....	74
Anf. 77	MEHMET KAPLAN (mp)	75
Anf. 78	JOHAN LINANDER (c).....	76
Anf. 79	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	79
Anf. 80	JOHAN LINANDER (c) replik.....	79
Anf. 81	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	80
Anf. 82	JOHAN LINANDER (c) replik.....	80
Anf. 83	KRISTER HAMMARBERGH (m)	81
Anf. 84	MEHMET KAPLAN (mp) replik	83
Anf. 85	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	84
Anf. 86	MEHMET KAPLAN (mp) replik	84
Anf. 87	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	85
Anf. 88	LENA OLSSON (v) replik.....	85
Anf. 89	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	86
Anf. 90	LENA OLSSON (v) replik.....	86
Anf. 91	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	86
Anf. 92	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	87
Anf. 93	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	87
Anf. 94	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	88
Anf. 95	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	88
Anf. 96	JOHAN PEHRSON (fp)	88
Anf. 97	OTTO VON ARNOLD (kd)	90
	(Beslut fattades under 14 §.)	90
	Ajournering.....	90
	Återupptagna förhandlingar	91
14 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	91
	UU10 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2008.....	91

UU17 Kommissionens årliga politiska strategi för år 2010.....	92	Prot. 2008/09:112
JuU25 Fingeravtryck i pass	93	6 maj
SkU35 Ändrade räntebestämmelser i skattekontosystemet	93	
SoU23 Ändringar i lagen (2005:258) om läkemedelsförteckning.....	93	
SkU29 Slopade återkommande teknisk kontroll av kassaregister	93	
SkU34 Utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av mindre värde	93	
JuU27 Vuxnas kontakter med barn i sexuella syften.....	93	
JuU26 Utvidgat avlägsnande vid ordningstörningar	94	
15 § Anmälan om interpellationer.....	95	
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	95	
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	96	
18 § Kammaren åtskildes kl. 16.11.....	97	

